

ARGIA

POLITIKA

Aberri Egunak
baditu hamaika
aurpegi

RAMON TRECET

«Euskal Herriak
bizi duen gatazkak
izugarritzko
atzerapena
ekarriko du»

KIROLA

Txapa behetik pilota
jasotzen lanak
izango ditu aurten
txapelketak

GOTZON LOBERA

«Sator-lana egiten
aurten itzultzaileek
burukomin handia
ematen didate»

ASTE SANTURAKO HOGEITA BOST AHOLKU OPOR APARRETAN

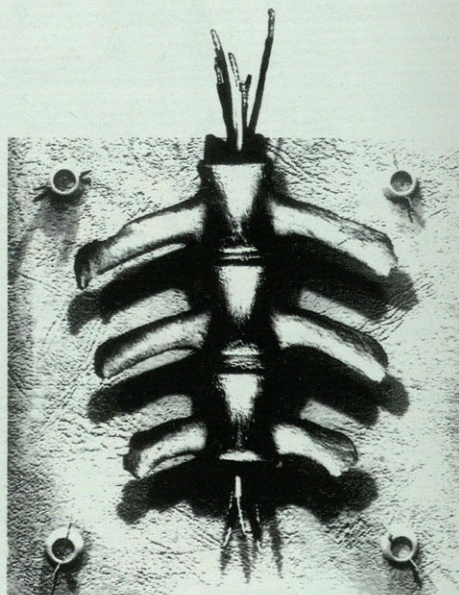
ALE HONEKIN
LANDAREAK
GEHIGARRIA
DOHAIN

NAFARROAKO BERTSOLARITZA TXAPELKETAREN FINALA

LEITZAN BONTZERUA

BIZKAR

HEZURRA

SOTIA GAR

Martxoak 26 Larunbata
Herriko Pilotalekuan, Gaueko 11etan

SARRERAK TOLOSA: Zunbeltz, Raku. DONOSTIA: Herria.
SALGAI: ALTSASU: Biltoki. LESAKA: Atxaspi.
IRUÑEA: Kattu. ANDOAIN: Goiherri.

SARRERA:
aurrez 1.000
lehiatilan: 1.200

LAGUNTZAILEA:

ARGIA
puntako informazioa

Patziku

ETXAIDE jauna izenburua daraman liburua Erein argitaldaria 1986an atera zuen argitara. Inazio Maria Etxaide lizasoain irratia dorearen bizitza, inguru-giroa eta lanak izenburupean. Ene liburutegian, opari gisa etorria, joan den urteetan, hain erdian-erdian neukan desafioka. Alde batetik, Yon Etxaide Itharte idazle haundiak idatzia eta neri tiraka; aldiz, gizon langile, on eta, ustez behintzat, bizitza lineal bat eraman zuen gizon baten biografiak atzera egiten neri. Are gehiago batere gogoko ez duten integrista baten bizitza izanik.

Aurten, azkenik, Yonek irabazi apustua eta gustora baino gustorago ari naiz irakurtzen liburua. Benetan, sorkuntza lana, hizkuntza ezin ederragoa; agian Yonen liburunik oparoena. Eta gainera integrismoaz zerbait ententitu ere bai.

Orain berriki, Patzikuk bota du, ohi duen bezala eta haur tiki baten naturaltasunez eta pikardiaz, *barria* ur aintzirara. «Marasmus» sortu duenik behintzat inork ezin uka. Beraz, laster joan liburudendara eta orain iri naiz Perurenaren azken sorkuntza lana irakurtzen. *Sorkuntza* lana diot, diskurtsu ofizialek eta jakinetik oso urrun, ongi idatzia, irakurgarria eta sinesgarria. Beraz, Literatura maiuskulaz, nahiz eta norbaitek beste zerbait esan.

Etxaide, inori minik egiteko beldurrez, barkazio eskaka, bere liburu guzian. Patziku, aldiz, ausart, lotsagabe eta batere in-

porta gabe, ahora datorkiona botaiez. Estiloak diferenteak. Jarrerak arras kontrakoak. Hala ere biak idazten, sortzen eta literatura egiten.

Oraindik ez ditut bukatu baina, bai batean eta bai bestean, ideien arloan, «Etxaide jauna» eta «Zapoa» diskurtsu ofizial eta nazkagarria egin zaigunetik urrun: *bazka berriak*. Dastatzeko modukoak, irakurle. Ziur ez zarela kakerituko, lasai, irakurle, zeren hala balitz gaitza ez legoke liburuetan zure muinetan baizik.

Eta bukatzeko: «Egin» egunkarian astero ateratzen duen «liburu salduenen zerrenda» hirugarren agertzen zen «Marasmus femininus». Orain, batetik bestera, desgertu da. Hainbesteko hizpidea sortu duen liburua egun batetik bestera saltzez utzi? Ez, «Indice» zerrendara igorri dute Vaticano berrikoek.

Patziku, min eman edo ez, segi ezak putzuetarako uretara harriak boteaz. Ur geldiek kiratsa zeriotek.

Jon Aleman
Etxaleku (Nafarroa)

Euskaltzaindiaren dominak

HARRITU egin nau orain dela aste pare bat egunkarietan irakurri dudanean Euskaltzaindiak domina ezarri diola Lazaro Carreter Gaztelaniaren Erret Akademiaren lehendakari jaunari. Beste domina bat eskeini zitzaion ere Katalaneraren Akademiaren lehendakariari. Domina eskeintze honen arrazoia argitzeko Espainiar Estatuan dauden hizkuntz ezberdinen elkar errespeto eta elkarbizitzaren beharra azpimarratzea zen.

Nahiz eta hasiera batean idea txarra ez iruditu, ekimen honek bere zentzu guztia galtzen du Lazaro Carreter jaunaren hizkuntz jarrera ezaguturik. Datu bakarra emango dut, nahiko argigarria niretzat.

Orain dela urte pare bat gutxi gorabehera, Paraguayn eztabaida egon zen gaurak hizkuntzari ofizialtasuna eskaintzeko. Eztabaida hau puri purian zegoenean «ABC» egunkari eskuindar eta ultraespainiolean Carreter jaunak bere artikuloren bat eskeinu zigan non gaurak balizko ofizialtasuna erasotzen zuen gogo biziz. Erabiltzen zituen argudioak euskeraren aurka hainbeste erabili diren sasiargudioak besterik ez ziren. Artikulua lotsagarria. Hau da jaun honek hizkuntz tolerantziari buruz duen idea? Eta Euskaltzaindiak jaun honi aurrepegia garbitzen? Komentariorik gabe.

Xabier Arrube
EAE-ANV-ANBko kidea

H I R U G A R R E N B E G I A

Begien tristura, bikoteen poza

PENTSA dezakegu portugalدارrek *saudade* esaten dioten horrek bete zuela **Jose Mari Bakero** azaleko argazki horretan; edo beste zerbaiten seinale ziren tenore hitseko begi nabar horiek (subkomandante besterik ez den **Markos** izenekoaren begiak bezain nabarrak; hark ere ez zituela urdinak hasiera batean mitografiak zabaldu bezala): elkarrizketa egin zenean lau pun-

tukoa zela oraindik A Coruñako *Depor* taldeak bereari kentzen zion alde.

Beiratu goibel samarraz gain, ordea, ez zuen ke-xurako ezer ez azalak ez azken aleak oro har. Alegia, azken aldian, irakurleen mesederako, gero eta zailagoa jartzen digutela kazetariak lerro hauen osatzea. Astero sortzen da, hala ere, gure hirugarrenak erreparatzeko modu-

korik, eta aste honetan ere ez zaizkigu ihesi.

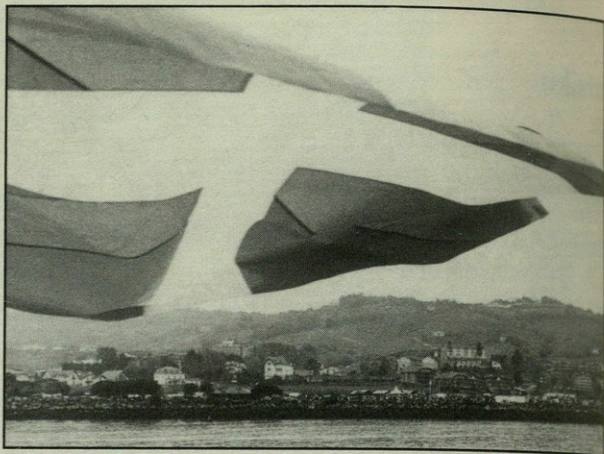
Erne eta interesez irakurri ditugu **Cuerda** jaunak ezkondu dituen bikoteen gora-beherak. Iritzi eta lerro desberdinak barneratu eta hausnartu eta gero argazkiei luzatu diegu begirazuna, eta begiak keinu egin digu: zein polita den bikotea, eta maitasuna! Udaletxera erroldatzera doazen bi bikoteak helduta doaz, be-

sarkatuta, keinu soil bezain maitakorraz gure bihotz sentiberak ukituz eta ozen aldarrikatuz ezkongabeak izanagatik ere bikote direla, maitasuna dutela euren arteko harremanetan lege.

Bai polita! Muxua, arrosa eta lore-sorta baino ez da falta. Hunkigarria. Ez duela denak goibel izan behar!

MIKEL ELORZA

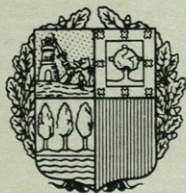
- 7.** Politika kronika. AITZIBER YARZA.
- 8.** Aberri Egunak baditu hamaika aurpegi. AITZIBER YARZA.
- 12.** Politika ttanttaka.
- 14.** Nazioarte kronika. XABIER LETONA.
- 16.** Jose Posada, «BNGkoen ustez, eurak dira nazionalista bakarrak». XABIER LETONA.
- 18.** Komunismoaren mamua Italian. XABIER LETONA.
- 20.** Nazioarte ttanttaka.
- 22.** Danobat taldea: hobekuntza izpiak. MYRIAM GARTZIA.
- 23.** Miguel Iriondo «Norvegiak merkatuetan izan duena baino gehiago izatea ezinezkoa da». MYRIAM GARTZIA.
- 24.** Zakurrak identifikatzeko sistema berria Hego Euskal Herrian: Mikrotxipak zaunka. ALBERTO IRAZU.
- 26.** Opor giroaz blai. MYRIAM GARTZIA.
- 30.** Txapa beheko txapelketa. AMAGIOIA IBAN.
- 34.** Ramon Trecet: «Euskal Herriak bizi duen gatazkak izugarrizko atzerapena ekarriko du». IÑIGO HERCE.
- 40.** Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
- 42.** Martxoaren 27an jokatu da Nafarroako Bertsolaritza Txapelketaren finala. J.J. PETRIKORENA
- 46.** Gotzon Lobera «Sator-lana egiten duten itzultzaileek burukomin handia ematen didate». JOXI GOIKOETXEA.
- 48.** Bilbo rock-and-rollak kutsaturik. PATXI GAZTELUMENDI.
- 50.** Nuria Espert, «Neure izaerak eraman ninduen antzezlan dramatikoetara». MONIKA BELASTEGI.
- 52.** Kultura Agenda.
- 54.** Argitalpenak.
- 56.** Kultura ttanttaka.
- 58.** Aukeran.
- 64.** Denborapasa.
- 66.** Eta orain zer. GOTZONE SESTORAIN.

POLITIKA: Apirilaren 3an burutuko den Aberri Egunean bost ekitaldi ezberdin izango dira Euskal Herrian zehar. EAJ, HB, EA, PSE-EEko gazteak eta EMA, EB eta Herria Eraikitzen dira antolatzaileak. Alderdi abertzaleek esanahi berezia ematen diote Bazko Egunari, eta oso garrantzizkotzat dute. Baina alderdietatik kanpo dagoen kultura, kirol, nahiz beste zenbait arlotako jendeak egun hori nola bizi duen jakin nahi izan dugu./**8**

OPORRAK: Kirola eta natura, santutegi eta abateetako eliz musika kontzertuak, aste santuko prozesio garrantzitsuenak edota ibilaldiak ekarri ditugu orriotara, atsedenerako ditugun egun horiek betetzeko. Bost egun besterik ez dira baina uda bitartean daukagun atsedeen bakarra dugu. Norberak erabakiko du nola eman, eta zertan. Bejondeizuela!/**26**

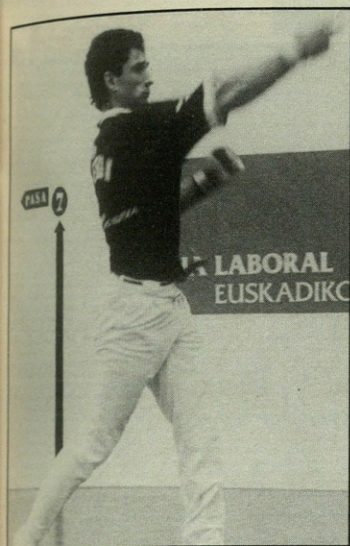
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

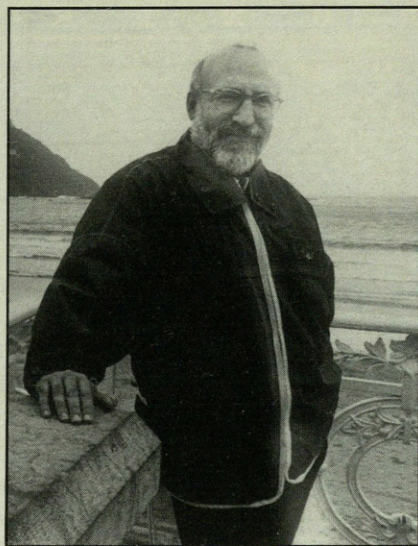
Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

PILOTA: Apirilaren 2an hasiko da, hainbat istilu eta atzerapenen ondoren, Eskuz Banakako Txapelketa Nagusia. Julian Retegi, Joxean Tolosa eta Patxi Eugiren bajekin eta Jokin Errastiren eskuak senda daitezen zain. Aditu guztien esanetan, Ladis Galarza eta Fernando Arretxe, Ruben Beloki gaztearen laguntzaz, dira faboritoak. Hala ere, bajen amuak gero eta presentzia nabarmenagoa du./30

RAMON TRECET: Erreterian jaioa eta hainbat urtez Donostian bizitakoa, komunikabide eta musika munduan pertsonaia arras ezaguna dugu Ramon Trecet. Ezbairik gabe, aitzindaria izango litzateke berari jarri beharreko adjetiboa: berak ekarri zuen rocka Hego Euskal Herrira, eta baita NBAko saskiratze ikusgarrien irudiak ere. Egun, Madrilen bizi da, begi bat beti Euskal Herrira begira duela./34

BERTSOLARITZA:

Nafarroako Bertsolaritza Txapelketak Lesakan izango du finalerako zita, martxoaren 27an. Ez da nolanahikoa izango bertan bilduko den giroa eta ikusmina. Nork eramango du txapela ahora? Egunotan gizenduko den galdera honi ihes egin gabe, txapelketa honetako gertakari nagusien errepasoa egin eta umorezko ukitu batez hainbat koplara osatu ditugu./42

aren inguruan dituzten iritziak bildu asmoz./42

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kuxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.

GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.

ADMINISTRAZIOA: Aitor Aznar.

PUBLIZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.

PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.

HARPIDETZAK: Olatz Korta.

BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benitez "Zapa".

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.

BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.

IRUÑA: Patxi Larrion.

URRUÑA: Ixabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odriozola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi.

BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogitia.

GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.

IRUÑA: Inigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usabiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Inaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Inaki Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elozegi, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Inaki Martiarena "Mattin", Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uri, Inaki Murua, Bea Narbaiza, Ihintza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera "Tala", Arantza Tapia, Txillardegi, Inaki Uri, Inaki Uriarte, Fernando Villar, Inaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.

ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.

DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxe: 36 10 48.

BIZKAIA: Zaballburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.

NAFARROA: Iratxeko Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruña.

Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.

IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

Iparraldeko abertzaleak % 10ean ezin kabitu

INGURU politikoa aldatzen ari zaigula Ipar Euskal Herrian erratea gauza txikia da, zeren, nork erranen zuen orain dela denbora gutxi abertzaleek lortu dituzten emaitzak ikusiko zirela?

Azken urteetako hauteskundeetan emaitzek gora behera gutxi ekarri dute Iparraldera. Bertako gatz gutxia eskuindarren arteko tirabirek eta sozialisten mantentze saioek ekarri zuten. Oraingoan, ordea, berrikuntzarik izan da. Eskuindarrek beraien indarra gora behera batzuekin mantentzea lortu dute. Sozialistek, berriz, jeitsiera nabarmena izan dute hainbat kantonamendutan. Azkenik, aber-

tzaleek lorturiko ustekabeko igoera.

Kantonamendu guztietan boto abertzalea igo da. Portzentaiaetan, Mauleko kantonamenduan, Leonie Agergaraiek jeitsiera txikia jasan badu ere, % 9tik % 8,84ra, boto kopuruan gora egin du. Alderdi sozialistaren nagusitasuna nabarmentzen da oraindik kantonamendu horretan, Lougarot sozialistak % 29,13 lortu baitu, lehen indarra izaten jarraituz. Baina bigarren itzuli bat beharko da, eta pasatzeko abertzaleen botoak beharko ditu.

Bidaxunen abertzaleek bigarren postua hartzen dute % 9,2arekin, aitzineko hauteskundeetako emaitzak

laukoiztuz. Kantonamendu horretan Lasserre eskuindarra % 75arekin lehen itzulian igarotzen da. Donibane Lohizunen, Alliot Marie ministroa ere lehen itzulian pasa da, emaitza arrunta lortuz, % 50,9. Eta bertan abertzaleek aurrerapen handia lortu dute % 14,1arekin, % 14,4 bildu duen PSren gibelean, hirugarren indarra bilakatuz. 1988ko hauteskundeetan Lohizunen abertzaleek % 7,18 egiten zuten.

Hendaiaiko kantonamenduak garrantzi berezia du. Bertan, Poulou diputatu eskuindarra Lassalette sozialistaren parean aurkezten zen. Poulouk lehen postua lortu badu ere,

Espero bezala Juan Cruz Alli Nafarroako lehendakariak ez zuen eurodiputatua izateko hautagaiaren aferan amore eman, ez behintzat guda apur bat sortu artean. UPNren asanbladan Luis Campoyk bere dimisioa aurkeztu zuen eta Allik berriro Pomes proposatu zuen. Honek izugarritzko haserrearekin piztu zuen eta goizeko ekitaldia bertan behera geratu zen. Ondoren, gauzak bere onera ekarri asmoz, Campoyk bere burua berriro aurkeztu zuen eta Miguel Sanz lehendakariordeak dimisioa aurkeztu zuen. Sanzen burua Campoyrenaren orde. Allik guda hasi du, baina horrek ez du esan nahi gairaipena ziurtatua duenik. Hasteko, orain arte lagun bana ezina zuen Miguel Sanz galdu du (ziurrenik behintzat), eta datozen egunetan UPNn duen pisua neurtzeko zerbait egiteko asmoa duela dirudi.

Lassalettek abertzaleen botoak biltzen baditu aukera handiak dauzka pasatzeko. Negoziaketak beharko dira.

Baina, abertzaleen ikuspuntutik, Donapaleuko kantonamendua izan da harrigarriena, botoen % 24,3 lortu dituen Sauveur Baxok esperanza guztiak gainditu baititu, aurreko hauteskundeetan % 8 lortu ondoren. Sindikalista izanik sozialisten botoak ere bere alde joan dira.

Alliot Marieren
helburua Kontseilu
Nagusiko lehendakaritza
Bayrouri kentzea da,
baina horretan Poulouren
laguntza beharko du;
borroka hasia da ●

Kostalde guztian abertzaleen goranzko bilakaera handia izan da Angelun, emaitza txikia izan arren, portzioan % 6a besterik ez dute lortu, aitzineko hauteskundeetako baino hiru aldiz handiagoa da. Hiriburun % 7 pasa dute, aitzineko hauteskundeetan % 6ra heltzen ez zirelarik. Miarritze, Ezpeleta eta Uztaritzeko kantonamenduetan oztupo psikologikoa suposatzen hasi zen % 10 gainditua da. Baigorri ere joan beharko du berriz bozkatzera. Bertan abertzaleen emaitzak ez dira asko igo, puntu bat irabazten da aitzineko kantonamenduetako botoekin alderatuz. Serge Istequek botoen % 11,83 lortu du.

ORO har, erran daiteke abertzaleek aitzinamendu handia erakutsi dutela, nolabait batasunaren interesa frogatuz. Zenbait kasutan, bigarren indar edo hirugarren bihurtzen dira, beste indar batzuekin negaziatzeko ahalmen osoa izanik. Orain dela gutxi hautetsi batzuk abertzaleek % 10 lor-

Azken hilabeteetan Berriozargo hainbat gaztek poliziaren jarraipena jasaten zutela kaleratu zen, baina azkenean jarraipen honek Iruñeatik Madrilerainoko bidaia batean izan du amaiera, ETArekin kolaboratu izanaren salaketapean. Guztiak kalean dira jada, bat kargurik gabe eta beste bostak 250.000 pezetatako fidantza ordaindu ostean. Hala ere, inork ez dizkie komisaldegian pasa dituzten egunak kenduko. Jaime Iribarren gaztearen kasua izan da adierazgarriena, epailearen aurrera eraman zutenean dardar batean baizen eta esaldirik osatzeko gai ez zela. Iantzi, hilko nahiz eta boltsa ziren esaten zituen hitz bakarrak. Hala ere, Ruiz de Alegriak tratatu ezin hobea jaso zutela esaten jarraitzen du, gaitzerdi.

tzen ez zuten bitartean kontuan hartu behar ez zen indarra zirela zioten. Egoera aldatu da. Orain arte aberzale batzuk sozialistekin lan egin dute; aldi honetan Poulou kanporatzen Lassalette lagunduko ote duten, hor dago aste honetako galdera.

Bestalde Alliot Mariek Kontseilu Nagusiko lehendakaritzarako atea zabaldua du. Prentsa guztian aipatua izan den bezala bere helburua Kontseilu Nagusiko presidentzia UDFko Bayrouri kentzea da RPren mesedetan. Lan horretan Poulouren laguntza beharko du Kontseilu Nagusiaren barnean ahal bezain bat boto lortzeko. Borroka hasia da.

Abertzaleak bihurtune batetara iritsi dira, Ipar Euskal Herriko etorkizuna ez da bakarrik eskuinaren eskuetan; asko ikasi beharko da aitzinago joateko.

Ixabel Etxeberria
Aitziber Yarza

Kultura eta kirol munduko hainbat jenderekin azterketa burutu dugu

Aberri Egunak baditu hamaika aurpegi

Urtero bezala, Bazko Egunean, apirilaren 3a aurten, Aberri Eguna burutuko da. Euskal Herri osoan bost ekitaldi antolatu dituzte alderdiek. EAJ, HB, EA, PSE-EEko gazteak eta EMA, EB eta Herria Eraikitzen dira antolatzaileak. Baina, alderdietatik kanpo, kultura, kirol eta beste zenbait arlotako hainbat jendek egun hori nola bizi duen jakiteko zenbait galdera luzatu dizkiegu.

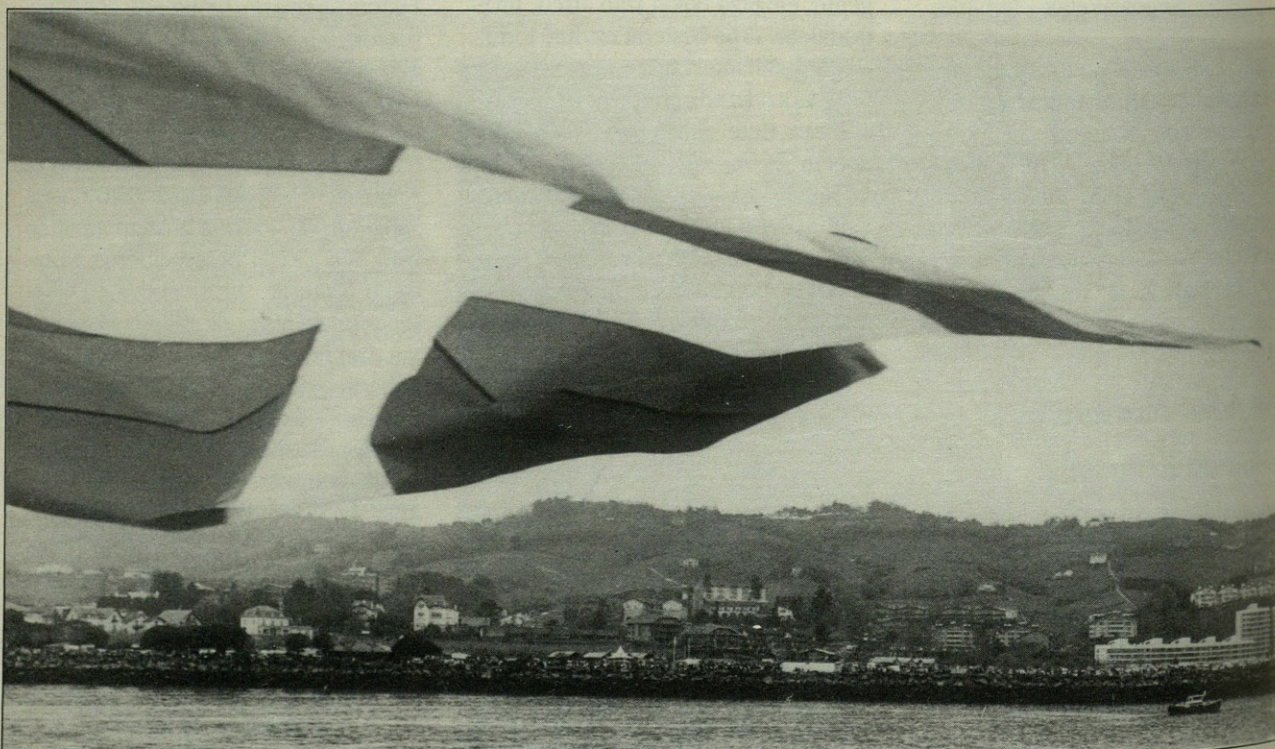
ABERRI Eguna aurten ere bakoitzak bere aldetik egingo du, eta ondorioz, bost deialdi ezberdin egin dira Euskal Herri osoan. Hego Euskal Herriari dago-

kionez, EAJk goizez Donostiako Anoeta belodromoan egingo du ekitaldia eta arratsaldean, berriz, Bilboko erakustazokan. Iruñean bilduko dituzte beraien jarrai-

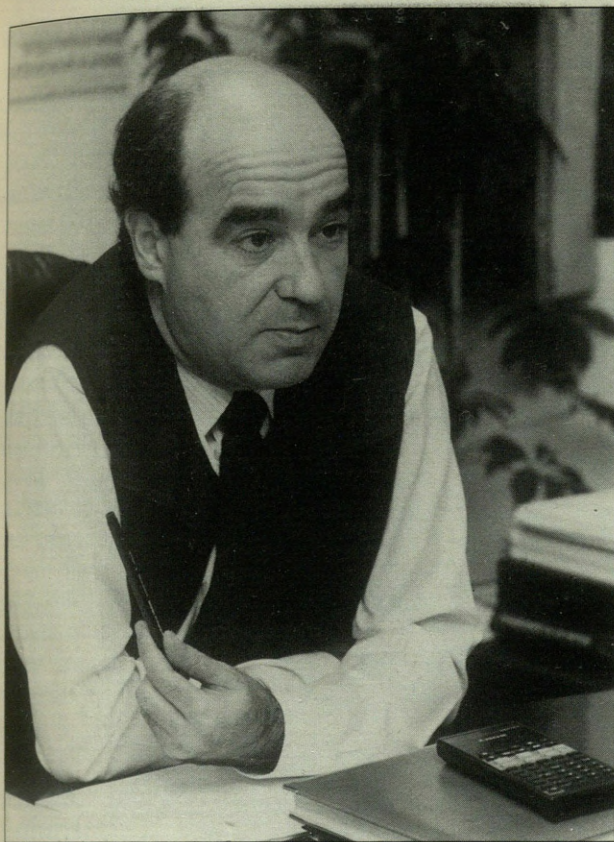
tzaileak EA zein HBk. EAK Iruñeko Labrit frontoian eta HBk, aldiz, Sarasate pasealekuan. Alderdi sozialistako gazteek ere ekitaldi bat antolatuko dute, lekua orain-

dik zehazteke badago ere. Iparraldean deialdi bakarra egin da, Angelun; bertako abertzaleek talde bat antolatu dute eta EMA, EB eta Herria Eraikitzen alderdiek sostengatzen dute.

Alderdi abertzaleek, «Herri bat gara», «Euskadiren eraikuntzaren alde», «Egunez egun nazioa eginez» eta «Independentzia autodeterminazioaz» bezalako leloen bidez luzatu diete herritarrei

Apirilaren 3an Aberri Eguneko ekitaldi desberdinak burutuko dira Euskal Herrian, eta ikurrina ugari ikusiko izango dira, urtero bezala.

Aberri Egunean parte hartzeko deia. Lelo hauek argi uzten dute alderdi politikoentzat zein esanahi duen Aberri Egunak, baina alderdi politikoetatik kanpoko jendeak egun hori nola bizi duen jakin asmoz alor ezberdinetako jende esanguratsungana jo dugu.

Zenbaiten ustez egun honek ez du ezer berezirik. Maite Zuñigak azaldu digunez, «beste edozein egun bezala bizi dut. Beti izan da borrela niretzat, bederatzirte nituenetik kirol munduan nabil eta ez dut aurretik ezarritako festa egunik». Aingeru Epaltza idazlea ere zentzu honetan mintzatu zaigu. «Garai batean, debekatua zegoelarik, familia arteko ospakizun berezia zen, batez ere aita zenarentzat; baina une bonetan Aberri Eguna izateak ez dit deus esaten, bertze egun bat da, atsedenaldirako eguna».

Beste askorentzat, ordea,

Aberri Egunak badu esanahi berezirik, asko arazo bategatik edo besteagatik kexu azaltzen badira ere. Josu Urrutiak, adibidez, argi azaldu digu: «Denok defenditu behar dugu egun hori, eta aldi berean, ea denon artean ere euskara zabaltzen dugun. Nire kasuan, ordea, normalean ezin izaten dut ospatu igandetan partiduak izaten baititugu». Joxe Lizaso bertsolaria kexu azaldu zaigu, oso arrazoi ezberdinengatik, ordea. «Urte askotan debekatua egon zen, gero berriro begiak irekitzen hasi ginen,

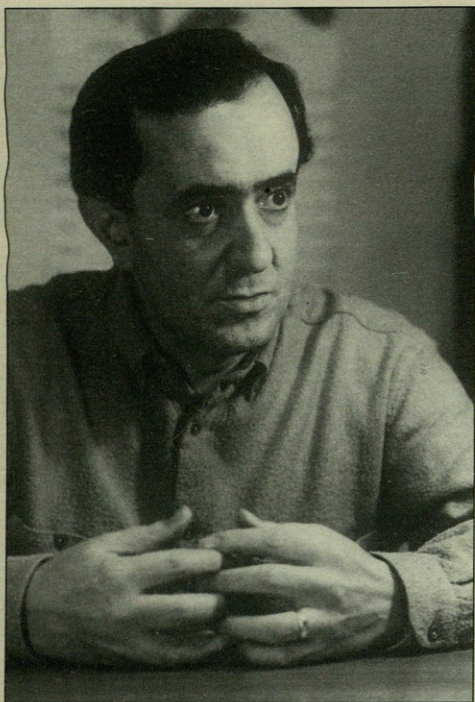
■ **«Denon artean defenditu behar dugu egun hori; nik, ordea, normalean ezin izaten dut ospatu» ●**

JOSU URRUTIA

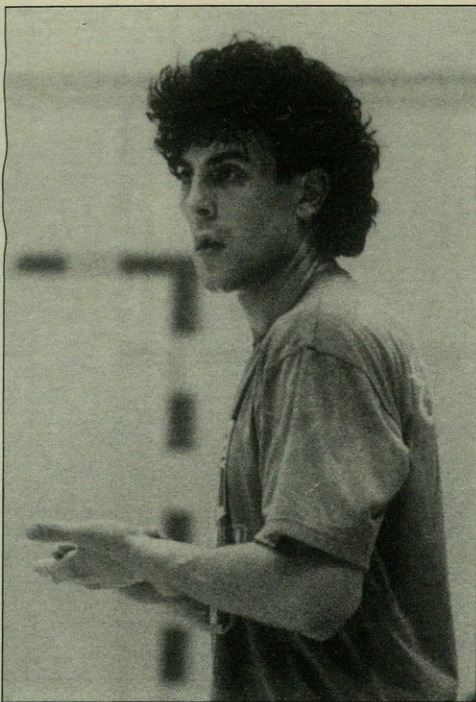
baina orain iruditzen zait giroa gero eta nabasiagoa dagoela. Urtean egun berezi batzuk daude eta Aberri Eguna horietako bat bezala sentitzen dut. Baina nik ulertzen ez dudana da abertzaleen artean nola dabilzan. Nik uste nuen abertzalea nintzela, baina gauegun ez dakit abertzalea naizen esatera ausartuko nintzen». Urteen poderioz aldaketa nabaritu du Jon Enbeitak ere, txarrerako aldaketa. «Euskal Herriak egunerokotasunetik at bizi beharko lukeen eguna da. Baina, egun horren ilusioa baliogutzitua daukagu, alderdien aldarrikapenerako biburtu baita, eta ez herriaren aldarrikapenerako. Klandestinitate garaian denak gehiago biltzen ginen etsai bakar baten aurka, orain eguneroko tirabiren ispilu biburtu da».

Nostalgiko hauen artean kokatzen da Amatiño: «Aberri Egunak hiru gogo-

Amatiñok Aberri Egunak sortzen dizkion gogorapen ezberdinak kontatu dizkigun bitartean, Maite Zuñigak Aberri Eguna ez duela ospatzen azaldu digu, beretzat edozein egun bezalakoa baita.

Jon Enbeita eta Xabier Mikel Rekondok Aberri Egunari garrantzi handia ematen diote; hala ere, Enbeitak Aberri Eguna balio gutxitua dagoela pentsatzen du.

razio sortarazten dizkit. Aspaldikoa bata, erdi epiko, liriko edota erromantiko samarra. Bigarrena, agian, helduagoa edo, izan zitekeen eta izan ez zen batasunaren isla. Hirugarrena,

berriz, oraintsukoa, une egokiaren zain dagoenaren transitoa. Josu Osteriz, garai batean EEko kide izandako nafarrak ere Aberri Eguna gaur egun ere izpiritu historikoz bizi duela azaldu

digu, eta lurraldetasunari garrantzi berezia eman dio. «Nafarrontzat oso garrantzitsua izan da Aberri Eguna bertan ospatu denean. Nafarroaren arima euskaldunaren aldarrikapen bistarikoak. Batasun adierazle Nafarroa baztertua eta ahaztua izan denean».

Jasone Iroz, Gure Irratiko animatzaileak ere lurraldetasunari garrantzia eman dio, berak gustukoan izan duen Aberri Egunetako bat Hendaia eta Hondarribian 1990ean ospatu zena izan zela aipatu digunean. «Iparraldean bi Aberri Egun izan direnean ni Iruñean joan naiz. Aurren, berri, Angelun izanen naiz».

Egunik garrantzitsuenak

Aberri Eguna urteko egunik garrantzitsuenetako bat be-

Lelo zaharrak berri

BAZKO Egunean hedatzen diren mezuak urte horretako gertakariei lotuak egoten dira: 1985 eta 1986 urteak EAJren barne zatiketarik ukituak etorri ziren; 1989ean Algerreko mahaia izan zen aipagai nagusi eta 1993an, berri, krisi ekonomikoaz egin zuten denek hizketan.

Baina, urteroko gai horietaz gain, zenbait mezu etengabe errepikatzen dira, eta honen adibide, alderdietako buruek urte ezberdinetan esandakoak: Karlos Garaikoetxea k aberri egunetako mitinen hasieran Nafarroa eta Ipar Euskal Herria aipatzen ditu beti. 1986ean, oraindik EA sortu gabe zegoela, «asko

aurreratu dugu askatasunaren bidean baina oraindik seinale debekatu bat dugu, Iparraldean, gure anaiei atzeritar deitzera behartzen gaituena. Bestetik, «seirak bat'ek ez ditu Nafarroako kateak». 1990ean adibidez, «Legebiltzarrean aulki huts batzuk daude, Nafarroa eta Iparraldea ordezkatzeko dituztenak. Eak ez du Legebiltzarra betirik dagoela pentsatuko Nafarroa eta Iparraldeko gure anaiak bertan izan arte». EA sortu zenetik, ordea, mezurik gustukoena EAJren erregionalismoa eta autodeterminazioarekiko atxikimendu eza aipatzea izan da.

Mezu hau zabaldu du urte luzeetan Jon Idigoras HBko bozeramaileak ere. 1985- ean, «Euskal Herriaren subiranotasunaren erreferentzia ardatz bakarra HB da. Bilboko Erakustazokan bildu direnak aspaldi utzi baitzuten arlo hau». 1993- an, berriro, «Madrileko boterearekin bat datozen erregerionalistak daude egun, eta hauei bost axola zaie nazio eraikuntzarako edozein proiektu».

HB eta Eak EAJrekiko kritika gogorak izaten dituzten bezala EAJ ere ez da atzean geratzen. HBrekiko kritikak, gainera, beti ildo beretik joan ohi dira. 1988ean Arzalluzek «Ni-

karaguakoa bezalako eskema bat eskaintzen digute, beraien guda iraultzaileko jeneral garaileen junta batez, edozein Ortega buru dela». 1993an, «orain dela gutxi arte beraien onartutako tesia desegitea eta langabezia sortzea izan da, hori baitzen beraien iraultzarako bidea, beraien Albaniarakoa».

EEen, zatiketa dela medio aldaketa asko eman dira, baina EE bezala burutu ziren hainbat aberri egunetan mezu bat askotan errepikatu zen. Aberri Eguna ospatzen dutenen eta ez dutenen arteko zatiketen garrantzia eta hau gailendu beharra.

zala ikusi dutenak ere izan dira. Aitor Gorosabel Su Ta Gar taldeko abeslariaren us-
tez, «euskaldun sentitzen den edozeinentzat egunik garrantzitsuena da, ban ikusten baita Euskal Herriaren nortasuna». Xabier Mikel Rekondo eskubaloijokalaria ere hala ikusten du, eta egungo egoeraren azterketatxo bat ere egin du. «Abertzale guztientzat helburuak autodeterminazioaren bidetik independentzia beharko luke izan. Baina, bakoitza bere inguru eta taldean murgildurik ibiltzen da eta horrek baldintzatzen du egun honen antolaketa bera. Helburua bakoitzak bere aldetik ikusten du». Iparraldeko Euskal Laborarien Batasuneko kide den Mixel Berrokoirigoi k eta Erramun Martikorena abeslariak gauza bera esan digute Aberri Egunari buruz: egun hau herriaren

Erramun Martikorena famili giroan igaro ohi du Bazko Eguna. Egun berezia, beraz, normalean bakarrik egoten baita baserrian.

eguna dela. Biak ere Angelun izango dira apirilaren 3an. Hala ere, Erramunek azaldu digunez, «familiar pasatu ohi dut eguna, ur-

teko beste egun gehienetan etxean bakarrik naiz eta egun honetan haurrideak etortzen zaizkit etxera eta bazkaria egiten dugu».

Era guztietako aukerak topa daitezke, gizartean gertatzen denaren izpilu.

Aitziber Yarza

GIPUZKOAN

publizitate gehiago sal dezakegu

ARGIAREN EKIPO KOMERTZIALEAN LAN EGIN NAHI DUZU ?

Hobe lan komertzialean edo publizitatean aritua bazara eta autoa baduzu. Baian bestela ere, interesa baduzu, zure kurrikuluma bidali.

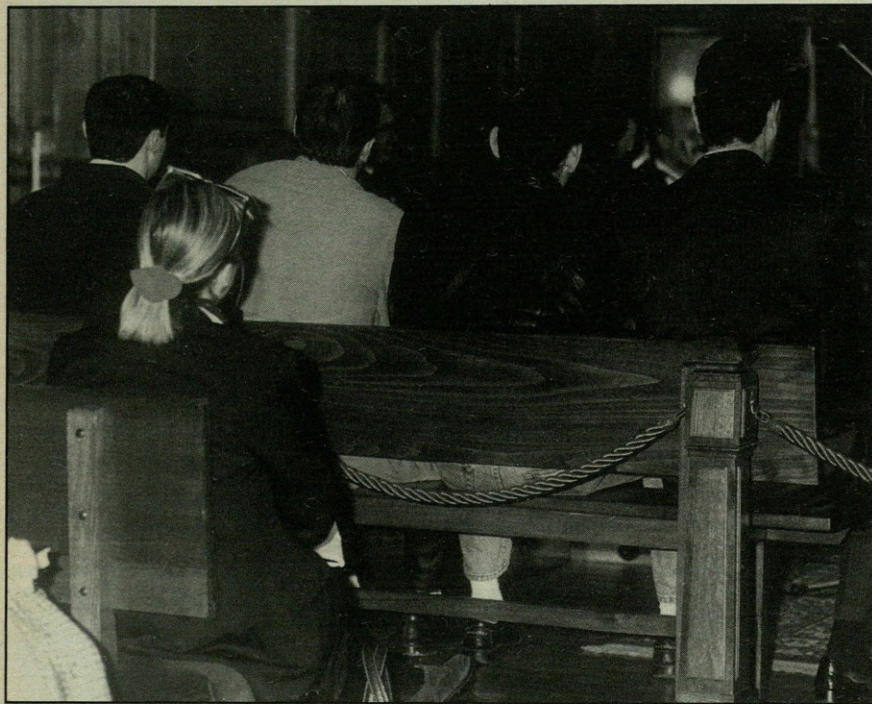
ARGIA Publizitate saila

Tel: 943 - 37 15 45

Fax: 943 - 36 10 48

Zirkuitu ibilbidea 1-2 / 20160 LASARTE-ORIA

E Z P A L A K

■ TIROA NORK EGIN ZUEN JAKIN EZINIK

DONOSTIAKO Entzuteagian 1990ean goardia zibil batzuek gazte bat tiroz zauritu zutela eta epaiketa burutu da. Hasieran fiskalak bi hilabeteko espetxe zigorra eta 2,6 milioi pezetako (118.000 libera inguru) kalte-ordaina eskatu zuen, baina behin-betiko eskakizunean aske uztearen alde egin zuen. Navajas fiskalak azaldu duenez, «tristuraz, aske uztea eskatzera behartua nago, ikerketa akats batek tiroa nork egin zuen jakiteko biderik ez baitu ematen. Hala ere, zaurituak bide zibiletik kalte-ordaina eskatzeko aukera izango du».

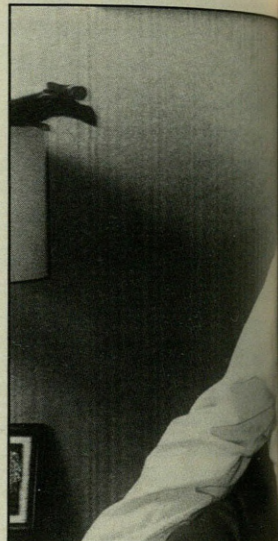
Goardia zibilek Irun inguruko bide batean kontrol bat ezarri zutela azaldu zuten, baina Jose Enrique Borda Arriaga zaurituak berak ezer ez zuela ikusi adierazi du behin eta berriro.

■ DIRU BEREIZIAK HB-REN AURKA

ZENBAIT goi kargu eta polizia diru bereizietatik sosak jasotzen zituztela kaleratu zen duela aste batzuk, baina gerora honetarako ezezik HBren aurkako kanpaina egiteko ere erabili direla kaleratu da. Europako Parlamenturako 1989ko hauteskundeetako kanpainan Espainia eta baita Euskal Herriko hainbat herritan «HB = ETA. Ez zaitez beraien 600 heriotzen kide izan. Ez eman botoa HBri» irakur zitekeen txartelak azaldu ziren.

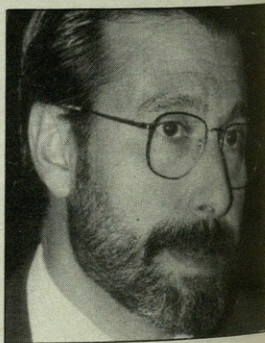
Kartelak, kaleratu berri denez, poliziaren Leganeseko tailerretan inprimatu ziren eta jartze lanetan Sindicato Unificado de Policiako zenbait kidek parte hartu zuten. Euskal Herrian, berriaz, kartelak jartzeko Goardia Zibila eta Poliziako hainbat kideren laguntza eskatu zen.

Z
H
I
T
Z
E
Z
H
I
T
Z
H

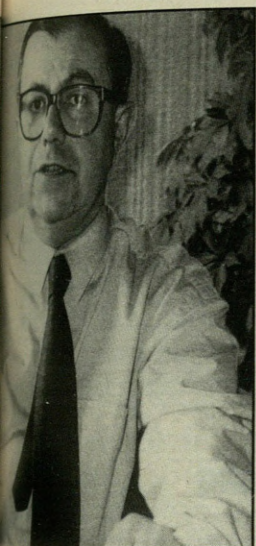
«Euskal departamendua gainditua dagoen gauza da, gebiago behar dugu, departamenduak ez baititu gure xedeak betetzeko eskumenak. Konpetentzia gebiago behar dugu. Oso argi esaten dut Udalerrien Komunitatearen alde nagoela».

Jean Pierre Destrade, Hiriburuko kantonamenduan Alderdi Sozialistako hautagaia. Egunkaria, 94-III-16

«Uste dut badakidala zein den ETako burua. Baina ez dakit terroristek ba ote dakiten euren zuzendaritza zein den».

Antoni Asuncion, Espainiako Barne ministroa. Diario 16, 94-III-13

«Apirilean berriak egongo dira Amedoren inguruan».

David Beltran, Espainiako Esetxeetako zuzendaria. El Diario Vasco, 94-III-13

«Autodeterminazioari buruzko erreferendum batek gerra zibil bat irikiko luke Euskadin».

Jose Antonio Agiriano, Gobernuaren ordezkaria EAEn. Deia, 94-III-13

«Tamalgarria da askotan berritarrak Espainiako ikurrina edo Nafarroa ordezkatzeko duena pasatzen ikustea eta inolako errespetu keimurik ez egitea».

Juan Cruz Alli, Nafarroako lehendakaria. ABC, 94-III-14

«Coalicion Nacionalista, gure taldeari ogia eta gatzak kentzean interesa duten aurkariei aurre egiteko da».

Xabier Arzalluz, EBBko lehendakaria. Deia, 94-III-16

G O R D E T Z E K O A K

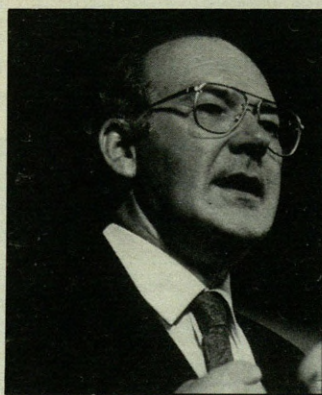
OPUS DEI-REN JOKALDI BIKOITZA

JAKINMIN handia sortu du Nafarroan ateratzear dagoen «Diario de Noticias» egunkariak. Hasiérako zurrumurruek zabaldu zuten desagertutako «Navarra Hoy»-ren ondorengoa den egunkari honek Opus Dei-ren laguntza zuela. Era-kunde honek Nafarroan daukan inplantazioa ikusirik aski harrigarria zirudien, baina, «Diario de Noticias»-eko jabea den Miguel Rico eraikuntza enpresariak Opus Deik Nafarroan egin behar duen makroklinika eraikiko duela ikusirik, askoz ere ulergarriak dira egunkari berriaren atzean dauden interesak.

K A R T A J O K O A N

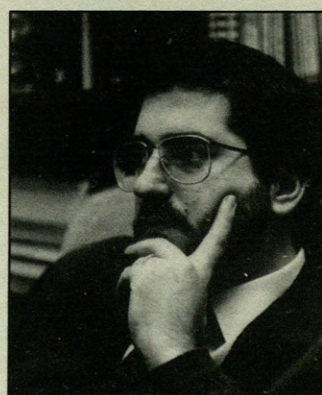
enbido...

...ordago!

JOSE ANTONIO ARDANZA

Ardanza lehendakariak Juan Carlos Espai-niako erregeari egindako bisitaldian zertaz hitz egin zuten ez da jakinarazi, baina bile-rara sartu baino lehen transferentziei buruz aritu ziren. Lehendakariaren ustez, «gure al-derdiak oso jarrera arduratsua du gai ho-nen inguruan. Alderdiko zenbait ordezkari-aren erreakzio batzuk aspertuta gaudelako ematen dira. Euskal Estatutua konstituzio txiki bat baita». Transferentziak betetzeko epeari dagokionez, «legeek eperik ez dutela, legeak bete egiten dira, une bakoitzeko ego-kiera politikoak alde batera utzita», azaldu zuen ●

JESUS EGIGUREN

Gipuzkoako sozialisten idazkari nagusia oso kritiko azaldu da lehendakariaren jarrera-rekiko. Egigurenek azaldu zuenez, «interes-garria litzateke Ardanzak transferentzien arazoa dela eta agertu duen baserreaz gain, bere alderdia autodeterminazioa edo Konstituzioari buruz esaten ari dena azal-du ote dion jakitea». Egigurenen esanetan, «lehendakaria berriro oker dabil, berak eta bere alderdiak politika autonomiko eragin-korra aurkitu gabe jarraitzen dutela azaldu digu, kontraesan ugari baititu eta gainera Kontituzioa eta autonomien estatuarekin konpromezurik azaltzen ez duelako» ●

Izango da gerrarik ordaino

GIZARTEA-REN arazoak konpontzea ei da politiko eta alderdien zeregina. Boterearen zati bat erabiltzen dute horretarako; botere horrek suak piztarazten ditu han eta hemen. Gerra ere bai zenbaitetan. Gonzalez-Gerraren kasuan esaterako. Aurrrera begira PSOeko egitura orokorrean erabat mugatuta geratu bada ere, ez da pentsatu bezain galtzaile atera eta aurrera begira alderdiaren barruan borrokan jarraitzeko indar aina geratu zaio. XXIII. kongresu federalak ez du berritzaile eta gerristen arteko zauria itxi, eta lurralde desberdinetako aurrera begirako kongresuetan, zauria behin eta berriro zabalduko da, gerristak duten indarra erabat galdu arte. Gerristena denbora kontua besterik ez da.

FMLN-K nahiko egin du hautes-

kundeetan horren azkar parte hartzearekin, are gehiago izan diren baldintzetan. FMLNren esperientzia eza alderdi politiko moduan, bake prozesuaren zailtasunak eta barne indarren aniztasuna prozesuak berak eskatzen zituen baldintzak ziren. Horiek baino larriagoak izan dira, etengabe kanpainan zehar zein bozkatze aldetik ezkerreko koalizioaren botuemaleei jarri zaizkien oztopoak. ARENA eta Convergencia-FMLN koalizioaren arteko zanga hasieran inkestak eskeinitako datua baino txikiagoa izan da. Bake negoziazioen poztasun garai haiek atzean geratu dira eta errealitateak bere lekuan jarri du FMLN. Talde gerrilari ohiak nahiko izango du sistema instituzionalen barruan jokatzeko ikasi eta mugimendu sozialaren garra mantentzen. Ar-

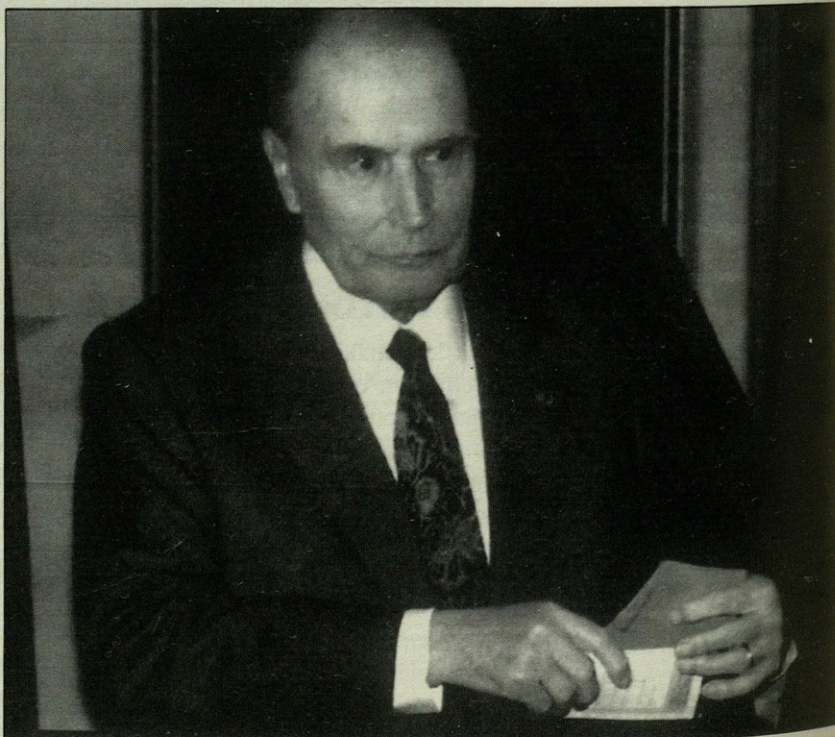
madak eta Arenak ez dute amore emango, ondo lotuta dutena eskutatik alde egin ez diezaien, gerra bat amaitu zen eta beste bati ekin zioten. Gerrilari ohiek ere hautesontziaren gerraz ikasi beharko dute, beti ere Latinoamerikan edozein aldaketatara ko ardatza den kalea ahanzi barik, noski.

EUROPAKO Legebiltzarrerako hauteskundeak ere gainera datozkigu apurka. Maastrichten legealdia izan den honetatik, Maastricht ondorioen legealdira iragango gara. Maastrichteko Ituna indarrean egonda ere, asko dira oraindik bere aurka dauden talde eta alderdiak, nahiz eta haren aurkako ekimenak, egia esan, gutxi diren. Horietako bat iragan asteburu honetan Lisboan izandakoa. BNG, HB eta

Joan zen igandean Frantzia izandako erregio hauteskundeak hasiera batean espero baino hobeto atera ziren indar eskuindarrentzat. Azken hauteskunde orokorretako garaipen nabarmenetik gaurdaino egoera ekonomikoak okertzen jarraitu du eta tentsio soziala ere gero eta gogorragoa da. Frantziarrek beren esperantza osoak jarri zituzten mirarien lehen ministroarengan, baina

XX. mendeko bukaera honetan mirarietako garaiak amaitu dira, antza.

RPR-UDF koalizioaren emaitzak ere irrikaz espero ziren, koaliziaren osasuna ahuldua baitzegoen azken boladan. Oraingoz, bederen, indartsu jarraitzen du. Horren indartsu agertzen ez direnak sozialistak dira; PSkoek, dena den, emaitza duin batzuk lortu dituzte azken hilabeteetako egoera aztertuz gero, behintzat.

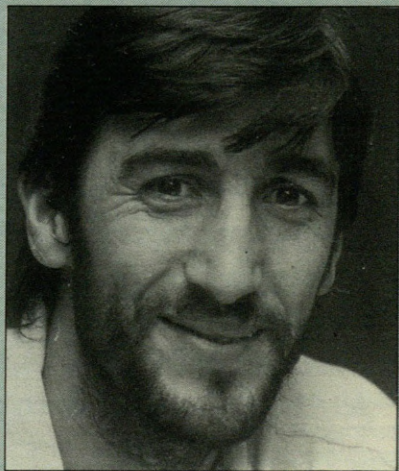

Heriotza

GERTATZEN da komunikabideetan agertzen dena, beste guztia gerta liteke, baina ezin dugu jakin. Albiste zer den eta zer ez den, etekina helburu ia bakartzat duten komunikabideek adierazten digute, ondorioz saltzen zaila dena litekeenaren lainoen azpian ezkutatzen zaigu.

Aljerian egunero bateonbat hiltzen dute. Horixe da notizia 1992aren hasieran gobernuak hauteskundeak bertan behera utzi eta FISeko islamiarrak legez kanpo jarri zituenetik.

POLIZIAK, gerrilariak, soldaduak, irakasleak, intelektualak, presidenteren bat eta hiritar anoni-
moak hiltzen dituzte eguna joan eta eguna etorri. Ohizkoa bihurtuz heriotzak interes guztia galdu eta zirriborroetan besterik ez digu adierazten Afrikako herrien eredu izan zen honetan gertatzen ari dena. Mugak itxita dau-
de herio mehatxuak hala agintzen duelako. Ekonomia hil zorian, lehendabizi ez zutelako jakin baliabideak erabiltzen, eta orain kanpoko herio bideetan jartzeko bakarrik aipa daitekeelako. Gizartea noraezean dabil, gehiegizko bizitzak (jaio-
tzak) ate asko itxi duelako. Agintariak, amaitu den iraganari begira, izango ez denaren itxaropenean galdu dira. Biderik gabeko lurraldeetan, islamiar radikalene-
k sekula izan ez dena eredu bihurtu nahi dute.

JUANJO SAN MUIGUEL

Euskadi Irratiko Kazetaria

EUROPATIK hurbilegi hain ezberdina izanik, kableak zabaltzen dituzten irudiak hartu dituzte batzuk egunerokoa ahazteko; antenak desegin nahi dituzte beste batzuk begi itxiek barrura so egiten dutelakoan... Zurrumbilo arriskutsuak astindu du Aljeria, nahasketa gehiegi erantzunkizunak argitzeko. Baina Mendebaldeak bere oniritzia eman zion kolpeari bestaldera begiratuz. Gerrilari gogorrenei armak eta entrenamendua eman zizkieten Estatu Batuek Afganistan-en. Ustelkeria neurri gabe zabaltzen utzi zuten orain batasuna eta demokrazia aldarrikatzen dutenek. Europa hartu zuen eredu bakartzat Afrikako iparraldeko intelektual askok...

Orain indarkeria, kanpo zorra, gehiegizko giza hazkundea, aginte eza eta etorkizun iluna dira nagusi, askoren itxaropena izandako Afrikako estatu aberats honetan.

Portugaleko UDPk (Batasun Demokratiko Popularra) antolatua, arlo politiko, ekonomiko eta sozialean Maastrichteko itunak zer suposatzen duen aztertu eta beste Europa baten alternatibak landu eta elkar trukatzeko.

Ondorio ugari atera liteke bilkuratik, horietatik garrantzitsuenak Forumaren aurreragorako topagune ere izan daitekerla, indar gehiagorekin gainera. Berritoki ere, baina orain zuzenean ikusteak ematen dion indarrarekin, BNGk Maastrichten aurka duen jarrara gogorraren lekuko izan ginen. Halaber, publikoki behinik-behin, aspalditik gertatzen ez zen HB eta BNGren arteko elkar lanaren le-

**— Aurrera begira,
gerrista eta berritzaileen
arteko zauria lurralde
desberdinetako
kongresuetan
zabalduko da ●**

kuko. BNGk iragan bide du jada 1989ko hauteskundeetatik, HBrekiko zuen irudi beldur eta distantziamendu hura, nahiz eta oraindik —ekitaldi desberdinetan somatu zen legez— haren arrastoak geratzen ziren.

Edukia baino, beraz, berrikuntza nagusia Forumaren izaera eta partaidetza izan zen. Maastrichti aurre egiteko prestakuntza eta ideia berrikuntza handien beharra ezinbesteko elementu gisa agerian geratu ziren berriro ere.

Xabier Letona

Jose Posada, Coalicion Galegako eurodiputatu

«BNGkoen ustez, eurak dira nazionalista bakarrak»

Strasburgh-eko Europako Legebiltzarreko bere bulegoan geratuak ginen eta, egia esan, pasabide eta bulegoen labirintoan ez zen txantxetakoia izan berea aurkitzea. 1989ko Europako Legebiltzarreko hauteskundeetara EAJ eta Coalicion Canaria-rekin batera joan ziren. EAJko Jon Gangoitik hiru urte bete zituen, Isidoro Sanchez kanariarrak urtebete eta 1993ko uztailetik aurrera Coalicion Galegaren ordezkari izan da Jose Posada.

ARGIA. Europako Legebiltzarrerako hauteskundeak gainean daude.

JOSE POSADA. Animo handiz goaz. Ekaineko hauteskundeetara lehen goez gain Union Valenciana eta Partido Aragonesekin batera goaz. Guk Galizian 30.000-40.000 boto lortzea espero dugu.

A. 30.000-40.000 mila ez ote dira gehiegixko azken hauteskunde autonomikoei atera zenituzten 6.000 botoak kontuan hartuz gero?

P. Baina Europako Legebiltzarrerako azkenetan askoz gehiago izan ziren; ez diegu azken hauei begiratu behar, aterako ditugunei baizik. Coalicion Galegak oraindik

badu indarririk Galizian.

A. Baina Europako hauteskundeetan abstentzioa bandiagoa izan ohi da...

J.P. Gauzak oso aldakorak dira, nork erabaten dituenaren arabera, nola erabaten dituen... Berrantolatze prozesu bizi gaude eta, beraz, seguru nago alderdia indarberritzea lortuko dugula.

A. Coalicion Galegako zenbait sektorek BNGzko joera agertu izan dute.

J.P. Gu saiatu ginen nazionalisten batasuna lortzen, eta Galiziako alderdi abertzale guztiekin mintzatu, baina ez zen ezer atera. Zerbait uste dute egia osoa beren esku dagoela, haiek direla munduko nazionalista bakarrak, eta horrela elkar ulertzea ez da posible.

A. BNGz ari zara?

J.P. Beraiek eta nazionalismoa euren gauza bakarrik dela pentsatzen duten gainerako guztiez. Coalicion

Galegaren nazionalismoa bide positibo batetik abiatzen da, besteek «ez» esaten duten lekuan eraikitzen hasten da. Besteek Europari ezetza luzatzen diotenean guk baietz diogu: baldintzak batzuk jarri, Maastrichtekiko gure baietza argia da. Galiziaren garapenerako Europa erabiltzearen alde gaude.

A. Oztopo horiek non ditorri dira, Europarekiko ikuspuntuan daukazuen desberdintasunetatik ala Galiziako ikuspegitik?

J.P. Europakoa batez ere, baina euren jarrera inposizionalak ere izan du eraginik. Bada guztiari ezetza esaten dijon jendea. Galiziak arazo asko ditu: arrantza, esnea, untxiak, baso erreketak, populazioa... Jendea, arazoak eta ilusio barik dau denengan oinarritzen ari da, haien haserre bideratzean datza euren lana. Gure estailoa beste bat da, joera berrak oinarritu dago.

A. BNG da Galiziatik bertatik zerbait lortzeko moduan dagoen alderdi aber-

■ «BNG aukera baztertzailerak da, Galiziako nazionalistak baztertzeaz gain estatuko beste nazionalismoak ere baztertzen dituelako» ●

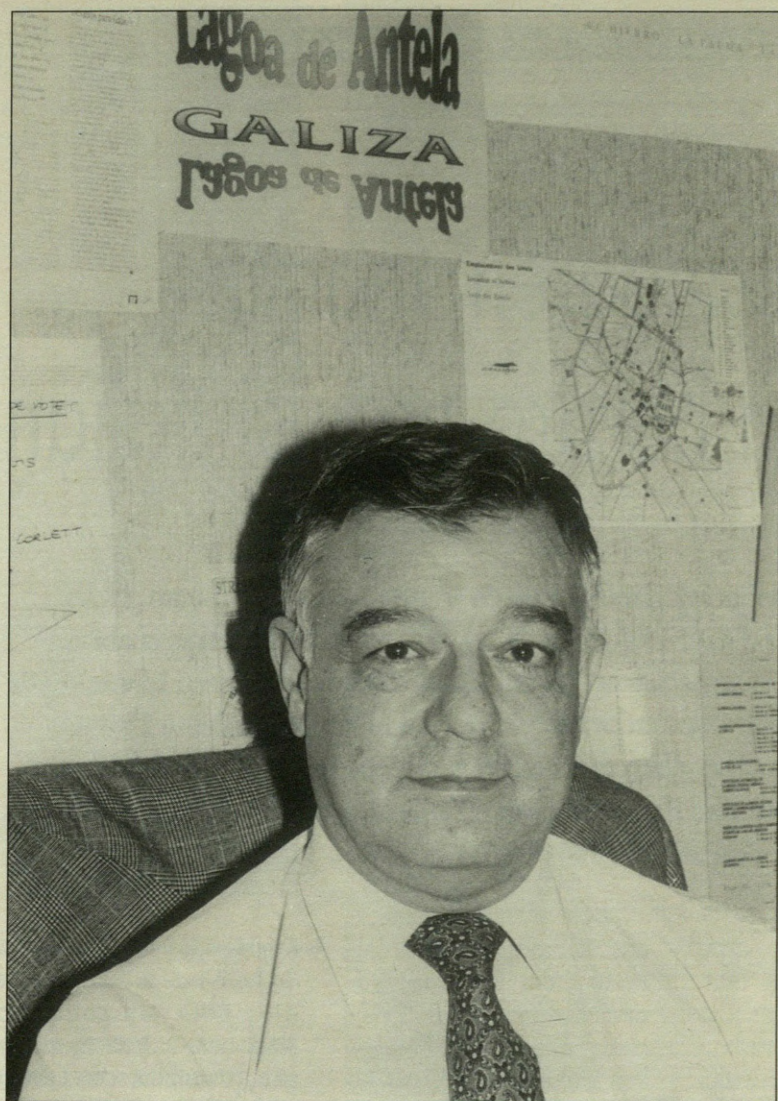
tzalea. Bakoitza zuen alde-
tiki joatea ez al da indarrak
galitzea?

J.P. Espainian hautesba-
rruti bakarra dago eta lortu
beharreko maila nahiko
handia da. Gainera, PPK
bozketa honetan gogor joka-
tuko du, PSOEri irabaziko
liokeen lehenbiziko hautes-
kundeak lirateke eta. Horrek
esan gura du partehartzea
handitu egingo dela eta lortu
beharreko botoak ere gehia-
go izango direla. Beraz, bi
gauza egin litezke: edo es-
tatuko beste alderdi nazio-
nalista batzuekin joan edo
bakarik. Bakarrik joatea ja-
rrera zoro samarra da: azken
hauteskundeetan BNG ho-
rra joan zen eta ez zuen
ezer atera. Nik aukera gehia-
go dauzkat, taldean goaze-
lako. Urtebete bakarrik
egongo naiz baina Galiziak
Europar ordezkariatza segu-
ria du.

BNGren aukera bazter-
tzailea da, Galiziako gaine-
rako nazionalistak bazter-
tzeaz gain Estatuko beste
nazionalismoak ere bazter
batean uzten dituelako. Eus-
ko Alkartasuna eta ERCrekin
joatea proposatu zitzaion
baina hori ere atzera bota
zuen. Autista samarrak dira
eta ez dago haiekin komu-
nikatzeko modurik.

A. Zu legebiltzarreko Or-
tzadar taldean zaude, EAJ-
ko Jon Gangoiti, aldiz, Talde
Popularrean izan zen. Ez al
da kontraesankorra?

J.P. Ez dut uste, inondik
inora. Aukera bat da. Gan-
goitik eta EAJk beren hase-
rean adierazi zuten Espainia-
ko PP jeltzaleak fundatzaile
diren Europako kristau-de-
mokrasiaren sartu zirenean,
baina hantxe jarraitu zuten.
Isidoro Sanchez, Coalicion
Canariako, berehala kokatu
zen Ortzadar taldean eta nik
ere berdin egin nuen. Gus-

**1993ko urriko
hauteskunde
autonomikoetan
6.000 boto lortu
arren, Posadaren
ustez ekainean
Europarakoetan
30.000-40.000
lortuko dituzte.**

tura eta eroso nago, eta be-
rriro egotekotan bertan ja-
rraituko dut.

A. Osatu berri da Brusselan
Erregioen Batzordea. Zer

**«Erregioen
Batzordea
aholkularia besterik
ez da, baina hala ere
urrats bat da» ●**

diozu bertan, oro bar, Eu-
ropako Batasunetik nazio-
naltateei ematen zaaien ga-
rrantzi eskasaz?

J.P. Hori oso erlatiboa da;
bada garrantzi handia duen

jende arina ere. Politika zuk
egiten ez baduzu egin egiten
dizute. Beraz, garrantzitsue-
na egon egin behar dela ja-
betzea da, modu eraginko-
rean, ez beti ezkor eta ho-
rra inora ez goazela esa-
nez. Beraz, estatu gabeko
nazioek zer lortu badauka-
gulako, are eta kementsuago
egon behar dugu. Europako
Batasuna estatu gabeko na-
zioen desberdintasuna
onartzen ari da eta lehen
urrats gisa Erregioen Batzor-
dea atera du. Badakit bat-
zorde hau aholkularia bes-
terik ez dela, baina hori ere
zerbait da.

A. Zu galegoz mintzatzen
zara legebiltzarrean, ez
duzu arazorik?

J.P. Ez, Portugaleko itzul-
tzaileek itzultzen didate eta.
Izan ere, galegoa portuge-
saren aita baita. Galizieraren
inguruan bi talde daude: bat
ofizialista, Fraga jauna eta
abarrek gidatua eta galiziera
gaztelaniara hurbildu gura
dutena; eta bestea, reintegra-
zionista edo lusista, galegoa
eta portugesaren arteko sus-
trai berdinetara jotzen du-
gunona. Bi joera hauen ar-
teko borroka gogorra da eta
desorekatua, etengabeko
borrokari sinboliko rein-
tegrazionistok milioika pe-
zeta mugitzen dituen sare
ofizialaren aurka borrokatu
behar dugulako. Horrela ja-
rraituko dugu heriotzaraino.

Xabier Letona

Komunismoaren mamu zaharra berriro nagusi Italian

Errepublika Italiarrak hauteskundeak iraultza bizi du egunotan. Iazko abenduko udal hauteskundeetatik, alderdi guztietako tresneria abiada bizian jarri da lanean, martxoaren 27 eta 28an izango diren hauteskunde orokorreari begira. Azken berrogei urteetan legez, Italiak bitan zatituta jarraitzen du. Abenduko ezkerrearen garaipena ikusirik, eskuinak urrats handiak eman ditu Berlusconi buru. Gobernua eta lehendakaria berriak eskuinaren eskuetan jartzeko beste seguruenik.

BERROGEI urtetako kristaudemokraziaren iluntasun eta ustelkeriaren ondoren aire berriak datoz Italiara. Hil zen I Errepublika eta II Errepublikaren garaia datoz. Berria dirudi guztia baina akaso berritasuna ez da horrenbestekoa izango. Hauteskunde sistema ere aldatu da. Orain lehengo sistema proportzionalaz diputatuen herena besterik ez da hautatuko, eta gainerako eserlekuak gehiengoaren sistemarekin hautatuako dira; hots, bozketak bakarrik egiten da eta gehiengo sinplea lortzen duen hautagaia diputatu ateratzen da.

Demokrazia kristaua desagertu da jada —baita Italiako Alderdi Sozialista (PSI) eta Italiako Alderdi Komunista (PCI)— baina Italiak, lehen bezala ezker eta eskuinaren arteko banaketa sakona bizitzen jarraituko

du. PDiko (Ezkerreko Alderdi Demokratikoa) komunista ohiak buru, Ezkerreko Aliantza Demokratikoa garaile atera zen iazko abenduko udal hauteskundeetan. Baina eskuin muturrak ere (MSIko fazistak buru) bere indarra erakutsi zuen, hiri askotan bigarren indar politikoa moduan geratuz.

Ezkerreko aliantzak erakutsitako indarraren aurrean eskuinak bere baliabide guztiak jarri ditu mahai gainean, «komunismoaren aurkako» lelo zaharrak kaleratuz. Beldurraren estrategiaren erabilpena berriro ere nabarmena da eta baita bere emaitzak ere. Umberto Bossiren Ipar Ligak mozo-

roa kendu eta agerian utzi du bere izaera eskuintiarra. Alesandra Mussoliniren MSIk bere aldetik mezu fazista bigundu eta eskuin zibilizatuaren itxurari heldu gura izan dio Aliantza Nazionala sortuz. Eta berrikuntza nagusi modura Forza Italia, populismo eta antikomunismo sutsuz hornitutako Berlusconiren indar eskuintiarra.

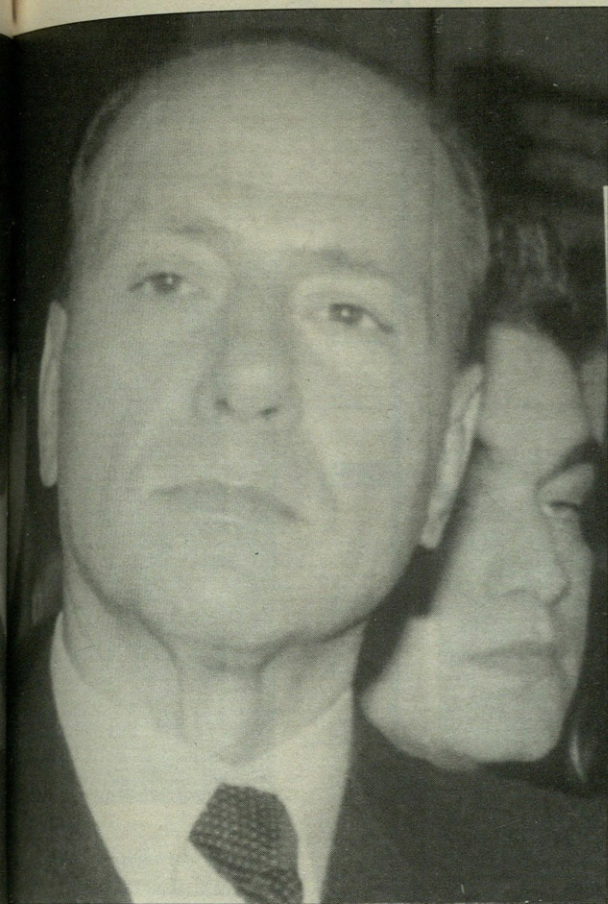
Iritzi publikoaren aurrean eskuineko hiru indar nagusien mokokadak etengabeak izanik ere, sakonean aliantza «antikomunista» sendoa osatu dute, Berlusconi lehendakari izara eramateko asmoarekin gainera. Kanpainak aurrera egin ahala, brintzak ere gero eta

nabarmenago agertu izan dira eskuineko bloke honetan, Berlusconi eta Bossiren artekoak nabarmenak behar bada.

Ipar Liga, sistema zaharren aurkako eztenkadekin eta mezu populistarekin, urte gutxitan agertu da Italiako iparraldeko indar sendoena moduan. Baina Berlusconiren agerpenak ahultasuna ekarri dio, baina Bossi-Berlusconi itunagatik eta baita Forza Italiak ere mezu populista inork baino hobeto saltzen duelako. Kasu honetan saltzearena inoiz baino hobeto erabiltzen gainera. Zenbait inkesten arabera, Berlusconik boto ugari jango dizkio Ipar Ligari, Bossiren hauteslego sinplea edo botoa gutxienez pentsatzen duenari, Berlusconi bozkatzea erakargarriago egiten zaio eta.

Botuak gora botuak behera, eskuinak banatua du

■ Ezkerrak erakutsi duen indarraren aurrean, eskuinti italiarrek beren indar guztia jarri dute mahai gainean ●

Euren arteka mokoka ibili arren, eskuineko alderdi desberdinak Berlusconiaren inguruan bildu dira.

jada bere esparru geografiko: iparraldean Ipar Liga, hegoaldean Aliantza Nazionala eta erdialdean, eta tarteko ideologiko modura, Forza Italia. Eskuinaren itzala, beraz, kutsu neofazistaz horniturik gainera, Italia osoan ondo zabaldua geratzen da.

Ezkerraren ahultasuna

Argitaratu Mundu Gerraren ostetik gaurdaino, ezkerrek Italian duen indarra agerian geratu da behin eta berriro. 1948an jada, PSI eta PCIk erabateko gehiengoa lortuko zutela aurrikusten zen, baina EEBBen esku sartze nabarmenak sortutako beldurak ekidin zuen erabateko garaipen hori. Ondoren ere, PCIk alderdi bozka-

tuen izatea lortu zuen behin baino gehiagotan, eta azken udal hauteskundetan Ezkerreko Aliantza Demokratikoak nagusitasuna lortu zuen. Osta-osta baina nagusitasuna hala ere.

Alabaina, ezkerren erronka ez da batera makala. Batetik oraindik bere indar osoa erakutsi duen eskuma agertu ez delako. Ezkerrek berak ere onartzen du eskuinaren eremua oraindik ez dela guztiz zabaldu eta, ongarri ona erabiliz, eskuinak boto asko lor dezakeela oraindik. Luigi Pintor Alderdi Komunistako buruzagi ohiak zioen moduan «*moderazioak eskuinera egiten duelako, eta behar izanez gero pribilegiatuen mundu zabalak batasunera errez jotzen duelako*».

Berlusconiaren inperio zaharra

HAUTESKUNDE hauen berritasuna azpimarratu izan da iazko udaberrian hauteskunde erreforma egin eta II errepublikarako bidea zehaztu zenetik. Baina hauteskunde egunak hurbildu ahala jadanik ez dago horren argi hauteskundeek horren berrikuntza handiak ekarriko dituzten. Auskalo berrikuntzarik izango den baina, bada ezpada, hauteskunde hauetako zentrua bihurtu den pertsonaia erregimen zaharrari modu estuan lotutako pertsonaia da: Silvio Berlusconi, Italiako komunikabideen enperadorea.

Euren arteko liskar eta kontraesan eta guzti, eskuinaren erreferentzia ea zelabaiteko bilgune bihurtzea lortu du Berlusconi. Sondeoetan goraka doa eten barrik, eta berak sortutako Forza Italia estatuko eskuinaren ipar eta hegoaren arteko bisagra funtzioa hartu du.

Gorakada honetan, Berlusconiaren publizitate eta komunikazio inperioak zerikusi zuzena du. Berak zuzentzen duen Fininvest talde ekonomikoa Europa osoko komunikazio talde handienetakoa da eta Italiako telebista pribatuaren erabateko monopolioa dauka. Halaber, Carlo de Benedetti eta Gianni Agnelli zuzentzen dituzten Olivetti eta Fiat taldeak komunikabide sare zabalaren beste bi hankak osatzen dute. Biak eskumako sektore desberdinen laguntzan murgilduak.

Hiru taldeak egon dira lotuak alderdikraziaren erregimen zaharreko pertsonai desberdinei. Berlusconi bera, P2 logiaren buruzagi izan zen Licio Gelliri lehenbizi, Demokrazia Kristauari ondoren eta, azkenik, Craxiren PSIRi. Normala, beraz, Berlusconiaren gorakada izugarriak Italiako sektore askotan sortzen duen beldurra. Italiako telebista pribatuko hiru kate garrantzitsuenak bere esku daude, baita publizitate talderik garrantzitsuenak (Publitalia), Telebista eta zinema ekoizle eta banatzaileak, egunkariak, 20 bat astekari, Europako kate desberdinak... Inperio gaindigaizta.

Baina kanpoko zailtasunez gain, barrukoak ere oso agerikoak dira, eta seguruena besteak baino garrantzitsuenak. PDI, Refundazione Comunista (PCI ohitik ateratakoak baita), Berdeak eta Demokrazia Kristautik ateratako sozial-kristauak eta Rete, ustelkeriaren aurkako borrokatik ateratako alderdia. Horiek osatzen dute nagusiki ezkerreko aliantza zabal bezain anitza.

PDI alderdi bozkatuena izan liteke (telebistaren indarra ikusiko dugu Forza

Italiarekin) eta Ezkerreko Koalizioak garaipena errepika dezake. Baina hurrengo egunean bertan, barne eztabaida eta ikuspuntu desberdinek gobernu osatzeko arazo handiak ekarriko lituzkete. PDIk Mario Segnik gidatutako zentru aldera ere joko lukeela entzun da indarrez. Erronka gaitza Italiako ezkerrena baina, oraindik ere, Italiako ezkerrik garrantzitsuenaren erakusgarri ere bai.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

■ SUITZAKO GOBERNUA DIRU FALTAN

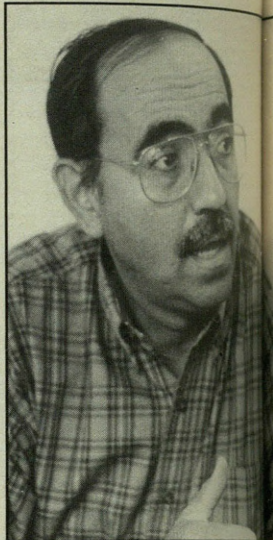
SUITZA mendi, garbitasuna, batzuentzat asperdura eta, noski, diruaren erresuma da. Dena den gobernu federala diru faltan bide dabil, 1993ko udan Kurdistaneko PKK bahitutako hiru suitzarrei hiru milioi pezeta (125.000 bat libera) beren askatasunagatik egin zituen bitartekaritza lanengatik. Bertan pasatutako ezustekoa gutxi izan ez bada, etxera iritsi eta hilabete batzuetara gobernuak egindako gastuen herenaren faktura heldu zaie etxera. Gobernuaren arabera, «familiekin horrela geratu ziren askatzeko ahaleginei ekin aurretik eta gainera normala da, kontuan hartuz gero hiru turistek arrisku handiko gune batera zihoztela jakin bazekitelako». Suitzako gobernuak adierazten dienez, «fakturan parlamentarien eskuhartze gas-

tuak bakarrik sartzen dira, horretan erabilitako denbora ez baita sartzen».

■ TIGRE ZAKILEZ EGINDAKO SALDA

ANIMALI ugari daude desagertzekotan gizakumearen jardura eta desio zentzugabeengatik. Horietakoa animalia bat da Tailandiako tigrea. Asiako zenbait jatetxetan tigre zakilaren salda tailandarra har liteke 45.000 (1.875 libera inguru) pezetaren truke. Horrelako luxurik ordaindu ezin dutenentzat badago bestelakorik: tigre hezurrez egindako tisana botila batek 1.400 pezeta balio du. Duela gutxi aditu talde batek guzti hau egiaztatu ahal izan zuen New Delhiko jatetxe batean eta argazkiak ere erakutsi zituzten frogagisa. Guzti honen helburua tigreen aurkako sarraskia geldiarazteko nazioarteko bilkura bat deitzea da.

ELEMELE

«Zera esan nien enpresariet, 'begira, onar dezagun gu eta zuek ez garela alde berberean egon, eta horrek arduraz sortzen du. Baina gauza bat argi dago, elkar ulertzen ez badugu herri hau hondoratu egingo da'. Hori da gerratik aterata dezakegun ikasgairik nagusia: inork ezin dezake bere kabuz herria aurrera aterata».

Ruben Zamora, El Salvadorreko ezkerreko koalizioaren hautagaia.

«Ni defentsa ministroa naizen bitartean ez da estatu kolperik izango. Konstituzioa errespetatuko dugu».

Pavel Grachov, Errusiako Defentsa ministroa.

O I H A R T Z U N A K

KOLONBIAKO ARMADAREN HILKETA ETA DESAGERTARAZTEAK

AMNESTY INTERNATIONAL-EK bere urteroko txostenean salatzen duenez, Kolonbian 1986tik gaurdaino 20.000 pertsona baino gehiago hil dira arazo politikoak direla eta. Halaber, erakundeak salatzen duenez gobernuak hilketa guztia hauen atzean droga merkatua eta euskuin eta ezker muturreko taldeen arteko garrak eragindakoak direla zabaltzen du. Baina jadanik ez dago horrelakorik sinesten duenik, Aik berak salatzen duen moduan hilketa eta desagerketa gehientsuenen atzean armada baitago. Hirietan eratu diren heriotz eskudroiak dagoeneko ez dituzte hiltzen aurkari politikoak bakarrik, gus-tokoak ez dituzten populazio sektorean ere bai, horien artean, etxe gabeko umeak, homosexualak eta drogazaleak.

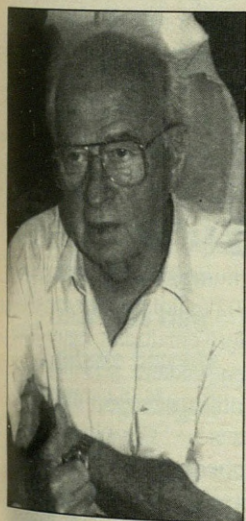
«Negoziazioak bideratzeko modua asmatuko dugulakoan nago, bakea gura dugunok oztopoak gainditzeko bideak aurkitu behar ditugu».

Yatzhik Rabin, Israeleko lehen ministroa.

WILLY BRANDT-EN ESPAINIARI BURUZKO GUTUNA

ALEMANIAKO kantziler ohia eta Alderdi Sozialdemokrataren buruzagi izan zen Willy Brandtek Espainiako gerra zibilean idatzitako gutun bat agertu zen duela gutxi. Fazismoak Alemanian boterea hartu zuenean Brandtek Alemania utzi zuen, 24 urterekin gerra zibila gertutik jarraituz. Bertan dioenez, besteak beste, disziplina eza izan zen errepublikaren porrotaren arrazoi nagusia. Beste une baten dioenez, «Espainian ikus liteke burokrazia ez dela Errusiako landaren nazionala; hemen han baino ugariago hazten da».

«Estatu zuriaren aldeko burroka ametsa da eta eskuin mutur zuriak horrekin jarraitzen badu bondamendia ekarriko du».

Frederik de Klerk, Hegoafrikako lehendakaria.

Erraminta makina arloaren zulotik atera nahian Danobat Taldea

Hobekuntza printzak inbertsio berrietan

Danobat Taldea (Arrasateko kooperatiben taldeko partaide) ez da salbuespena erraminta-makinak jasan duen krisi sakonean. Hala ere, automozioan edota aeronautikan aritzeak emaitzak eman bide ditu, eskaria % 23 igo baita.

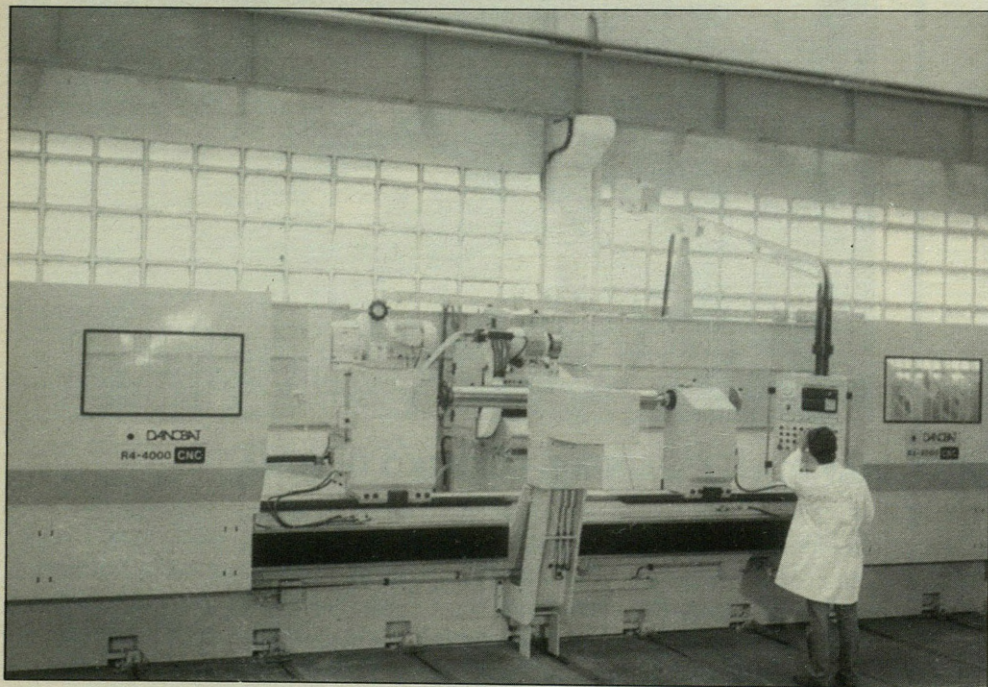
1993-AN Danobat Taldeak (Danobat, Lealde eta Soralue) bere bizitza ekonomikoko emaitzarik okerrak eman zituen. 1992ko jardueran 7.000 milioi pezetako (305 milioi libera)

salmentak izan zituen, eta 1993an, berriz, 5.500 pezetara jaitsi zen kopurua —hauetatik 3.000 milioi kanpo salmenta izan zen; Txina, Alemania eta Frantzia batez ere—. Emaitza

hauek azken hiru urteko bilakaera ezkoraren isla ziren, erraminta-makinaren merkatua % 50 murriztu baita epealdi honetan.

Hala ere, Danobat Taldeak gaur egun 3.400 milioi pezetako eskaria du, eta aurreko urteko epealdi bereko jarduerarekin konparatuz, % 23ko hobekuntza esan nahi du honek. Egia da Arrasateko kooperatiben taldeko arlo honetako enpresek merkatu berrietan sartzea lortu dutela, auto-

mozioa eta aeronautika sektorea hain zuzen ere. Automozioa sektore gogorra da, auto fabrikatzaileek jartzen dituzten baldintza gogorrenatik batez ere, baina une honetan inbertitzen duen sektore bakarra da. Eta, agian, emaitza hauek estrategia berri horren isla izan daitezke. Duela gutxi erraminta-makina alorrean egindako enpresa talde berantolaketaren ondorioa. Denborak esango du, baina oraingoz, eskaeren jasotze txiki honek urte herenaren jarduera bermatzen dio Danobat Taldeari.

Danobat Taldeak hobekuntza txikia nabaritu du salmentetan.

Kanpo salmenta

Kanpo salmentarako azpiegitura sortzen inbertitutako 202 milioi pezetek ere eman dute emaitzarik, egun dituzten eskaera gehienak atzeritik datozelako. I+D (Ikerketa + Garapena) arloan inbertitutako 250 milioi pezetek eraginik izatea espero da. Hala ere, ez da ikusten krisiaren aitzuluan iteera izpirik. Are gehiago, aurtengo % 0,1eko jaitsiera espero baita hazkunde datuetan. «Auzia da ea nork beltzen dion tartaren zati txikiaren artean bandienari» ■

Miguel Iriondo, Pasaiaiko bakailao armadoreen bozeramailea

«Norvegiak izan duena baino gehiago izatea ezinezkoa da»

Europako Batasuneko kide izango da Norvegia. Erabakiak eztabaida askotxo ekarri ditu arrantza kuotak direla eta. Hainbat bakailao arrantza-tokietan sartzeko debekuak, baimenak, 2012ra arte itxitakoak sei urte lehenago zabaltzea izan dituzte hizpide, eta negoziagai.

Miguel Iriondoren ustez, «akordioarekin espero genuena baino gutxiago lortu da». Hala ere, orain arte egon den akordioaren inguruko informazioa oso nahasia dagoela aitortu digu.

rrak hartzen dizkiot, printzipioz 1996an desagertu behar ziren debekuak multzo berean sartzten baitituzte. Adibidez, arrantza-toki garrantzitsuenetako bat dena,

box irlandarrean sartzeko baimena 1995eko abenduaren 31tik aurrera zen indarrean jartzekoa. Beraz, oraingoz ez digute mesederik egin. Arrantza politika

aldatzen ez duten bitartean ez dugu ezer konpontzen.

A. Euskal bakailao arrantzaren sektoreak zer gal edo irabaz dezake Norvegiaren sarrerarekin?

M.I. Ez dut uste ezer galtzeko dugunik, merkatuari dagokionez Norvegiak sarrera librea duelako dagoeneko esparru ekonomiko europarra dela eta, Europar Batasunean egon ala ez. Norvegiak Europako bakailao merkatuetan izan duena baino gehiago izatea ezinezkoa da, orain arte dena izan baitu. Horregatik eskatzen zen bere itsas mugak gainditzea, hemendik aurrera euskal kontsumitzaileak Norvegiakoak izango badi-ra. Guk ere eskubide batzuk izan beharko ditugu. Pentsatzen dut zerbait irabaziko dugula, nahiz eta hau espero genuena baino gutxiago izan.

A. Hala ere, sektorearen azken hamarkada oso gogorra izan da, azkenotan itsasontzi asko galdu baitira eta gaur egun 24 besterik ez dira gelditzen.

M.I. 1977tik aurrera egoera asko aldatu da. Orduan itsasoak ez zuen mugarik eta enpresak nahi beste itsasontzi zituen, errentagarria zen bitartean. Gerora etorri dira mugak, baimenak, kuotak eta abar. Murrizketa hauek etorri direnean ikusi dugu birmoldaketa baten beharra genuela. Agian, akordio hauekin galdu genuen zertxobait berreskura genezake.

Myriam Gartzia

ARGIA. Nola baloratuko zenute Norvegia sartzeko Bruselan burutu den akordioa?

MIGUEL IRIONDO. Zaila da akordioa baloratzea honetaz eman den informazioa oso nahasia izan baita. Hala ere, susmo txar-

Zakurrak identifikatzeko sistema berria Hego Euskal Herrian:

MIKROTXIPAK ZAUNKA

Edonon ere zakurrak oinutsik ibiltzen direla aspaldiko esatera da. Hemendik aurrera, baina, 'han ere txakurrak mikrotxipez' eta antzeko esamoldeak arrunt bilaka daitezke. Eusko Jaurlaritzak agindua emana du 1995erako EAEko zakur guztiek identifikazio mikrotxipa jarria izan dezaten. Nafarroan ere martxan jarria da antzeko neurria.

DATORREN urteko urtariletik aurrera, Gipuzkoa, Araba eta Bizkaiko zakur guztiek mikrotxipa jarria

eduki beharko dute. Hori da Eusko Jaurlaritzak emandako agindua. Nafarroan ere antzeko neurria martxan ja-

rria da. Helburua, animalion identifikazio sistema berria osatzea, orain arteko txapa metalikoarena ordezkatzeko

duena. Donostian orain urte t'erdi jarri zen martxan sistema berria. Gasteizen ere hasiak dira dagoeneko. Bilbon hemendik gutxira abiatuko dute.

Mikrotxipa belarri atzean jarri ohi zaie zakurrei, eta ez omen da oso mingarria. Azpian, txerto baten bitartez, 2-3 milimetro neurtzen dituen silikonazko kapsula sartu ohi zaie. Bertan dago mikrotxipa. Kodigo barra hauek ordenadorean sailkaturik geratzeko dira, jabearen datuekin batera. Honela, zakurra galduz gero, berehala jo daiteke jabearengana. Orain arte, usu gertatzen zen identifikazio plaka galdua izateagatik jabea ezin aurkitu izatea. Mikrotxipak ez dio inongo gaitzik eragiten zakurrari, —diosku Mariano Quiroz albaitero donostiarrak—. Guk borrelako ehundaka jarri izan ditugu, eta sekula ez da arazorik sortu. Ia ezinezkoa da gorputzak kontrako erantzuna izatea. Nabiz eta jabe bitzuei gogorra egiten zaion animalari borrelakorik jartzea, Donostiako oso esperientzia positiboa izan da.

Aparailu txikia jartzea 2.400 pezeta (104 libera) be-

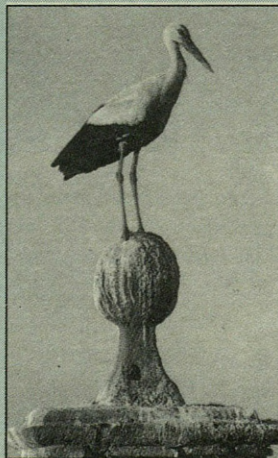
Espezie babestuen bidaide ikustezina

MIKROTXIPAREN erabilera ez da gauza berria. Abeltzantzan, esaterako, lur sail handitako herrialdetan, taldeak abelburu askok osatuak izaten direla, mikrotxip bana jartzen zaie abereei. Honela, Australian, Estatu Batuetan eta Europako zenbait herrialdetan oso zabaldua dago erabilera. Zaldien kasuan ere, beste hainbeste gertatzen da, nola lasterketakoak hala besteak. Ezaguna da Inglaterrako hipodromoetan mikrotxipa jarria zuela lasterka ibilitako zaldia- ren kasua, harmailetatik aparailu baten bitartez

aginduak ematen zizkiontena.

Orain arteko ez gain, baina, bestelako erabilerak ere izan ditzake tresna txiki honek. Kinka larrian diren espezieen kasuan, adibidez, babesturiko animalien legezkantuko mundu mailako trafikoa- ren nondik norakoak ezagutzeko baliagarria da. Baita, Euskal Herrian esaterako, balio handikoak diren hainbat animalien jarraipen eta ikerketa bideratzeko ere. Horrelako kontrola gauzatzea, baina, lan eskerga litzateke. Mikrotxipa, bestela, Mariano Quiroz

albaiteroak adierazi digunez, txepetx baten hegoan ere jarri ahal da. Zailaz gain, baina, eztabaidatsua ere izanen litzateke. Ziur.

Belarri atzean jarri ohi da 2-3 milimetro neurtzen dituen mikrotxipa.

lio ditu. Bizitza osorako da, baina. Behin jarritz gero, ez dago zakurrari inongo azterketa medikurik egin beharrik. «Bestalde, —Juan Ramon Puy mintzo da, Eusko Jaurlaritzako Abeltzaintza eta Arrantza Saileko al-baiteritza zerbitzuko arduraduna—, animaliarene osasun kontrola hobetzea abalbidetatuko du».

Isun gogorrak

Besteak beste, hartutako txerto guztiak eta izandako gaitzak ordenadorez jaso nahi dira. Lapurreta kasuetan ere, bestalde, baliagarri izan daiteke identifikazio sistema berria. Are gehiago bakarrik Gipuzkoa, Bizkaia eta Araban 100.000-110.000 zakur erroldaturik daudela kontuan hartuz gero.

Oporretan bereziki, asko izaten dira jabeek bazte-

rrean utzita aurkitu ohi diren zakurrak. Horrelako kasuetan, 50.000-250.000 pezeta bitarteko isuna jarriko du Eusko Jaurlaritzak. «Zakurra horrela uzteko gauza denak ez dio mikrotxipik jarriko, —diosku Mariano Quiroz—, ziur izan. Benetako ardura dutenek jarriko diote». Eusko Jaurlaritzaren asmoa datuok zentralizatzea da. Horrela, zakurra edonon aurkituta ere, erraza izango baita jabeekin harremanetan jartzea. Neurria, bestalde, idi eta zaldietara ere zabaldu nahi da. Mikrotxipak mikrotxip, aparailu berri honek galdera sakonik sortuko du. Bat baino gehiagok, baina, txantxetan har dezake: eta animalia jabeengandik ihesi ari bada? Haiei ez zaie zer irizten dioten galdetu.

Alberto Irazu

OPOR GIROAZ BLAI

Heldu da uda bitartean daukagun merezitako atsedeen bakarra. Hainbeste desiatutakoa. Dagoeneko gauak (eta egunak) emango dituzuelakoan nora joateko aukera duzuen pentsatzen, proposamen batzuk ekarri ditugu orriotara. Mendira jo, itsasoaren urdintasunaz gozatu edota eguzkiaren lehenengo izpi ausarten berotasuna sentitzea; utzitako liburuak berreskuratu edota besterik gabe, lagunaren artean basoerdiak lasai hartzea. Biharamunean ez dugula lanera joan behar pentsatuz.

● Aste Santua erlijio ospakizuna izanik, opor hauek antolatzen diren

kontzertu sakroetatik hasiko gara, abagune ederra baitira Euskal Herrian ditu-

gun eliza eta abatetxeak bisitatzeko: Bilbon izango den X. Eliz Musikaren Zi-

kloa gomendatzen dugun hauen artean. Martxoak 28rako, arratsaldeko 7.30etan, Erresuma Batuko The Scholars Baroque Ensemble abesbatzak J.S. Bach-en «San Joanen Pasioa» kantatuko du Bilboko Jesuiten Elizan.

Nafarroako Leireko Abatetxeko elizan Pueri Cantores abesbatza entzuteko parada izango dugu apirilaren 1ean, arratsaldeko 6.30etan, ohizko elizkizunak bukatu eta gero (948 88 40 11). Sarrera doakoa da.

Estibalitzeko Elizan (Araba), berriz, eliz musika kontzertua izango da apirilaren 2an, larunbatean, arratsaldeko 8etan. (945 29 30 88).

● Eliz musikaz gain, beste era bateko eliz eginkizunak betetzen dituzte ingurukoak hainbat txoko. Prozesioak, konparazio baterako Gipuzkoan Segura eta Hondarrabikoa dira bitxiak; bost mendeetako ohituraren laguntzaz, Bilboak kalitate handikoak izaten dira; Arabari dago-kionez, Gatzagako «Judasetan erretzea», Erdi Arotik dator-kigun ohitura, edota Arziz-niegan eta Amurrión antzeztan diren «gurutzeko jai-tsierra» dira aipagarrienak. Nafarroako Tuteran eta Kollerella dira bisitari gehien bil-tzen dituztenak; Arasen,

GR-11 izenekoa Pirinioak osorik zeharkatzen dituen ibilbidea dugu; Euskal Herrikoa bost egunetan egin daiteke.

bestetik «pasioa» antzezen da.

● Fedetik izerdira, kirolza-leek mendiko ibilaldiak burutzeko parada ederra

dute. Pirinioetan, berau alde batetik bestera zeharkatzen duen GR-11 ibilbidea dugu, adibidez. Osoa egitea Aste Santu honetan opor luzeak

dituzten *pribilegiatu* batzuen esku utzi beharko dugu. Euskal Pirinioak egitea, aldiz, bost eguneko trabesia izan daiteke. Ibilbide ho-

Eguzkiak ez du oraindik behar beste berotzen. Hala ere, hondartzan kirol asko egin daitezke. (Argazkia: Xouse Simal).

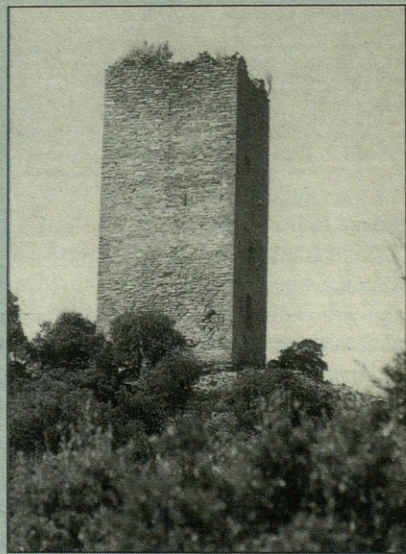
Erdi Aroko istorioak

HEZETASUNA eta itsasoa alde batera utzi eta barnealdera joateko gogorik baldin baduzu, bi motako erakargarritasuna duen ibilbidea eskainiko dizugu. Alde batetik, entzutsua den Treviñoko Konterria bisitatu ahal izango duzu eta, gainera, Euskal Herriko historiaren atal desberdin bat ezagutu. Treviñoko Konterriaren mutur batean dugu Argantzungo dorretxea.

Zadorra ibaiaren arroilaren gainean kokatua eta baso lerdien batek inguratua, ia ezinezkoa dirudi zimentu bezala harkaitz erraldoi bat duen eraikuntzara bertaratzea. XV. mende amaieran eraikia, foso eta guzti egin zuten eraikitzaileek. «Mairuen gaztelua» deitzen zaio. Baita

Peña Mariako gaztelua ere. Burgo-setik irten eta Miranda de Ebro gurtzatuz Gasteizera doan N-1etik Argantzun udal parean abiatzen den bideska hartu eta soilik oinez hel daiteke bertara. Ongi seinalizatua dago bidea, eta egun bat nahikoa da irteera txiki hau burutu ahal izateko. Hala eta guztiz ere, bertan lo egin nahi duenak aukera anitz ditu Argantzunen, patrika guztietarako modukoak.

Sabelari mesedea egin nahi dionak herriko ostaturantz bideratu behar ditu urratsak, bertan ohizkoak diren jakiez gozatu ahal izateko: orein okela, basurdea, barazkiak, arroz odolkiak eta imajina daitezkeen txerri guztiak.

Zadorra ibaiaren arroila menperatzen du Argantzungo dorretxeak.

Santiagoren urratsei jarraituz

ARKEOLOGIA industrialak gustuko dutenentzat Somorrostrotik Bilbora dagoen bidea ezin hobea izan daiteke, Ibaizabalen inguruko bizitza ezagutzeko. Bide hauxe bera egin daiteke «Txinbito» izeneko itsasontzian, Bilbotik Santurtzikoko porturaino. (Segamar: 94 479 01 60).

Arratsaldean Larrabetzura hurbil gaitzek. Gertaera historiko askoren lekuko, Espainiako gerran borroka anitz burutu ziren herriska honetan (Bizkargi tontorra: 566 m); eta garai batean hantxe biltzen ziren Bizkaiko artazoak eztabaidatzera gure arbasoak: Aretxabalgane-n, gaur Goikogane izenez ezaguna. Afaldu eta gaua pasatzeko Markinak edo Itziarrek txango lasaiak eta landaturismoko etxeak eskaintzen dizkigute. Gaueko erritmoa galdu nahi ez ba-

dugu Eibar eta Elgoibar egokiak izan daitezke.

Getarian egun osoko itsas iteera batetaz goza dezakegu bi mastako belauntzi ozeaniko batean (ikastaroak ere antolatzen dituzte Natura Kolektiboak: 948 27 74 27). Getariako kale estuak eta eliza gotikoa, eta pasearan farora hurbiltzea gomendatzen dizuegu.

Hirugarren egunerako Donostiako Alde Zaharrera hurbil gaitzek eguerdiko basoerdia eta hamaiketakolegea egitera, edo bisitara: Txillidak egindako Haizeen Orrazia, kaia, Miramar jauregia. Hondarribiraino hurbiltzea ere eskueran duzu. Inguru honen erakargarria oso izan daiteke Santuaren ermitaraino ibilaldia egitea (autoz baino oinez hobeto).

Angulak merke erosi nahi badi-

tugu, Behobiara hurbil gaitzek; eta hurbil Biriatu da oso herri interesgarria, Lapurdiko arkitektura ezaugarriak gordetzen dituena. Bi txango interesgarri: Bidasoaren ondoko basoetan galdu (4 km) edota Xoldokagaina tontorrera igotzea. Biriatu txikia izanagatik ere, ostatu eta aterbe asko aurkituko ditugu. Gaur Donibane Lohizunera hurbil gaitzek, *art deco* estiloko Pergola Kasinoa ezagutzeko aitzakiaz.

Bidarteko hondartzak Euskal Herri osoko basatienak direla ahanztu gabe, Baionako bidea hartuko dugu, Errobiren ingurua ezagutzeaz gain, Euskal Herrian dagoen eliz gotiko ederrena ikusteko aukeraz. Baionako gau giroak (Baiona Txikian topatuko duzua) biharamunean itzuli beharra ahanztaraziko digu.

Kostaldekoko ibilbide honek Santiago bidea jarraitzen dio. Arkeologia industrialak Bizkaian, Getarian egun baterako belauntzi bat alokatzea edota Biriatu herri lapurtarra bisitatzea dira txango honen eskaintzak.

netan aterbe anitz aurkituko ditugu, hauen artean Ipar zein Hego Euskal Herriko landaturismoko etxeak. Erreserbak egitea komenigarria da (Iparraldeko Laborantza Ganbaran: 59 295043. Nafarroako Landaturismo Bulegoa: 948 227200. EAEko Landaturismo Bulegoak: 94 6201188).

● Mendian jarraituz, baina oraingo honetan bizikletaz, laguntza eskergarria aurkituko duzue Sua argitaletxeak kaleratzen dituen gidetan. Euskal Herriko he-

rrialde ia guztien gida espezializatua dute. Araba falta zaie. Bitartean, herrialde honetan egin daitezkeen txangoetatik Valderejoko Parke Naturala gomendatzen dugu. Bertan Ranarroila aurkituko dugu. Erraza eta erakargarria dugu

kirol honetan hasi berrietzat. Uretan sartzen aurratzen ez direnek, arroilaren bidari jarraituz, oinez ere egin dezakete.

● Bizkaian Urdaibaiko Erreserba dugu Euskal Herriko zona hezeetan interesgarriena. 23.000 hektareako

Aste Santuan izaten diren eliz musika kontzertuak abagune ederra dira Euskal Herriko eliza eta abatetxeak bisitatzeko, Leire edota Estibalitz konparazio baterako

Bi gurpilen gainean

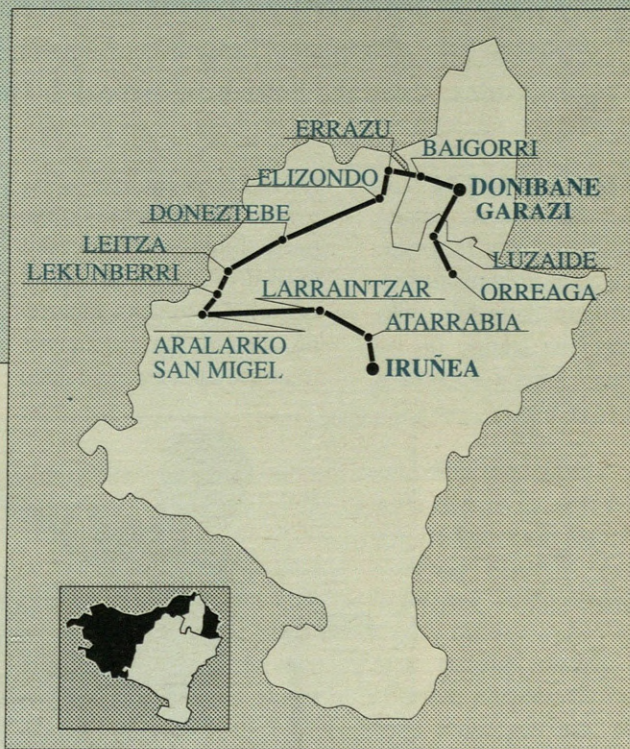
IBILBIDE hau bizikletaz egitea hiru egunetako kontua bada ere, norberak erabakiko du zenbat denbora behar duen Orreagatik Iruñera doan hau egiteko. Orreaga utzi eta Ibañetako aldapa gogorra dugu zain (1.057 m). Roldanen orotarria eta baseliza pasatuta, Luzaidaraino 16 kilometroz luzatuko den jaitsiera ikusgarria dugu. Arnegitik Donibane Garazira Errobi ibaiaren bideari jarraituko diogu. Baigorriaren heldu garenako (D-15) 40 km eginak izango ditugu; hirigunetik Izpegi mendateari (672 m) helduko diogu, bertatik Baztan bailara ikusteko aukera izango dugula. 13 km-ko jaitsiera Erratzu, Bozate eta Aritz-kun alde batera utziz. Amaiurretik Elizondora 4 km daude. Bertan, hamabostean behin, larunba-

ketan azoka aurkituko dugu.

Elizondotik Aralarra 73 km daude, eta ez errazak inondik ere. Irurita, Arraioz eta Oronozeko bidea hartu behar dugu. Bertzeko Jaurreria bisitatzeko derrigorrezkoa da. Doneztebera heldu eta gero N-121 utzi eta NA-403 errepidea hartuko dugu. Ez dugu ia autorik aurkituko Usategietaraino, errepidearen egoera txarra dela eta. Zubietatik aurrera aldatsak gogortuz doaz eta luzea denez, la-

saitasunez hartu beharko dugu. Leitzan zerbait jan eta N-240 errepidean Lekunberri aurkituko dugu. Hemendik 18 kilometro izango ditugu maldan gora, pedalei gogor astindu beharrean, Aralarra goratzeko.

Atzera Lekunberriara itzuliko gara eta Jauntzaratseko bidea hartu. Ostizera heltzean N-121 bidean sartu behar dugu. Bide bazterra txikia da eta trafikoa handia, beraz, erne ibili beharko gara Iruñera heldu arte.

Bizikleta ohizkoa baduzue, ibilde hau hiru egunetako kontua da

gelun bertan, bestetik, Gazte Aterbea dugu (59 638649), Euskal Herriko onenatariko bat.

● Ipar Euskal Herriko barnealdean, Altxurükü herria, Zuberoa, ezagutzea gomendatzen dizuegu. Erdi Aro giroko herri honen in-

guruak ere zoragarriak dira, Arbaileko pagadia (Iparraldeko handietako bat) kasu. Udaberri eta udazkenetan asko dira perretxiko bila inguru honetara abiatzen direnak.

Myriam Gartzia

kal Herrian eskaintza hauek izugarri ugaltzen dira azkenetan. Bizkaitik hasi eta Lapurdiko azken muturreraino heltzeko aukera dugu, asteburu bateko itteeraren prezioa pertsonako 15.000 pezeta truke topatuz. (As de Guia: 94 4800744). Ibili eta sakondu nahi izanez gero, belauntziak teknika ikasteko, Gipuzkoako kostaldean bi asteburutako ikastaroak antolatzen dira Getarian, bi mastako belauntzi batean. Ikastaroaren prezioa 16.000 pezetakoa da. (Natura Kolektiboa: 948 277427).

● Angelutik oso gertu dauden hondartzetan ere, surf, bela, BTT, esku-pilota eta zaldi ikastaroak antolatzen dira urte osoan zehar. An-

esparri hau, bestetik, hegazti migratorioen Europa-ko babes-eremu inportanteenetakoa dugu. 120 hegazti mota aurki daitezke, osotara, udaberri eta neguan, eta hauetatik garrantzitsuenak arrano arrantzalea, branda musubeltza eta espátula ditugu bitxienak. Aberastasun biologiko, antropologiko, kultural eta geologiko handiko zona hau ezagutzeko, Aixerreku taldeak 5 orduko ibilaldi historiko-naturazaleak antolatzen ditu (500 pezeta). (94 6256076/6871092).

● Baiona inguruan txango lasaia proposatu nahi dizuegu. Errobiren bazterrek Uztaritzaraino jarraitzen dutena. Bizikletaz eginez gero, Kanboraino luza dezakegu, barruko errepideetatik Jatsu eta Haltsu herris-
kak ezagutuko baditugu.

● Zaldi gainean Aralar mendikatetik ibiltzea eta Larraun ibaiaren sorlekura abiatzea (Aralar Zalditegia: 948 504214) azkenotan modan jarri diren zalditegien aukera bat izan daiteke. Garraio modu hau erabiltzea Gorbea, Oiz edota Artaun mendiak bisitatzeko ere baliatzen daiteke (Kati-bi zalditegia: 94 6319121). Normalean, ordu batzuetako (4.500 bat pezeta/195 bat libera), egun osoko (6.500 pezeta) edo asteburuko irteerak (11.000 pezeta) antolatzen dituzte.

● Nafarroan ere geldituko gara, Ekia Kolektiboa (948 89 0184) bost edo sei eguneko irteerak antolatzen ditu, Zaraitzuko abelbidean zehar, artalde eta guzti. (21.000 pezeta). Iratitik antolatutakoek prezio bera dute.

● Lehorra utzi eta Kantauriko bisutsak bustitzea nahi badugu, belauntzi bat alokatzea dugu egokiena. Eus-

Apirilaren 2an hasiko da Eskuz Banakako Txapelketa Nagusia

TXAPA BEHEKO TXAPELKETA

Pilota federazio desberdinek betiko eskalera sistema aldatu nahi zuten. Empresas Unidasek eskalera mantendu nahi zuen. Asegarcek tarteko bidea defenditzen zuten. Azkenean, bilera asko egin eta gero, erdibidean geratu da aurtengo Eskuz Banakako Txapelketa Nagusia. Retegi II, Eugi eta Tolosa gabe, ordea. Aukerako iritziak eta asmoak bertan.

APIRILAREN 2an hasiko da, halako batean, Eskuz Banakako Txapelketa Nagusia. Polemikak bus-titako txapelketa, hiru pilotariren falta izango du berezitasun lehena, Patxi Eugi,

Julian Retegi eta Joxean Tolosa ez baitira bertan izango parte hartzen. Eskueta mina dela eta lehena, belau-nak ahul dituelako bigarre-na, eta aurtengo sistema berriarekin ados ez dagoelako

azkena.

Euskadi Irratian kirol ka-zetari lanetan aritzen den Iñaki Elortzak ez du txapelketa honi buruzko iritzi onegirik: «Txapelketa hau hasieratik gaizki egina ze-

goela iruditzen zait. Siste-ma aldatu behar zela uste dut, baina aurtengo anto-laketa narratsa izan da. Eskerrak azken unean no-labait konpondu dutela anabasa. Txapelketa nola antolatu erabaki baino lehen erabaki zuten, bada zenbat kobratu behar zuten federaziokoek?».

Azken txapelketan lehen partiduan kanporatua izan zen Juantxo Ansotegik ere antolaketa txarra aipatzen

Iazko txapelketaren finaleko irudia ez da inoiz erreplikatu.

Tolosa izan zen lehena aurtan ez zuela parte hartuko esaten. Ondoren, artean txapelduna den Julian Retegik jarraitu zion. (Argazkia: Edurne Koch).

Patxi Eugiren lesioak hankaz gora jarri zuen batzorde antolatzaileak hasiera batean eratutako sistema berria. Azkenean, eskalera eta ligaxka sistema nahastu dira. (Argazkia: Aitor Bayo).

du: «Izena ematean ez genekien ez nor, ez noiz ez non jokatuko genuen. Ez zait egokia iruditzen».

Nor, noiz, non

Batzorde antolatzaileko partaidea den Julian Garcia Angulok Espainiako Pilota Federazioko lehendakari legez erantzun dio kritika honi: «Txapelketari aldaketa bat ezarri behar zitzaioela ikusi genuen, pilotari batzuek txapel-dun izateko aukera gehiago izan zitzaten. Horren arabera, iaz onartutako sistema bati jarraituz, non iazko txapel-duna finalerdietan sartzen zen, sistema berri bat eratu zen. Logikarik gabeko baja desberdinen eraginez, sistema mantendu egin behar

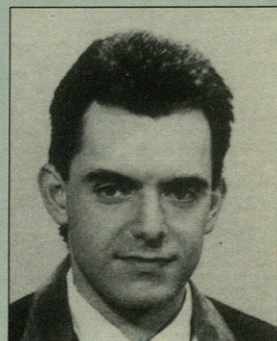
genuela erabaki genuen, baina Eugiren bajak azken aldaketa hauek ezartzera behartu gaitu».

Une beroak ere izan diren arren, orokorrean bileretan giro ona egon dela azpimarratu du Garcia Angulok: «Enpresek erakargarriak diren partidua nahi dituzte, dirua ematen dutelako, eta horretarako eskalera sistema da egokiena. Baina eraldaketa garaia heldu dela ulertu dutela uste dut, datozen gazteek ez baitute Retegik duen erakargarritasuna izango».

Asegarceko kirol gerentea den Iñigo Salbidea ere batzorde antolatzailean egon da aurten. Federazio desberdinek hartu duten nagusitasuna datorrenean mugatu egin behar dela dio: «Garbi dago federazioek

Ilusioz beterik

HAMARRETIK hiruk huts egin dute. Galera handiegia da. Ez kopuruz, kalitatez baizik. Retegi da izarrik handiena. Tolosa, Erasungoaren ondoren, karismarik gehien duena. Eta Eugi, behar adina odol duen gazte bakarra. Hirurek huts egitea galera handiegia da. Hiru hauek aipatu ditut, Errasti jokatzeke moduan izango denaren itxaropenaz.

XABIER EUSKITZE

Kazetaria

Zer gertatu da? Batetik, profesional alorreko batzordeak oinarriak ez zituen behar bezala jarri. Hurrengorako badakite sistema izen emateko epea ireki aurrez egituratu eta ezagutarazi behar dutela. Bestetik, zorteak ere ez du gehiegi lagundu.

Kontuak kontu, aspal-diko txapelketarik interesgarriena izan zitekeen aspaldiko eskasena izan daiteke. Ez zait gus-

tatzen goiko hiruren arteko ligaxka. Finala errepikapen bihurtzea. Enpresarien diru interesengatik bakarrik uler daiteke hori. Galarzaren maila ere ez dute errespetatu. Eta horrelako asko egin izan dizkiote barraibartarrari.

Pelota zale amorratua naiz eta ilusioz beterik nago buruz burukoaren zain. Baina duela hiru hilabete askoz ere ilusio gehiago nuen.

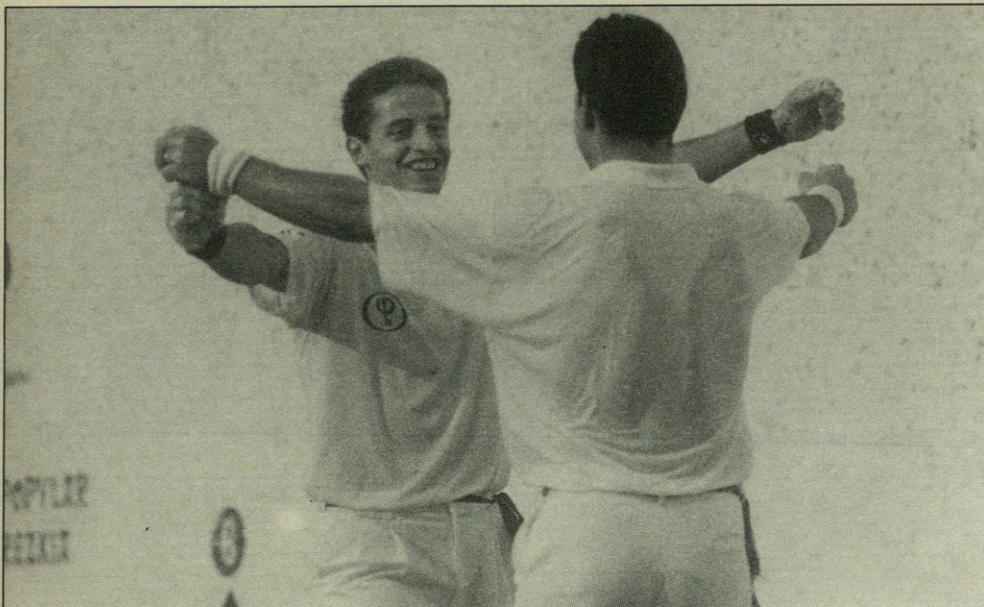
une zehatz batean euren nahia inposatu zutela. Baina garbi dago, halaber, enpresa ikuspegi batetik hori nolabait aldatu egin behar dela. Akordio batera heldu behar dugu, non enpresek erabakiko duten nola egingo den txapelketa, beraiek arriskatzeko baitute euren dirua. Federazioak egin behar duena enpresen sistema onartu eta kirol arloa kontrolatzea da».

Enpresen interesak bazterrean geratu direla erdi

egia dela dio: «Egia da hasiera batean ez dela enpresek aurkeztutako jatorrizko sistema onartu, baina beharrak birplanteaketa eskatu du, eta azken irtenbide bezala, onartu den sistema baimendu behar izan dugu guztiok. Berrikuntza nabarmenena azken txanpan egingo den ligaxkarena da. Bere aurkakoak ditu, baina denborak esango du egokia den ala ez formula».

Ladis Galarzak ez du hain

■ «Garbi dago federazioek, une zehatz batean, euren nahia inposatu zutela» ●
IÑIGO SALBIDEA (ASEGARCE)

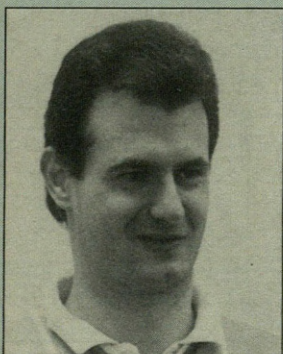
Ruben Beloki da, Ladis Galarza eta Fernando Arretxerekin batera, aurtengo favorito nagusienetakoa aditu guztien esanetan.

erraza ikusten federazioei indarra kentzeko aukera: «Batzordeari, eta bertako federazioez ari naiz batez ere, iaz indar asko eman zion Asegarcek, eta aurtengo indarra ezin kenduta da biltza guztiak. Txapelketa ko sistema enpresek jarri behar dute nire ustez, eta orain alderantzizkoa gertatzen da, boto gutxiago dituztelako batzordean enpresek».

Federazioen indarra

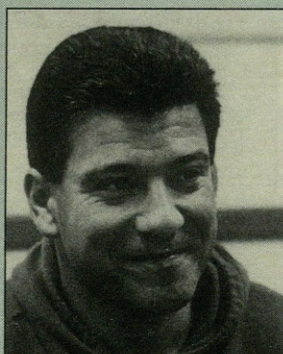
laboritoen artean denen esanetan, aurtengo txapelketa ez dela hain gutxiagotua dio: «Asko aldatu da

T X A P A J O A Z

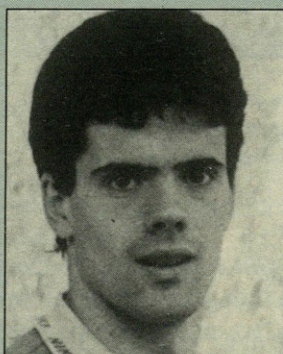
JOKIN ERRASTI

«Noski, eskuek uzten badi-date parte hartuko dut. Horren zain nago. Julian eta Joxeanen faltak butsune handia dakar. Patxiarenak ere bai, baina jokatzeko ikusi dut eta oraindik ez dauka ongi eskua. Harena justifikatua ikusten dut. Orain, beste biena... Bakoitzak bere arrazoiak izaten ditu. Hasieran jarri zen sistemak, hiru talde basieran eta Retegi finalerditan, txapelketa interesgarria zekarren denentzat. Baina orain hartutako erabakia ere nabiko ona dela uste dut».

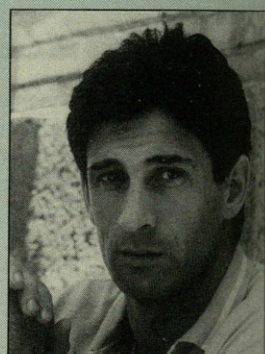
JOXEAN TOLOSA

«Retegi, Eugi eta neu kenduta, izenez behintzat, txapelketarentzat butsune handia dela uste dut, kolpe batean. Herren geratu da txapelketa. Azken uneko sistema aldaketarekin konpondu dute nolabait hasierako nabaske-ta. Datorren urterako ez dakit zer nabiko duten, baina eskalera jada ez dutela jarriko iruditzen zait. Ligaxka ez dago gaizki, baina ez zait gustatzen, pilotari bezala, finala partidu errepikatua izatea, ligan norbaiti irabazi ondoren berberaren aurka gal baitaiteke».

PATXI EUGI

«Falta diren pelotariak ezagututa, azken uneko sistema eraldaketak erakargarria izan daitekeen txapelketa dakarrela uste dut. Berdin da zer iskanbila izan diren orain arte, jendeak interes handiz jarraituko baitu bala ere Galarza eta Arretxeren arteko norgehiagoka. Bi horiek dira nire favoritoak, noski. Sistemaren gora-beheran, eskalera ala ligaxkaren artean, eskalera aukeratu nuke, zalantzarik gabe, baina berez erdibidearen bila joan behar garela uste dut».

JULIAN RETEGI

«Aurtengo ez da zorte handia izan. Eugi eta biok lesio-gatik erretiratu ginen. Gero, Tolosak uñzi zuen. Azkenean, nabiko planteamentu txukuna egin dute, Errastiren esku arazoa duten arren. Ongi ikusten dut Jokinen eskuak direla eta astebetek atzeratzea txapelketa. Txapeldunaren aurka jokatu nuke, enpresak nabiko balu eta ongi egongo banintz. Batzordean enprekin federazioak egotea ongi ikusten dut, baina pilotarien eta enpresarien nabia nagusitu egin behar dela uste dut».

txapelketa, baina azkenean onartu den sistema auke-
ran zeudenen artean one-
na suertatu da. Eskuz ba-
nakakoak gogorra izaten
jarraitzen du, eta guztiok
ongi ibili beharko dugu».

Berarekin batera faborito
jartzen duten Fernando
Arretxe bat dator Galarza-
rekin: «Ez dut uste aurtengo

txapelketa gutxiagora etorri
denik. Hor dago Eugiren
baja, eta hori bai lesioaga-
tik dela, baina besteena
adinagatik da, eta uste dut
hori guztioi etorriko zaigu-
la. 39 urterekin eskuz ba-
nakakotik pozik erretira
daiteke bat egin beharreko
guztiak egin dituela jaki-
nez. Bestetik, beti bezain

zaila egongo da txapela.
Pilotari handi asko daude,
eta goian Ladis eta biok
beste batekin egongo gara.
Azken ligaxka hori oso go-
gorra izango da».

Arretxek pilotarien or-
dezkarri bat eskatzen du ba-
tzordean: «Batzordea osa
dadin, ezinbestekotzat
ikusten dut». Berak parte

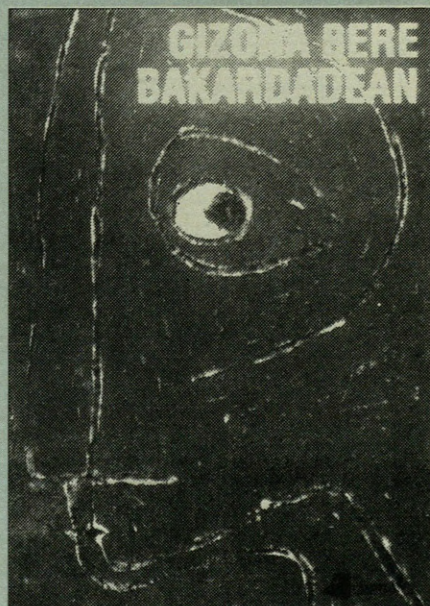
hartuko du aurtengo txap-
elketan, Errandonea, An-
sotegi, Errasti —eskuak
sendatzen bazaizkio—, Ira-
zola, Beloki eta Galarzare-
kin. Guztiek dituzte hitz
kritikoak aurtengo txapel-
ketarekiko. Guztiek parte
hartuko dute, hala ere.

Amagoia | **I**ban

EGIN ZAITEZ ORAIN HARPIDEDUN EZ GALDU AUKERA HAU!

Orain harpidedun
eginez gero,
B.Atxagaren
azken liburua ala
Txirri, Mirri eta
Txiribitonen
konpakto berria
eskuratu ahal
izango duzu.
Zeuk aukeratu
gustoko duzuna,
dagokion
laukitxoan X bat
jarriaz

"GIZONA BERE BAKARDADEAN"
BERNARDO ATXAGA

"JOLASEAN, ZE ARRAIO!!!"
TXIRRI MIRRI ETA TXIRIBITON

KIOSKOAN
BAINO

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

%20 MERKEAGO

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDE _____
TFNOA _____	HERRIA _____
KOD POSTALA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTS. HELBIDEA _____	SUKURTS. ZKA. _____
KONTUAREN ZENBAKIA _____	

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)
Hego Euskal Herria
10.900 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 10.900 pzta
Beste Atzerriak
14.250 pzta
Airez 22.500 pzta

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2

LASARTE-ORIA 20160

«Euskal Herriak bizi duen gatazka izugarritzko atzerapena ekarriko du»

Ezbairik gabe, «aitzindari» izango litzateke Ramon Treceti paratu beharreko adjetiboa. Berari esker iritsi zen rock-and-rolla Hego Euskal Herrira eta berak ekarri digu NBAko saskibaloia, eta, hurbilago, musika berrien eremu zabala. Pasioak eta gorrotoak pizten dituen gizona, Donostiara egindako bisita batean harrapatu genuen Madrilén kultur zelatari postu ezin hobea duen gizon hau.

ARGIA. *New age, musika berriak, aro berria... Nola azaltzen diozu jendeari zer den zuk bainbat bidetatik ezagutarazi duzun musika?*

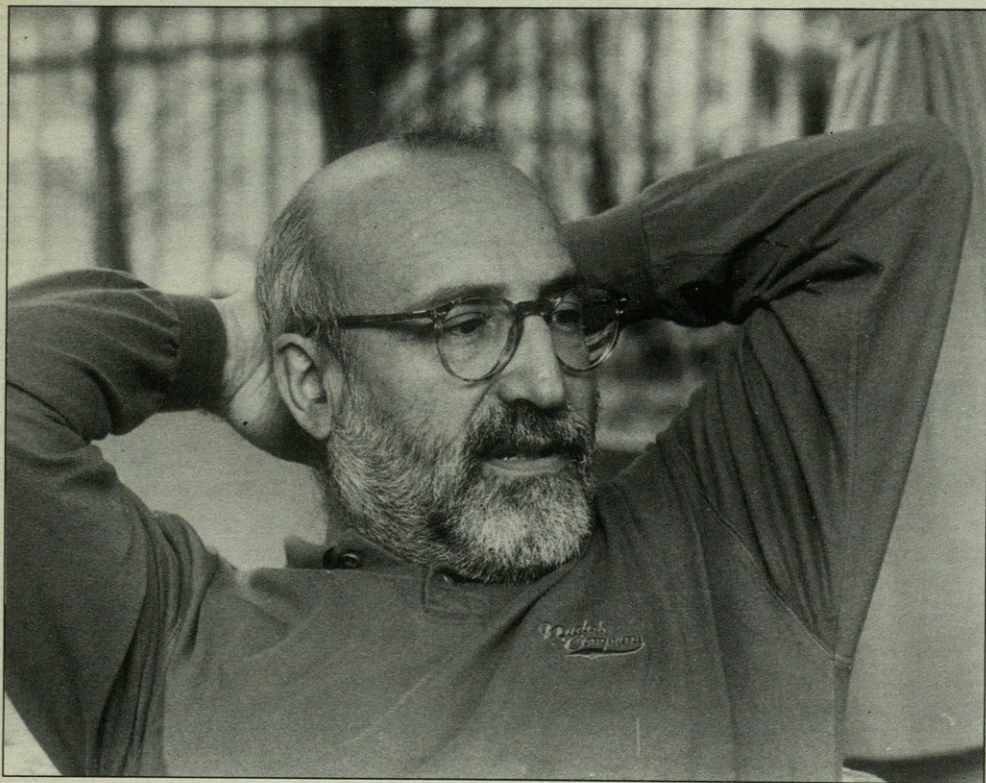
RAMON TRECE. Beti erantzun bera ematen dut: musika berriaren eremua plaza bat da, eta plaza horretara kale ezberdinak

iristen dira eta bertan bat egiten. Kale horietatik musika ezberdinak heltzen dira: batetik rocka, bestetik folk musika, baita jazza eta kla-

sikoa ere. Doinu mota guzti horiek enparantzan nahastu dira, eta elkar kutsatzen dute. Oso zaila da musika bat zer den zehatz-mehatz azaltzea, askotan egileak berak ez baitaki zer den egin duena.

A. *Duela 25 urte, bastapenetan, rock musika landu zenuen. Hego Euskal Herrian eta estatuan aitzindari izan zinen. Orduko sasoiak gogoan, parekotasunik ikusten al duzu gaur egungoarekin alderatuz?*

R.T. Rockarekin hasi ginen, maisu izan nuen Angel Alvarézi eta bioi gaur musika berriekin gertatzen

«Musika alorrean hesi izugarriak gainditu behar izan ditut beti».

■ «Europari ekonomia mailan ezezik kulturaren eretxiki behar gatzazkio» ●

den bera gertatu zitzaigun: izugarritzko hesiak gainditu izan behar genituen, hesi mentalak batipat. Guk jarri genituen Aretha Franklin edo Drifters-en lehen diskoak. Hesi horiek nolakoak diren eta non dauden ezagutzen ditudalako ez naute

harritzen gaur egun musika berriek dituzten zailtasunek.

A. Madrilen egiten duzun lanagatik, begirale toki paregabea duzu. Nola ikusten duzu kanpotik Euskal herriaren egoera?

R.T. Hemendik aldegin nuen ez geroztik oso gertutik arraitu dut Euskal Herria. Nire ustez politika eta kultur mailan ematen ari ziren urratsak ez ziren egokiak eta horrek min ematen zidan. Nire aburuz, Euskal Herriak izugarizko aukerak zituen era aipatuz garatzeko eta ez da horrela gertatu. Denborak, zoritxarrez, arrazoia eman dit. Oso atzeratuak gabilta eta beste 20 edo 25 urte igaroko dira dagokigun lekua berreskuratzeko.

A. Hain handia al da atzerapena? Hala baldin bada, zer eragin du atzerapen?

R.T. Kultur alorrean, Europan atzeko puntan gaude. Hiru arazo ikusten ditut: lehenengoa, iraultzaren bidez konkista eskuratu nahia izango litzateke. Porrot egin duen ideia izan da hori eta, haatik, Euskal Herrian oraindik horrekin gabilta. Bigarrenik, nazionala nazioartekoaren gainetik jarritzea. Hori beste akatsa da: nork bere kultura defenditzaren alde nago, baina horrek ez du esan nahi kanpotik datorren guztiari oztopoak eta trabak jarri behar zaizkionik. Azkenik, alde bakoitza ixtearen ondorioz, gizarte mila zatitan hautsi da. Hemen egiten dugun aurreneko gauza pertsonak alderdien arabera sailkatzea da, eta horren ondoren eraikitzen ditugu hurrengo itxiz guztiak. Gure arazoak era bortitzean konpontzeko jarrera daukagu: indarkeria fisikoa, hitzaren bidezko bortizkeria...

A. Horrek zer ondorio ekarri ditu? Zein izan da emaitza eguneroko bizimoduan?

R.T. Zatiketa eta hain hausnartua daukagun bortizkeria horrek edozein ekintza, ekimen edo asmo eten egiten du. Hori da euskal gizarteari aurrera egiten uzten ez dion arazoa, lehen aipatu dudana atzerapen

horren sortzailea. Ez nau harritzen azken bolada honetan hainbeste jende nahihoa dela esan izanak.

A. Arlo oso ezberdinak lantzen dituen gizona zara: saskibaloia, rugbya, musika... Ur oso desberdinetan murgitzen zara.

R.T. Kazetaritzan kultura

«Saskibaloia joko bezala ulertzen dut, eta nigan, bederen, izugarizko grina sortzen duen kirola da. Sentitzen dudana hori entzuleari biziartzaren saiatzeko naiz».

«The Beatles-ek disko berria ateratzea rock-and-rolla izan den guztiaren 'heriotzaren muxua' da. Rockak, izan dituen izar distiratsuenak hilobitik berreskuratu behar baldin baditu, zera esan nahi du: behin betiko ehorzketa bizitzen ari garela».

falta izugarria sumatzen dut, kulturaren oraindik hirugarren munduan gaude. Musikan, berriz, Erresuma Batuekin alderatuz gero, galaxia desberdinetan bizi gara. Michael Nyman txarra dela edo musikaz ez dakiela esatea ezinezkoa da Ingalaterran, han bai baitakite Nymanek musika ikasketak egin dituela 13 urtez. Hemen, ordea, neronek en-

tzuna dut Nymanek musikaz ez dakiela. Europarako atxikimendua ez du soilik ekonomikoa izan behar, kultur arlokoa ere bai.

A. Jende askok entzuten du zuk egiten duzun saioa, jarraitzaile sutsu asko dituzu gainera. Hainbeste jenderentzat erreferentzia den norbaitek nola eusten dio erantzukizun horri?

R.T. Saioa prestatzerakoan ona egin behar dudala bakarrik pentsatzen dut, eta ez zait sekula bururatzen norbaiti lagundu behar diodanik. Ez dut nire burua inoren subentzionatzaile ikusten. Nire sinesgarritasuna ildo horretatik etor daitekeela

«Sasoi onean dago euskal musika berria, belaunaldi on baten aurrean gaude» ●

deritzot. Erantzukizuna ez datza esan edo egiten duzun gauzetan, nola esan edo egiten dituzun baizik. Neureak ez du saio arduratsua izan behar, musika plazerra baino ez baita. Arteak ez du zerikusirik duintasun edo erantzukizunarekin.

A. Josean Gascak eman al zizun saskibaloiairen definitziorik onena?

R.T. Joseanek zera zioen: bost gizon baloi batekin balleta egiten, hori da saskibaloia. Aurten, baina, Minesotan beste esaldi ikaragarri bat topatu dut eta zeharo txunditurik utzi nau: «Bere-tako saskibaloia airean gertatzen da, herriek euren askatasuna konkistatzen duten tokian, jokalaria mitologiara pasatzen diren heroiak bihurtzen diren tokian». Hori irakurri nuenean malkoak atera zitzaizkidan.

A. Saskibaloia partidu bat komentatzeko oso estilo berezia erabiltzen duzu, oso amerikar tankerakoa. Zert dela eta?

R.T. Saskibaloia joko bezala ulertzen dut, eta nigan, bederen, izugarrizko grina sortzen duen kirola da. Sen-

titzen dudan hori entzuleari biziarazten saiatzen naiz, broma txikien bitartez, eta abar.

A. Bingen Mendizabal, Joxan Goikoetxea, Juan Mari Beltran, Juan Carlos Perez, Juanjo Etxeberria... talde nabiz bakarlari ugarik dibardute Euskal Herrian musika berrien inguruan. Nola ikusten dituzu?

R.T. Sasoi onean dago euskal musika berria inondik ere. Belaunaldi on baten aurrean gaude. Zuk aipaturiko izen horiei beste hiru gehituko nizkieke euskal musikaren bilakaeran oso garrantzizkoak iruditzen zaizkidanak: Benito Lertxundi, Amaia Zubiria eta Txomin Artola. Dena den, hemen daukagun arazoa oso bestelakoa da: ez dakigu egiten duguna kanpoan sal-

tzen. Duela gutxi euskal musikari bat etorri zitzaidan disko bat grabatu zuela esanez. Edinburgh-en sal al litekeen galdetu nion, eta berak, harrituta, ezetz esan zidan. Berririo graba zezan

esan nion.

A. «Bila ezazue edertasuna, protesta horrek bakarrik merezi baitu mundu nazkagarri honetan». Zure obizko esaldia da hori.

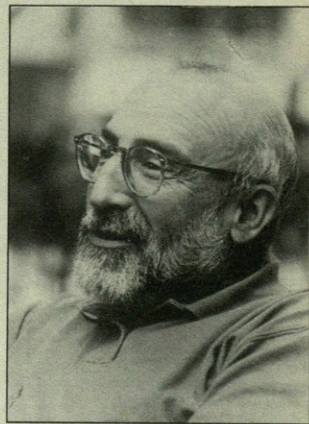
«Arteak ez du zerikusirik duintasunarekin».

NORTASUN AGIRIA

Duela 50 urte jaio zen Errenterian ● 5 urte zituela Donostiara joan zen bizitzera, eta donostiartzat du bere burua ● Madrilen bizi da Koro emaztea eta bi seme-alabekin:

Ainhoa eta Unai ● Angel Alvarez musika alorrean, eta Joxan Gasca saskibaloian, bere maisuak izan dira ● Bazkalondoko lo-kuluska soilik Donostiara etortzen denean egiten du ●

Hondartzan ibiltzea eta Alde Zaharrean mokadua jatea ditu gustuko denborapasak Donostian ● «Dialogos 3» saioa 1974ez geroztik zuzentzen du, egungo formatoan 10 urtetik hona ari dela

«Euskal Herrian oso atzeratuak gabiltza. 20 edo 25 urte pasako dira guri dagokigun lekua berreskuratzeko».

R.T. Esaldi hori Phil Ochs musikari eta poetaren liburu batean irakurri nuen. Azken 25 urteotan izan dugu lagun emazteak eta biok. Niretzat esaldi horrek zentzu berezia du, norbera mugiarazten duena bilatzera bultzatzen baitu.

A. Baina baina nazkagarria al da mundu hau? Non bilatzen duzu zuk edertasuna?

R.T. Nazkagarria da, baina nire ikuspegia ez da mugiezina: mundu higuinagarria izanik, alda dezagun. Goazen Bosniara, mundua nazkagarria den ala ez ikustera.

Bestalde, edertasunaz inguraturik bizi naiz: nire emaztearen barne edertasuna izugarria da, seme-alabak ere hor ditut, lagun bikainak... Edertasuna edonon eta edonoiz aurki daiteke. Estatu Batuetan «Philadelph-

hia» filmea ikusi nuela, ordu-ra arte gorrotoa nion Bruce Springsteen-en kantua entzun eta negarrez hasi nintzen. Hain iruditu zitzaidan ederra!

A. *The Beatles taldeak disko berria plazaratuko du aur-*

disko horretan, duela 25 urteko musika egiten saiatuko da eta mundu guztiak kantu freskoak eta atseginak direla esango du. Inork ez baitu Beatles-en oina zapaltzeko adina ausardiarik izango. Rockarekin etsiturik nago, eta etsipenaren itsaso ho-

gertatzen?

R.T. Jendeak zerbait berria nahi du. Nazkatua dago. Guzti honetan bitxia zera da, jendeak bere kabuz bilatu dituela musika hauek. Disketxeen ekinaldirik gabe. Aurrerantzean handitzen joango da fenomeno.

A. 1968ko belaunaldiak dugu beti bizpide. Zu gauri hartakoa zara. Iragana beti oraina baino hobea al da?

R.T. Txorakeria galanta da hori: iragana beti oraina baino txarragoa da. 1968ko belaunaldiak gauza bakarra genuen ona, nahiko utopikoak ginela. Bestela, 68a urte gogaikarria izan zen: Martin Luther King hil zuten, Vietnam pil-pilean zegoen, tanke errusiarrak Txekoslovakian sartu ziren, Bob Kennedy hil zuten... 1968an kaka pila izan zen.

■ «1968ko belaunaldiak gauza bakarra zuen ona, nahiko utopikoak ginela; gainontzean urte gogaikarria izan zen» ●

ki. Hori nostalgia ala marketina da?

R.T. Hori rock-and-rola izan den guztiaren 'heriotzaren muxua' da. Rockak, izan dituen izar distiratsuenak hilobitik berreskuratu behar baldin baditu, horrek zera esan nahi du: behin betiko ehorzketa bizitzen ari garela. The Beatles taldea,

netan musika berriak izan dira bizirik mantendu nau-
tenak.

A. *Kantu gregoriarrak izugarritzko arrakasta izan du estatu mailan, bat-batean gainera. Erresuma Batuan ere musika erlijio-soa kantatzen ari den talde bat puntan dabil. Zer ari da*

Iñigo Herce

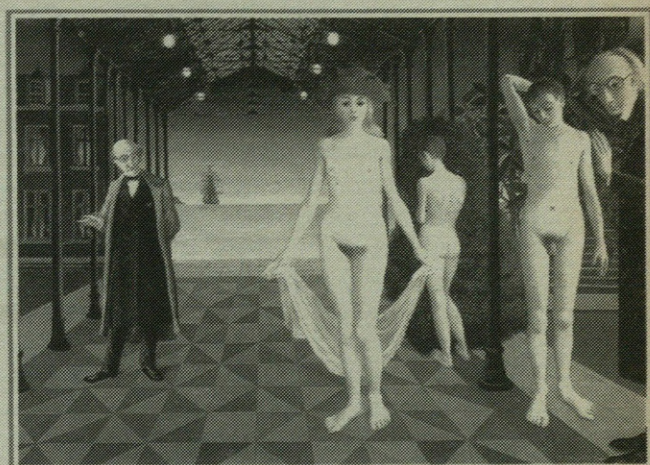
GIZAKIA BERE ARIMAREN BILA (I)

Carl G. Jung

GIZAKIA BERE ARIMAREN BILA (II)

Carl G. Jung

Freuden pentsamenduaren azterketa kritikoa.

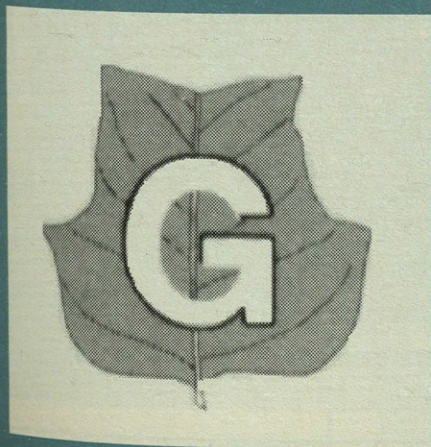
Arketipoak eta inkontzientearen unibertso kolektiboa.

Ametsen sinbologiak eta mundu kontzientearekiko harremanak.

Sexualitate eta libidoaren ikuskera berria.

"Pentsamendu Garaikidea" liburu- bilduman pentsamendu modernoena, euskaraz. Kultura ezazu XXI. mendeko euskara!!!

200 orrialde 1.200 pezetatan (1.000 pzta. harpidedunentzat)

San Bartolomé, 36 - behea

Telf.: (943) 471304

20007 - DONOSTIA -

GAIK ARGITALDARIA

Hazia ereiteko orduan

UDABERRIA loretan dugu. Loretan ere Mario Onaindia eta sozialisten aho eta mihiak. Euskari buruzko politika kontseilaritza bakarretik eramane behar dela eta, Hezkuntzatik bideratu nahi dituzte AEK eta besterekiko harremanak, eta akordioak sinatu eta era guztietako boikotak hutsen uzteko prest agertu dira.

Poliki-poliki loratzen aritu diren politika dugu honakoa, egunotan, hainbat komunikabidek haizatu dutena. Ikusten denez, orain artean Joseba Arregiren bitartez kultura sailak eramane duen politika beltz eta diskriminatzailearen aurrean alternatiba osatu nahi dute sozialistek. Joan den igandeko «Euskaldunon Egunkarian» haxe zioen Mario Onaindiak: «*Nahiz*

prest egon gure kabuz periodikoari boikota jaso eta laguntza emateko, egokiago iruditzen zitzaidan PNVri presionatzea akordioa denon artean izan zedin, bestela ez zelako izango 'denon egunkaria'. Horrek esan nahi du «Euskaldunon Egunkaria»-ko zuzendariak ikusten badute administrazioa ez dagoela prest akordio batetara heltzeko eta elkar-bizketa apurtuko balitz, euskak sozialistok prest gaudela geure kabuz boikota jaso eta publizitatea jartzeko».

MARIO Onaindiak, euskararen zelaiko lorerik erakargarriena dela-koan, guztien arreta bilatu du azken hilabeteotan, usain gozoko hitzez euskaltzaileen sudurrak liluratu

nahian, eta zergatik ukatu, EAJren baratzeko lore zimur eta erorien aurrean indarrez hazi da. Oraingoan hosto berriak bota ditu, «Euskaldunon Egunkaria», AEK eta besterekiko akordioak eta itrenbideak bideratzeko proposamen zehatza eginez.

Eta ez da kasualitatea izan. Martin Etxeberria HABEko zuzendariak, AEKrekin akordio bat lortzearen garrantziaz hainbat hitz plazaratu zituen duela aste bi, eta tarte labur honetan, sozialistek alternatiba aurkeztu dute publikoki. Euskararen politika Fernando Buesaren esku uzteko nahian, Luis Mari Bandres EAJko hezkuntza arduradunak, berehala erantzun dio aurka.

Gobernukideak beraz, euskararen

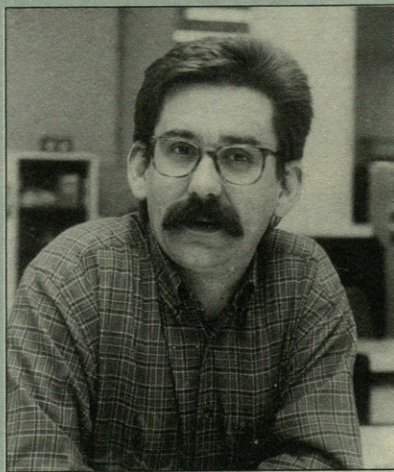
Euskadiko Orkestra Sinfonikoak noizean behin belarriak astintzen dizkigu; zazpi herrialdeetako kontserbatorioetako ikasleentzat, sei hilabetetan zehar eta Orkestrako solisten eskutik, antolatu dituzten ikastaro berezien ondoren, porrota jaso dute, Joseba Arregik gogoratu duenez. Hamabi beka banatu nahi eta, lau baino ez dituzte bete, guztiak Baionako ikasleen esku. Hegoaldeko irakaskuntzaren porrota dugu beraz, honakoa. Goi mailan aritzeko euskal instrumentistatik ezean, zer doinu da «gure» Orkestrarena?

Salbuespena arau

DEFINITU beharko genuke inoiz arauren bat edo salbuespenen bat zenbait tasun behar bezala behin-betirako, edo behar den adina denborarako, mugatu ahal izateko. Oso funtzionala beharko luke izan, egun, eta inkoszientean edo guztiz taziotoan, darabilguna bezain funtzionala.

Arte eta kultur alor ezberdinetaz, areago horiek euskarazko gure komunikabideetan duten oihartzunaz, ari naiz. Urteak dira esan nuela politiko, kirolari eta ospe handiko beste zenbait pertsonaia herri honetan idazleei ukatutako baimena erabiltzen zuten (eta duten) bezala erabiltzeko eskubiderik ez zegoela. Eta horretan jarraitzen dut. Herri honetan idazleak bakarrik dau-
de aukera egin duten hizkuntza bakarrean adieraztera eta oihartzuna ez bestetan izatera kondenuatuak. Euskal idazleak euskara du alor, eta ez beste, eta erdal idazleak erdara du alor eta ez beste. Bien arteko harremanak debekatua dirudi.

RAMON ETXEZARRETA

EZ da antzekorik gertatzen gizarteko beste edozein esparrutan, ez eta ere kulturako beste alor ugarietan. Euskal izaera du, hedabideen erabileran, Euskal Herrian jaio edo bizi den, mementuko komenientzien arabera, edonork, salbu eta idazlea edo abeslaria bada. Euskal politikoak, euskal futbolariak, euskal artistak, euskal edozer gauzak, nabarmena du bere euskaltasuna idaztera edo abestera dedikatzen ez bada. Euskaltasun mota hori ez sinesteaz aparte arbuia egin duten hedabideek beren esistentzia zurrizteko eta normal itxurako zeregina edukitzeko egin duten asmazioa da. Guztiz era leloan geuron zaku huts usteko fidakaitza bete eta puzteko harri-patu dugun eskizofrenia.

HARTARAINOXE daukagu neurri hori ezarria non, liburu eta idatziez ari garenean behintzat, hauek euskaraz bakarrik existitzen dira, non, beste hizkuntzetan egindako kultur lanik gorenena ere etsai bihurtzen zaigu gurearekin liskarrean bizi omen den hizkuntzan egin dagoelako. Ez dakit konturatzen garen, baina hori garrantzizko zerbaiti ateak ixtea iruditzen zait, gure argitalpenen kultur atalak euskaraz baina edozeri buruz izan luketela iruditzen zaidan bezalaxe. Zergatik engainatu behar dugu geure burua euskararik ez dakiten eta euskaraz egiten ez duten euskaltore, margolari, arkitekto, musikari, diskogile, zinemagile, dantzari eta abarri idazkeei opa ez zaien tokia eskainiz? Har beza nahi duenak hau erderen aldarrikapen lehez, ez da gaurko nere askoa, baina ez bedi gera horrekin bakarrik.

baratzean aitzurrak elkarren aurka jasotzera doazela dirudi, euskararen natura bere onera ekartzeko dauden premia larrien erdian. Hauteskundeak hurbil ditugu eta euskaltzale frogak gainditzea lorpen handia suposa dezake nola jeltzaileentzat hala sozialistentzat. Mugimenduak ugari nabari dira eta dagoeneko ez dira hitzezkotak bakarrik. Hazia ereitea falta zaie. Horretarako baliatu ditzatela aitzurrak!

EUSKARAREN naturak sasitik sasira egin ez dezan formulak bilatzea ezinbestekoa da; hezkuntza mundaan haatik, Fernando Buesak, bide

— Gobernukideak

euskararen baratzean
aitzurrak elkarren aurka
jasotzera doazela dirudi,
natura bere onera
ekartzeko dauden premia
larrien erdian ●

bazterreko sasiak garbitu direla eta ikastolen konbergentzia prozesua «guztiz amaituta» dagoela esan du.

Bien bitartean, Gabela eta Beasain-
go ikastolen publikazio prozesuak
—Eusko Jaurlaritzak dekretu bidez
publiko egin zituen— baliogabetzea
erabaki dute epaileek. Fernando
Buesak «zentroen erabaki askean oi-
narriturik» jokatu dutela adierazi
duen arren, honako kasuek proze-
sua sinisgarritasuna guztiz auzi-
tan jartzen dute. Are, ikastolen zauria
odoletan itxi nahi izan duela jakinda.

J.J. Petrikorena

Martxoaren 27an jokatu da Nafarroko Bertsolaritza Txapelketaren finala

Bertsoa masta gorenera jasoko dute Lesakan

Txapelketaren sistema berriak finalean sartzeko bi aukera eman dituela adierazi digute bertsolariek; finalerdiko saioaren bitartez, tentsioan zein interesean irabazi egin duela eta ikuslearentzat betegarria izan dela.

Martxoan zehar luzatu den Nafarroako Bertsolaritza Txapelketak bere azken saioa egingo du Lesakan. Bertara begira jarri gara orriotan, txapelketan zeharreko gertakari nagusien errepasoa egin eta gero.

BURLATAKO saioa eta gero, osatu da finalerako taldea: Ernest Alkat, Kexux Arzallus, Manolo Arozena, Estitxu Arozena, Jean Pier Mendiburu, Bittor Elizagoi, Amaia Telletxea eta Mixel Aire «Xalbador». Txapelaren arrastoari zuzen-zuzen jarraitu dion zortzi-

koteak Lesakan izango du azken zita, bertso munduak Nafarroan hazkunderik nabarmenena ezagutu duen herrian. Ez da giro izango!

Neurri askotara molda daitekeen txapela dugu aurtengoa. Laugarren aldiz jaso dezake Manolo Arozenak; hirugarrenez Ernest Alkat; bigarrenaz Xalbadorrek; lehenengo aukera izango du Arzallusek; ez besteek, finaleko saioak, aurretik ere, ezagunak baitituzte. Etxean jokatuko dute Arozenatarrek eta Telletxeak, horrek ematen dien abantailarekin, txalo zaparrada beroenak jasotze aldetik. Gazteak, dudarik ez, izango dira ikuslegoaren kutunak. Manolo Arozenak iaz, azken agurrean adierazitakoa, «txapela baino gehio pozten nau/ bi neskatxen agerpenak», ez da hutsean geratu, ezta hurrik eman ere, eta bigarrenaz hor ditugu, errelebo eske.

Hegoaldeko lau eta beste hainbeste iparraldekoak. Ez dago asmatzen erraza, eta

alferrik ari gaitzeko kupela ireki aurretik sagardorik onenaz mintzatzen. Utz dezagun beraz, pronostikoen ziria azkenarako, eta txapelketaren ageriko kontuez hitzegin. Sistema berria adibidez —bi kanporaketa izan dira; saio bakoitzeko lehenengo biak zuzenean pasa dira finalera eta hurrengo laurak finalerdia jokatuko dute— onerako gertatu al da? Kexux Arzallusek baiezkotzen dio, «*tartean geratu direnei bigarren aukera eman dielako. Eta bestalde, aurtien bertsolarien kopurua txikia zenez, bi kan-*

poraketetatik zuzenean finalera joatea bide laburregia zatekeen, eta horrela, tentsio handiko finalerdiko saioaren bitartez, beste ukitu bat eman dio.

Halatsu aipatzen du Manolo Arozenak ere, nahiz eta akatsik leporatu dion: «*Zortziko hiru talde aterazinean ibili izan gara oraino, eta aurtengoan aldez, hamasei baino onartu ez direnez, norbait kanpoan geratu da. Aurrera begira, parte hartu nahi duen inor kanpoan ez uzteko saioa egin behar dugu.*

*Bestela, bigarren aukera bat ez da nonabi egoten eta txapelketa honek hori eskaini digu. Jean Pier Mendibururen ustez, gazteen zat ez da molde onena, «*lehen aldiz kantatzen dutenak kanpoan geratzeko beldur izan daitezkeelako.**

Sistema erakargarriagoa

Manolo Olaetxeak bere larrutan pairatu du beldur hori, azken biren artean geratzeko: «*Motibazio aldetik saio*

*berezia egin beharrean aurkitu naiz. Hala ere, bere arrisku guztiekin bestea baino hobea delakoan nago. Urko Atxotegik, iaz finalean egon ondoren aurtien lehenengoan huts egin duenak, bere buruari leporatu dio akats osoa eta «*ikusleak gozatzen duen beinean*» ez dela sistema txarra dio.*

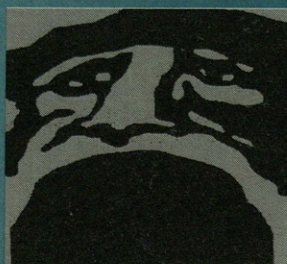
Manu Gomezek, Nafarroako Bertsolari Elkarteak partaideak, puntuaketaren aldetik erreparatu dio, «*ez baita baina inportantea puntuetan lortzen abal de-*

Gazteek, oraindik ere, Nafarroako bertso gailurrera iristeko bidea egin behar dutela adierazi digute; Manolo Arozenak dioenez, bertsolari moduan hazitzeko adierazi digute; bizpahiru urtetan helduen aurretik jartzedenbora eman behar zaie.

1994ko Nafarroako
Bertsolari Txapelketa

Txapelketako bertso onenen bilduma

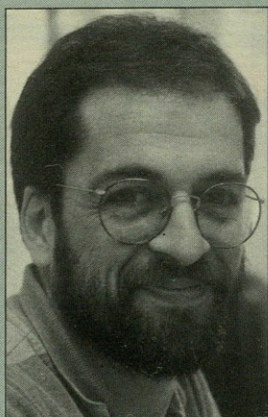
**Datorren
asteko
argiarekin
dohanik**

Bertsotarako hizkera zertan den

NAFARROAN, mugatik hegoaldera ezagutu eta ezagutzen ditugun bertsolariarentzat, nola edo halako gipuzkera izan da bertsotarako hizkera, nahiz eta gipuzkerazaletasun hori axalekoa gehiago den mamikoa baino. Kasko barreneko inkonszientean iltzatuak dituzte 'degu', 'esango', 'asko', 'joan' ('jota' fuerte markatuz) eta gainerakoak. Baina horiek adituta bakarrik «hok gipuzkeraz ari ttuk!» espantuka hastea ere ez zait hagitz zuzena iruditzen. Uste dut bertsolarien hitz errekan karga eta pisu handiagoa izan duten beren berezko solas egiteko moduak bertze deusek baino; bakoitza zein tokitakoa den, hangoak.

Nafarroa Beherea aparte bereizi beharko genuke. Hor harreman pertsonak, geografikoa,... ttikiagoa suertatu da. Eredua ere ez da gipuzkoarra izan. Eredua Urepelgo artzaina izan da: Fernando Aire «Xalbador». Horretaz gainera, tokiko taldeak ere izan du indarririk. Iparraldeko bertsolariak elkarrekin ibili dira, Iparraldean eta iparraldekoentzat. Horrela usatu dira eta kosta egiten zaie hortik ateratzea. Kontzen diote eurenari fin baino finago!

Oraingo gazteen hasua, Lesaka-Arantza aldetik plazaratu zaizkigunena alegia, antzekoa baina diferentia da. Gaur arte iruditzen zitzaidan Euskal herri osoan (?) bezalatsu, gazte eskolatu hauen kasuan (guri ere gertatzen zaigu) etxetik hartutako hizkerak ainako pisua izanen zuela eskola eta konumikabideetatik heldu zaigunak. Nahasi egiten direla alegia. Dena dela Sarako aurtengo saioan horietako

MIKEL TABERNA

bati «jakin» ('jota' fuertearekin) nahi dezu zergatik... juan ('jota' zerarekin) zintezke etorri zeran lekutik», hau da gipuzkeratik edo batera nezesidaderik gabe hartutako molde horiek aditu ondotik, hasi beharko dut pentsatzen hauekin ere mimetismo hori, edo hango bertsolari izarren diztirak itsutze konturen bat edo badagoela. Hala ere, sumatu dut haietakoren bat ari dela 'gaitz' hori baztertu nahian, eta saiatzen ari direla beren solas-modu arrunta bortxatu gabe kantatzen.

Hondarreko, saltsa honetan aipagarria iruditzen zait gaur egun gertatzen ari den hizkera trukitzea. Erran nahi dut, batetik bertze dabilzan bertsolariak zabaltzen ari direla alde batego zein bertzeko hitz eta moldeak. Beharbada gaur den egunoko bertsogintza «teknikoarengatik» izanen da. Neurri eta errimari aunitz begiratzen baitzaie, eta komeni delako edo, hemengoago diren «ahantzi, bederen, arras, anitz...» eta bertze zenbait poliki sartu dira bertsolarien «hiztegi komunean». Baita handik hunat etorri ere bertze makina bat.

Nafarroa

*Bertsolaritza doa
aurrerantza zuzen
ekialdetik ere
entzuten da ozen
iparra eta begoa
nolatsu doazen?
begiratu zein dauden
argal eta gizen*

*Hegoaldea dago
lodi atsegina
iparraldea berriz
gizendu ezina
baina sarri izan obi
da gauza berdina
gizena ta geldoa
argala ta fina*

*Gazteak joan behar
omen urrutira
baina aurtien ez dute
sorpresetatik tira
saillkapenetarako
puntuei begira
gazteak ere zabartzen
basi ote dira?*

na. Alabaina, saio guztietan zerbait jokatu da —kanporaketetan ikusi da, kartzelakoan, ez dela hamarreko handian soilik kantatu, doinu luzeagotara jo dela, gehiago estutu direla bertsolariak— eta horrek ere, erakarri egin du jendea». Beraz, eta laburtuz, sistema berriak puntuazio ona jaso duela adierazteko moduan gaude, protagonisten hitzak entzunda.

Txapelketa honetakoa beste aipamen nagusia gazteei buruzkoa izan da. Duela hiru urtetik hona, Bortzietako talde sendoak batipat, aho zabalik utzi ditu bertsozaleak, bertsolari hel-

duekin aurrez-aurre, mailari oso goitik eutsi baitiote. Txapelketako gailurrari oso hurbiletik erreparatu zion Estitxuk iazkoan; aurtien zer? «Beren neurria ematen ari dira; batzuek, Aitor Telletxea adibidez, motelago aritu diren arren», adierazi digu Bittor Elizagoienek.

Gazteen emaitzak

Helduengan zerbait aldatu dela uste du. «Iparraldekoen artean bereziki; pasa den urtean ez zuten prestakuntza berezirik egin, baina gazteen kompetentzia

ako bertsolaritzari koplak

Bortziriko gazteek
badituzte lanak
bigarren itzulira
pasa behar danak
pisatu ote die
begiraden zamak?
urteek baino gebiago
zahartzen du famak

Nafarroan urtero
saria badago
banatzeko sistema
delakoan nago
txapelketa bat
zenbat eta sarriago
txapelduna orduan
eta txikiago

Ipar flakoxta eta
hego gizenkote
elkarren osagarri
direla diote
Sancho Panza artean
txapeldun nor ote?
aurten katerik gabe
dator Don Quijote

gogorra dela ikusi dutenez,
bobeto prestatu dira orain-
goan, eta horrek apostua
sortu du.

Prebisioak baieztatu di-
rela dio Jean Pier Mendibu-
ruk, «baina ez dira batzuek
uste zuten bezain gora
joan; lehen urtean erakutsi
zuten onak zirela, baina ez
dira ondu, neurri borretan
egon dira». Inigo Olaetxeak
urrunago jo du: «Ez dakit,
ulertzen ez ditugulako edo
zergatik, baina iparralde-
koak beti hor aurrean ego-
ten dira eta inoiz ez gaude
konforme. Ez zaigu irudi-
tzen bain ongi abesten
du tenik». Manu Gomez,
gazteei ezer kendu gabe,

gauzak bere onera ekarri
behar direlakoan dago:
«Piskanaka parekatzen ari
dira, baina bizpahiru ur-
tetan gazteak zabarren
aurretik aise jarriko zirela

■ **«Bizpahiru
urtetan gazteak
zaharren aurretik
aise jarriko zirela
bazirudien ere,
gauzak ez dira
horrela» |
MANU GOMEZ**

ematen bazuen ere, gauzak
ez dira horrela. Izan ere, bi
urtetan ez daiteke aldatu
urte askotako abalegina».

Manolo Arozenak berriz,
finalaren ondotik gustuen
irakurriko lukeen berria
«gazte batek gaingitu naue-
la» dioena dela adierazi di-
gu, «nahiz eta argi dudan
bertsolari moduan hazi-
tzeko denbora eman behar
zaiela. Geroaren esperan-
tza dira eta abal den guztia
babestu behar ditugu». Esti-
txu Fernandezek bikain
ikusten du etorkizuna: «Esti-
txu eta Amaia aurre-au-
rrean ditugu. Ez dut erran
nabi gazteak onenak gare-
la, ordea iaz eta aurten

gauza handiak egin ditu-
gu, eta Burlatan bertan,
bost ginen guretarik».

Batzuen eta besteen
ahotik txapelketak doinu
askotxo erakusten ditu,
noski, gaia eta bertsolaria-
ren arabera. Doinu berera
etortzen dira, hala ere, txap-
elketaren garrantzia azpi-
marratzerakoan. Lehiaren
eta txapelaren gainetik Na-
farroako bertsolaritza sus-
pertzeko baliagarri, eta are
gazteen kasuan, gertatzen
baita. Horren lekukorik bi-
kainena Lesakan jasoko
dugu.

J.J. Petrikorena

Apirilaren 8an izango da Bilbo Hiria Pop-Rock Lehiaketaren azken saioa

Bilbo rock-and-rollak kutsaturik

Aurtengo Bilbo Hiria Pop-Rock Lehiaketak muga guztiak hautsi ditu. Partehartzaile aldetik, eta hauen jatorriagatik. Euskal Herriko taldeak ezezik Espainia osoko taldeek ere parte hartu dute. 410 guztira. Aukeratutako 44 taldeek astero kantaldi sorta eskaini dute, eta datorren apirilaren 8an itxiko ditu ateak seigarrenez burutu den lehiaketa honek.

IRAGAN otsailaren 15ean eman zitzaion hasiera aurtengo Bilbo Hiria Pop-Rock Lehiaketari, eta geroztik, asteazken, ostegun eta ostiralero Bizkaiko hiriburuak musika zuzenean

ikusi eta entzuteko parada izan du. Aurkeztutako 410 maketen artean, musika arloan adituak diren kazetariak osatutako epaimahaiak 44 talde aukeratu zituen. Andoni Olivares,

Bilboko Udalean lehiaketaz arduratzen denak adierazi bezala, *«aurten basierako lehiaketetan baino zailagoa izan da aukeraketa egitea, oso talde on asko aurkeztu direlako»*.

Aurtengo edizioan gauzarik aipagarriena partehartzea bilakatu da. *«Aurrekoetan beti 200 talde inguru aurkeztu dira, eta aurten 400etik gora»*, aipatu du Andoni Olivaresek. Pablo Cabezak, «Egin» egunkariko musika arduraduna eta epaimahaiko partaideak, musikarekiko jendearen grina aipatzen du arrazoi gisa, *«egungo egoeraren itxura ezkorra gainditzeko baitu zaletasun bokenek»*. Euskal Herritik 150

Bilbo: musika independentearen hiria

BEHARBADA gogorregia irudituko zaigu goian aipatutakoa, bertan zirkuitu iraunkor bat eta egitura egokirik ez izatean batipat, baina Bilbok beti ere harrokeria erakutsi izan ohi du. Horrela bada, eskasiaz ohituta, urteroko «Villa»ren gehiegikeria heltzen zaigu, urte osoan gehiago guran irauteko.

Askok hazi dela nabarmentzen da, urtez-urte hobetzen joatearekin batera lehiaketetan lehiaketa bilakatu da. Berarekin ehundaka agertu dira eta askok bera hartu dute oi-

narri gisa. Arrazoiak: lagun askok lan ondo egin izana. Gazteria Saila, antolatzaileak, soinuak, segurtasuna, epaimahaia eta, nola ez, taldeak. Baina nire ustez lehiaketa honen arrakastaren funtsa zuzeneko emanaldiei dagokie. Hor sartu du golik onena. Emanaldiek Euskal Herriko eta estatu osoko taldeei eman diete aukera, *garito* egoki eta ez hain egokietan jotzeko aukera. Horrela, urtean hiru hilabetez musika zuzenean bizitzeko aukera eskainiz taldeei, ikusleei, komunikabideei eta bes-

telako enpresei. Ikusleei dagokienez, zuzeneko kantaldiak dohain izatean ere igerri du «Villa»k, hasten ari diren taldeak ikus-teko ohitura jendearengan hedatuz. Ikusleen harrera nabaritu da, eta lehenengoan, adibidez, inolako propaganda barik lokala bete ahal zen.

Egun, seigarren edizio honetan argi geratu da sari mardulen aitzakiaz (disko grabaketa, azken kantaldia eta diru saria) etorri baino taldeek Bilbon saio bat lortzea dutela helburu nagusizat, soinu onez, tek-

BELEN MIJANGOS

«El Tubo» aldizkariako kide nikari egokiak, ordaindua, kantaldiaren publizitateaz, eta ikusle multzo jakitun eta serio batekin. Estatuko taldeentzat parada ezin hobea izaten da hemengo zirkuitu independentean sartzeko.

maketa inguru aurkeztu dira, 80 Bizkaitik, 38 Gipuzkoatik, 21 Arabatik, 12 Nafarroatik, eta Ipar Euskal Herriatik 2 baino ez.

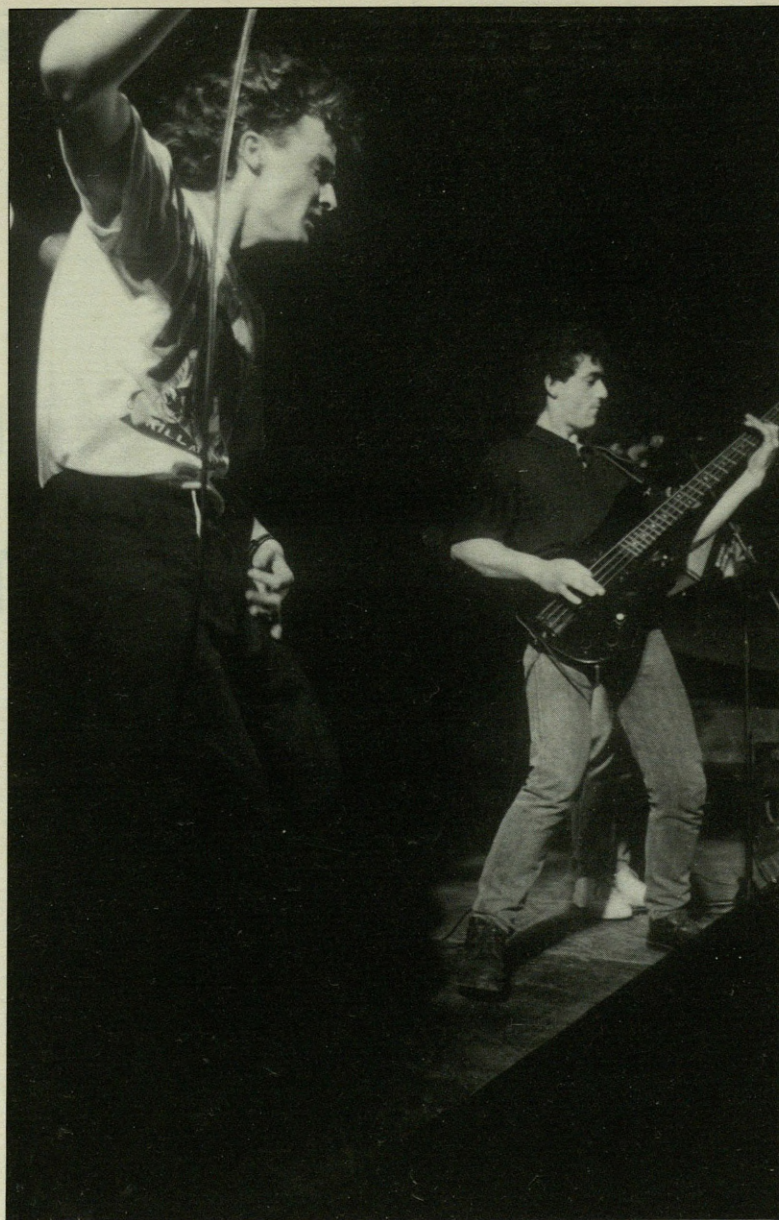
Lehiaketa hau oso garrantzitsua bada ere, *«bertako taldeei mesede egiten ez dien dinamika batean murgildua»* dagoela aipatu du Pablo Cabezak: kanpoko musikari gehiagok parte hartzen duen bitartean, bertakoen kopuruak berdin jarraitzen du. *«Lehiaketa honetara 150 talde aurkezten dira, eta Euskadi Gaztearen maketa lehiaketara 300 aurkeztu izan dira».*

Euskarazko talde gutxi

Ara ere, *«Egin-eko kazetariak hemengo horrenbeste talde ikusi eta entzuteko aukerari onuragarria deritzo, «ikasi, dokumentatu eta konparatu ditzakezuelako».*

Euskal Herriko taldeen artean oso gutxi dira euskaraz kantatzen dutenak aurtentzen aukeratutakoen artean, eta horietako batengana jo dugu zuzenean. Legazpiko Ipar Rap Eroak taldeari nahiko harrera ona eskaini zioten entzuleek. Ustegabekoa, neurri batean, taldeko kidea den Karlos Arrazolaren ustez: *«Ez genuen borrelako harrerarik espero, jende pila ikusten eta dena oso ondo antolatua zegoen».*

Trikitixa, gitarrak eta ahotsak tartekatuz euskaraz rap-a egiten saiatzen diren legazpiar gazte hauek gogo handiz parte hartu dute lehiaketan, *«taldea ezagutzera emateko asmoz. Gainera oso sari onak ditu, disko bat grabatzea edota kontzertu handi batean*

Ipar Rap Eroak talde legazpiarrari harrera ona eskaini zion publikoak aurtengo edizioan egindako zuzeneko emanaldian. (Argazkia: Carlos Gracia).

jotzea». Era honetako lehiaketak urri izanda, horrelakoetan parte hartzen duten lehen aldia da Ipar Rap Eroak taldekoentzat, baina berriz ere errepikatuko luketela aipatu digute irribartsu.

Aurten aurkeztu diren 410 maketen artean 150 Euskal Herriko taldeek grabatutakoak dira ●

Orain baino arrakasta askoz ere gutxiago zuten garaian, Su Ta Gar eibartarrek ere lehendabiziko maketa bidali zuten Bilboko lehiaketara, eta aukeratuak izan ziren. Geroago talde garrantzitsu bilakatu denak sari bat jaso zuen Estigia talde zarautzarrak lehiaketa irabazi zuen urte berean, 1990ean alegia. *«Lehiaketaren bidez dirulaguntza bat lortu genuen, 'El Tubo' bezalako aldizkarietan agertzen hasi ginen»*, adierazi du Su Ta Gar taldeko gitarrajolea den Xabier Bastidak. *«Lehiaketa berez ondo*

dago, izengabeko taldeen-tzat laguntza izugarria da: kontzertua, izena toki askotan agertzen da».

Apirilaren zortzian izango da La Merced Elizan lehiaketako azken emanaldia, ondoko egunetan pop-rock eta *heavy* sailetako irabazleak aukeratuko dituzte epaimahaikideek, eta kontzertu handiekin nahiz disko grabaketarekin agur esango dio Bilbo Hiria Pop-Rock Lehiaketak datoren urtera arte.

Patxi Gaztelumendi

Gotzon Lobera da EIZIEko lehendakari berria

«Sator-lanean diharduten itzultzaileek ematen didate burukomin handia»

Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpretarien Elkarte (EIZIE) lehendakaritza karguan txanda hartu dio Gotzon Loberak Juan Garziari. Deustuko Unibertsitateko irakaslea den bilbotar honekin izan gara bere etxean, eta EIZIEren proiektuak eta itzulpengintzaren inguruko hainbat arazori buruz hitz egin dugu.

ARGIA. EIZIE Bizkaia alderantz zabaltzeko estrategia izan al da Gotzon Lobera lehendakari izendatzea?

GOTZON LOBERA. Badago estrategia bat elkarrearen aldetik Bizkaia ezezik beste herrialdeetara zabaltzeko. Elkarreko egoitza Donostian dauka, eta bertakoa ez den jendea kostatzen zaio bertara mugitzea. Elkarreko gehienak gipuzkoarrak dira, Donostialdekoak. Hori normala da, edonon gertatzen da, baina nik ez nuke nahi jendeak pentsatzea elkarreko orain arte izan duela gipuzkoar-keriazko jokaerarik. Ez da probintziakeria arazorik. Arazoa beste toki batean planteatu behar da. Kontua da elkarreko ezagutzera ematea beste esparru batzuetan.

Gaur egun elkarreko gehiago non sor daitezke? Bilbon. DUIME (Deustuko Unibertsitateko Itzultzaile Masterreko Ikasleen Elkarreko) itzultzaile asko daude, batzuk EIZIEkoak dira eta

G.L. Beste arazo bat ere egon da. Inork ez du lehendakaritza arduratu nahi. Ez da ordaindutako kargua, borondatezkoa da. Bestalde, elkarreko orain arte zerikusi edo zeregina larririk izan ez

■ «'Jenerala bere labirintoan' saltzen bada, itzultzaileak izango du zerikusirik horretan; beraz, eskubide batzuk ordaindu beharko zaizkio» ●

beste batzuk ez. Orduan eurak bereganatzeko bide bat hau izan daiteke, nik irakasle bezala dihardudalako Deustun eta eurenganako ezagapidea badaukadalako.

A. Beste modurik ez zegoen hori lortzeko?

duen pertsona batzuk sar daitezke elkarreko, eta pertsona horien bitartez zabaldu. DUIME edo beste edozein elkarreko bitartez.

A. Interesgarria da, beraz, izenak aldatzea ardurako karguetan.

G.L. Aldatu diren karguak bi dira. Lehendakari karguak gain, idazkari nagusiarena ere aldatu da, Jose Luis Agote baita Irene Aldasororen ordezkaria. Zuzendaritzako gainerako kideak lehengoak dira. Lehendakaritza bi urteko kargua da, eta horrela karguak karga dakar. Ni proposatu nautenak Juan Garzia eta taldeko gainerakoak dira. EIZIE, zorianez, erakunde horizontala da.

A. Aldaketarik ekarriko al du EIZIEra lehendakari berriak?

G.L. Juan Garziak eta bere taldeak azkeneko bi urteotan egindako lana sendotzea da nire asmoa. «Literatura unibertsala» egitasmoaren bitartez berrogei obra inguru argitaratu ditugu honezkero, eta beste hogeitaz argitaratzen daude. Bestalde, Euskaltzaindiaren 75. urteurrena dela eta, zenbait proiektu gauzatuko ditugu, behar bada beste erakunde batzuekin batera. Ez dugu erabateko aldaketarik egingo. Lehengo jokaera ganorazkoa eta zentzuzkoa izan da, eta hori helduko diogu.

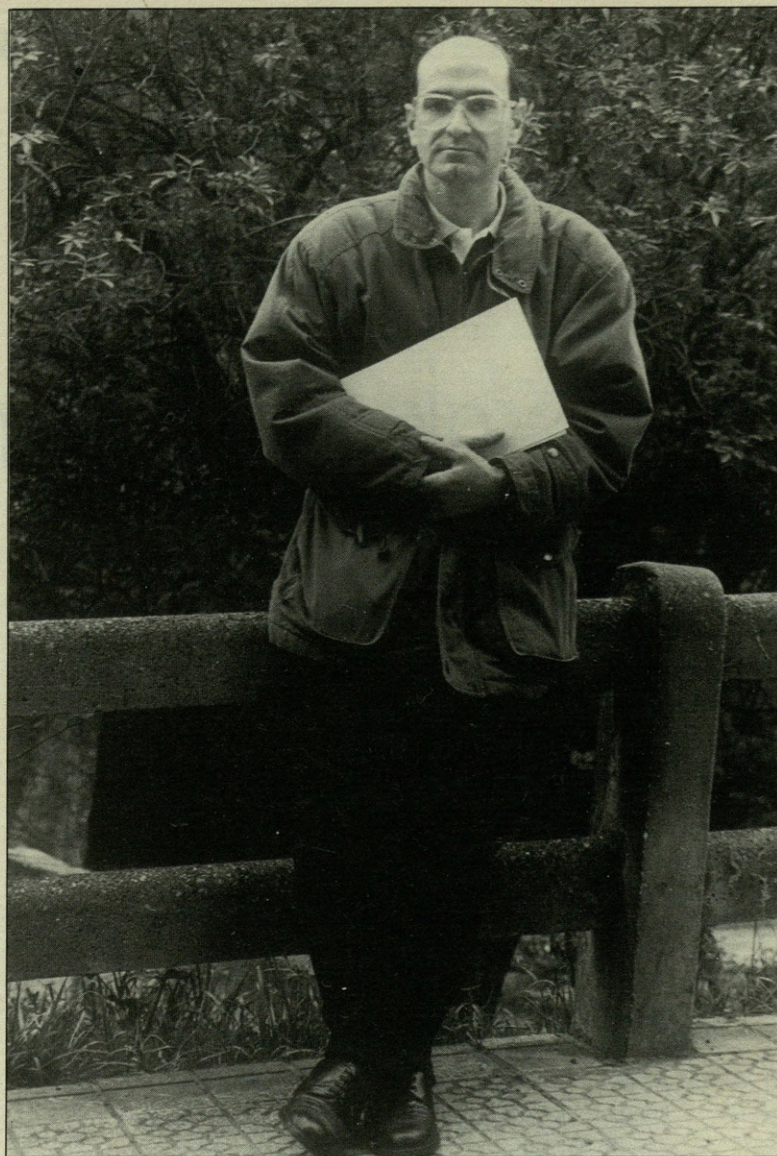
A. Egile eskubideen alde lan egiteko asmoa ere baduzue.

G.L. Euren kasa diharduten itzultzaile askok zenbait arazo dauzkate egile eskubideen inguruan. Gero eta larriagoa da, krisi ekonomikoak jota areago, sarkinen arazoa. Edozein behar ezin daiteke egin edozein preziotan. Egon behar du gauzak ganoraz eta duintasunez egiteko modurik. Adibidez, Xabier Mendigurenek itzultako Garcia Marquezen «Jenerala bere labirintoan» saltzen bada, itzultzailea kizango du zerikusirik horretan; beraz, berari eskubide batzuk ordaindu beharko zaizkio. Ikastetxeetara zabaltzen diren liburuetan ere itzultzaileak badauka zeresanik. Beste jende guztiari izaten zaion begirune bera eskatzen dugu, ez gehiago, ez gutxiago.

A. Zer egin daiteke euskarazko itzulpena gaizki ikusten duen aurriritziaren aurrean?

G.L. Ondo egiten baduzu lana, lan hori ona izango da jatorrizkoa edo itzulpena izan. Badaude oso txarto dauden jatorriz euskaraz idatzitako liburuak, eta inork ez du esaten ezer horren gainean. Jende askok egiten du berba zein txarto itzultzen den, batez ere Administrazioan, baina inork ez zuen esan 1936an zein ondo itzuli zituen Eusebio Erkiaga k kontzertu ekonomikoari buruzko agiriak edo Orixek hainbat liburu.

•Euskaldunon Egunkaria-k, esate baterako, egiten duen lan gehiena itzulpena da. Agentzietako albis-teak hartu eta itzuli egiten dituzte. Itzulpen txarraren kontra borokatu behar da. Administrazioan egiten diren itzulpen txarrak ez dida-te hainbeste burukominik

Otsailaren 26an izan zen Biltzar Nagusian izendatu zuten Gotzon Lobera EIZIEko lehendakari.

ematen, niri burukomin handiagoa ematen didate isileko itzultzaileek egiten dutena irakaskuntzan eta komunikabideetan. Kaltegarriagoa da sator-lan edo azpilan hau.

Bestalde, makulu bila jo behar bada gaztelerara, egiten ari garen lanak ez du

■ **«Makulu bila jo behar bada gaztelerara, egiten ari garen lanak ez du ezertarako balio» ●**

ezertarako balio, hori ez da ganorazko itzulpen lana. Henry Miller, Moliere... gazteleraz irakurri ditugu, baina zer irakurri dugu Moliere ala itzultzailea? Gauza hauek gazteleraz ez dira planteatzen. Euskaraz dena da eztabaidagarri, eta beharbada ona da. Euskaraz ere asko zaintzen da, baharbada beste toki askotan zaintzen ez dena. Gazteleraz normala da jatorrizko liburuak 38 orrialde izatea eta itzulpenak 24.

A. Euskara batuaren normalizazioan dauden hutsuneak nabarmen sumatzen dira itzulpengintzan.

G.L. Nire ustez, bide askoz

eraginkorragoak sortu beharko lituzke Euskaltzaindiak bere gomendioak edo arauak jendeari ezagutzera emateko. Izan ere, irakaskuntzan, hedabideetan, itzulpengintzan, idazlangintzan... euskararen normalizazioan parte hartzen duten guztiei ezagutzera eman beharko lizkieke. Jende askok ez daki Euskaltzaindiak orain dela bi edo hiru urtetik hona zer esan duen. Dena den, guk ezin dugu 20 urtetan egin beste hizkuntza batzuek 200 urtetan egin dutena.

Joxi Goikoetxea

Nuria Espert, aktorea eta opera eta antzerki zuzendaria

«Neure izaerak eramane ninduen antzezlan dramatikoetara»

Zuzendari lanetara jarrita, zortzi urte dira Nuria Espert aktore kataluniarra ez zela oholtzara antzeztera igotzen. Zuzendaritza lanen artean tartetxo bat egin, ordea, eta «El Cerco de Leningrado» obrarekin etorri zen Barakaldo Antzokira. Medea, Yerma edo Fedra emakume indartsuak antzeztu eta berrehun pertsonatako operak ere zuzendu izan ditu Nuria Espertek bere bi begi handi eta ilunen laguntzaz.

ARGIA. Zer dela eta aukeratu duzue Barakaldo obraren estreinaldia egiteko?

NURIA ESPERT. 1990eko abenduaren 1ean zabaldu zen Barakaldo Antzokia, neu izanik bertako oholtzara igo zen lehenengo aktorea. Hisashi Inoueren «Maquillage» antzezlanarekin hain zuzen ere, eta horren giro aparta eta antzerkigintza hainbeste maite zuen jendea aurkitu nuen bertan, ezen pentsatu genuen horrelako giroa beharko lukeela obra berri honek hastapenean.

A. Azken zortzi urteetan zuzendaritza lanetan ibili zara. Nolatan oholtzara igotzeari utzi eta zuzentzen hasi?

N.E. Zorte kontua izan zen. Jende askok galdetzen zidan ea zergatik ez nintzen zuzendari lanetan hasten, eta horretan aritzeko jende egokia bazegoela erantzuten nien beti. Ez nuen neure

«Obra honek, hastapenean, Barakaldo Antzokiko giro aparta behar zuen» ●

burua prestatua ikusten zuzentzeko. Gainera, aktore bikaina izan nahi banuen buru-belarri aritu behar nuen neure arloan.

Baina egun batean Federico Garcia Lorcaren hiletaren 50. urtemuga betetzen zela eta Teatre Lyric Hammersmith-etik gonbidapena jaso nuen Glenda Jackson aktorea «La Casa de Bernarda Alba»-n zuzentzeko. Ezerkoa eman nien, ingelesez hitz egiten ere ez dakit eta. Baina hilabete eta gero aipatu antzeztokiarekin harremana duen Arnold Wescker lagunak gutuna idatzi zidan animatuz eta Glenda Jacksonekin afaltzera gonbidatuz. Afarira joan nintzen, Glenda ezagutu eta azkenean baiezkota eman nuen. Horregatik esan dut lehen zorte kontua izan zela, lehenengo ezetza eman ondoren bigarren aukera bat eman zidatelako. Hortxe hasi zen nire bizitzako beste epe bat.

A. Antzerki dramatikoaz gain opera zuzendu duzu.

N.E. Opera zuzentzeak Plácido Domingo, José Carreras, Teresa Berganza eta beste hainbat kantari zoragarriekin lan egitea eskaini dit. Dena den, ez da batere erraza, oholtzan 200 pertsonako abesbatzak izan ditudala kontuan izanik.

A. Zortzi urte zuzentzen ibili ondoren zergatik itzuli zara aktore lanetara?

N.E. Zuzentze lanean ibiltze honek neure kurrikuluma luxuz eta distiraz bete badu ere, aktore lanetatik aldendu nau. Hau orain urtebete ulertu nuen eta antzezteko tartetxoak aurkitzea pentsatu nuen, nahiz eta zuzentze lana ez baztertu. Antzezteko beharra sentitzen dudala esan daiteke.

A. Baina ez al zaizu gogorra egin banatze hau?

N.E. Guztiz kontrakoa. Antzezten nagoenean, papera eta mugimendua ikasten ditut; zuzentze lanetan ari naizela, berriz, estreinaldi egunera arte izugarriko ezinegonak jota egoten naiz.

eta lo egiteko ere pilulak hartu behar izaten ditut.

A. Erraza al da zu zuzentzea zeu ere zuzendari zarelakontuan baurtuta?

N.E. Noski. Zuzendariaren esanetara jartzen naiz. Gainera, hasieratik, neuk aukeraturako zuzendarien gidaritzapean aritzeko zortea izan dut, eta horrek asko laguntzen du. Gustura ez egotekotan utzi egingo bainuke obra.

A. Orain arte antzeztu dituzun obra guztiak klasi-koak izan dira, eta soilik egile baurtako bi daude bizirik. Zer dela eta klasi-koenganako gogokotasuna?

N.E. Ez dakit. «Medea» klasi-ko batekin hasi nintzen eta arrakasta handia izan nuen. Arrakasta horrek markatu egin ninduen antzerki mota honi jarraitzeko, baina baita neure ezaugarri fisikoek: begiek, ahotsak... Neure izaerak, hitz batean, antze- zlan dramatikoetara eraman ninduen. Honetaz gain, bai- na, ez da oso erraza testu garaikideak bakoitzak nahi duen unean aurkitzea, eta gertatu izan zait aurkitu iza- na baina momentu horretan beste baten esku egotea edo eta neuretzat egokia zen lan bat ez izatea.

A. Antzeztu dituzun emakumeetarik asko «Medea, Yerma, Elektra» nortasun handikoak dira. Haien antzeztekoa al zara?

N.E. Eite handikoa naiz. Hala dirudi, behintzat, antzeztokian. Esan daiteke nortasun edo izaera deitzen

Nahiz eta zortzi urtez zuzentzen aritu, antzeztearen zirrarak oraindik ere astintzen du Nuria Espert. (Argazkia: Xouse Simal).

den horrek errazten didala beren inguruarekin borrokan dauden emakumeak, itotzen dituzten hormekin borrokatzen duten emakumeak antzezte. Salbuespen bakarra izan da, «Casa de

muñecas» obrarekin, ez bai- ta horma horien aurkako borrokarik ematen.

A. Bizirik dauden egileen obra gutxi antzeztu izana ere izan daiteke beste arrazoi bat «El Cerco de Lenin- grado» antzezteko.

N.E. Beti esaten nion neure buruari: horrenbeste urte antzezten eta Salvador Espriuren «Fedra» eta Hisashi Inoueren «Maquillaje» baino ez dituzu egin bizirik zeu-

den egileenak. Bat-batean lehenengo unetik maite- mindu ninduen obra hau agertu zen. Normalean era- baki profesionalek denbora asko eramaten badute ere, berehala erabaki nuen. Une horretan egin nahi nuen obra zela pentsatu nuen; pertsonaia zoragarria zen, eta buru-belarri sartu nin- tzen bertan.

Monika Belastegi

■ «Zuzentzen nagoenean estreinaldi egunera arte egoten naiz urduri; antzeztean, aldiz, papera eta mugimendua ikasi eta kitto» ●

MARTXOAK

25

■ ALBIZUREN ERAKUSKETA ANTOLOGIKOA

BERE ibilbidean zehar egindako obra esanguratsuenak bilduko ditu Enrique Albizu pintoreak martxoaren 25etik aurrera Kutxa Fundazioak Donostian daukan Garibai aretoan. **Artista figuratiboaren lana ezagutzeko aukera** izango da apirilaren 24era arte Gipuzkoako hiriburuan.

MARTXOAK

26

■ DEABRUAK TEILATUETAN TALDEAREN EMANALDIK

MAKETA argitaratu berri duen Deabruak Teilatueta talde tolosarrak zenbait zuzeneko emanaldi egingo ditu datozen asteotan. Besteak beste, martxoaren 26an Donostiako Bukowsky tabernan joko du arratsaldeko 8etatik aurrera.

MARTXOAK

27

■ BERTAKO TALDEAK TXITXARRON

BERTAKO taldeei eskainitako zikloa martxoan jarri du Itziarren dagoen Txitxarro aretoak. Igande arratsalde izango dira emanaldiak 400 pertzetaren (17 libera) truke, eta hilaren 27an E.H. Sukarra eta **Dut** arituko dira.

MARTXOAK

28

■ PINTURA MARINISTA SAN TELMON

SAN Telmo museoan ikus daitezke martxoaren 28a arte pintura marinista klasikoaren zenbait obra. XIX. mende bukaeran abiatu zen itsas protagonista duen joera hau eta sei eskola ezberdinen bidez gauzatu. Sei eskoletako 28 margolariren lanak bildu ditu Donostiako museoak.

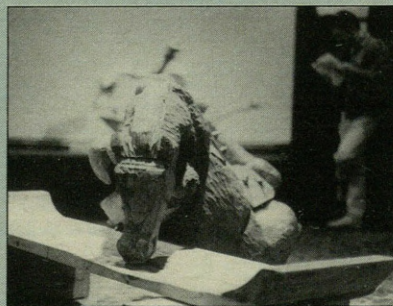
B E G I B E L A R R I

A R T E A

Zuraren tiradizoa

MATERIALA omen da eskulturaren oinarria. Bera izaten da gainontzeko lan guztia markatu ohi duena. Halaxe ere, Donostiako Okendo Kultur Etxean zabaldu berri den erakusketan, Basterretxea, Mendiburu eta Jauregi eskultoreek ere ez dute zura edonola erabiltzen: beren lanaren oinarria baita. Izan ere, bertan dauden 18 eskultura lanak ez dira artista hauen antologia, baizik eta Euskal Herriaren berezitasunetarikoa den zurarekiko ulerkeria erakusten dute bertan, eta aldi berean, antzinatek artisautzari bereziki lotuen dagoena. Eta honekin batera ere, eskulturaren kontzeptua gero eta aldakorragoa den honetan, honako erakusketak eskulturaren ildo klasikoari heldu nahi izan dio. Horra bere interesa.

Baina zer da, bada, eskultura? Aipatutako artistok garbi adierazten digute: forma eta bolumenak dira espazioan, eta horretarako, zura dute oi-

NESTOR BASTERRETXE, REMIGIO MENDIBURU ETA KOLDOBIKA JAUREGIREN ERAKUSKETA.

«ZUREZKOAK» ESKULTURA ERAKUSKETA. DONOSTIAKO OKENDO KULTUR ETXEA. APIRILAREN 3A BITARTE.

narrizko lanabesa. Zurak espazioa hartzen baitu, bolumen okupazioa da. Erakusketan ikus daitezkeen lanak, izan ere, ikuspegi klasikotik egindako eskultura lanak dira, kanpotik barrurantz bidea egiten dutenak. Eta kasu

honetan, haritzaren bidez, lanek sentibildate berezia hartzen dute, zura ia gizakiaren azala bezalakoa baita. Horra bere indarra. Baina bada gehiago ere. Mundu mitikoarekiko erreferentzia, erakusketak bisitatzea sustraiztatara bueltatzea bezala da, edota gure aspaldiko metafisikaren sorburuetara bertaratzeko bezala. Hor dira, besteak beste, Mari —emetasunaren jainkosa—, Torto —Greziako Polifemo, begi bakardun erraldoia, kanpoko kulturekiko erreferentzia—, edota Idittu —mundu onirikoarekin erlazionatua eta gaua sinbolizatzen duen gizaki negatiboa, zur beltzez inguratua—. Azken batean, mitologiaren jira-biran, zurak euskal eskulturaren garrantzi duen kontzeptua hobeto ulertzeko klabeak dira. Horra, bada, azken eskultore klasikoaren lorpena. Horra ere zuraren tiradizoa.

PATXI SARRIEGI

■ KAZETARITZA IKASTAROA BILBON

EUSKAL kazetaritzaren hastapenak, historia eta garai bakoitzeko ereduak landuko ditu **Labayru** Ikastegiak antolatutako ikastaroak. Apirilaren 28ra arte, arratsaldeko 7etatik gaueko 9etara burutuko dira saioak hainbat pertsonaiaren eskutik, Labayru Ikastegiak Bilbon daukan egoitzan bertan.

Martxoaren 29an **Elixabete Perez Gazteluk** «Koldo Mitxelena kritikariaren azti-begiak edo erdiz erdi dardoz nola jo» gaia landuko du, apirilaren 12an **Beñat Oihartzabal** arituko da, 14ean **Asier Astigarraga**, 19an **Lourdes Otaegi** eta Adolfo Arejita, Maribi Egia eta Angel Zelaieta izango dira ikastaroan parte hartuko duten gainerako hizlariak.

■ ROIG-EN OBRAK VANGUARDIA ARETOAN

GURUTZEAK, burezurak, labanak eta horrelako sinboloak ikus daitezke Bernardi Roigek Bilboko Vanguardia arte galerian zabaldu duen erakusketako obretan. Ikatzat da Roigek erbiltzen duen tresnetariko bat, eta asteazkenera arte bilduko ditu aretoak berak egindako **eskultura eta margoak**.

■ RAUSCHENBERGEN-EN ARGAZKIAK IRUÑEAN

ARTE garaikidean artista garrantzitsua izan da Robert Rauschenbergen estatubatuarra 50eko hamarkadan arte munduan lanean hasi zenetik. Era guztietako obrak egin ditu Rauschenbergene, margolaritzan, antzerki dekoratuetan eta *performance*-etan, esate baterako, eta berak egindako zenbait argazki ikus daitezke martxoaren 31ra arte Iruñeko Zapateria kaleko udal erakustaretoan.

■ GERRIKO IKERLAN SARIKETA

MARTXAN dago honez gero V. Gerriko Ikerlan Sariaketa. Goiherriko Euskal Eskola, Maizpide euskaltegia eta Lazkaoko Udaleko Kultur Batzordea dira antolatzaileak, lanek gutxienez 100 Din A-4 eta gehienez 200eko luzera izan beharko dute, eta apirilaren 1a baino lehen iritsi behar dira Goiherriko Euskal Eskola Kultur Elkartera (Elo-segi 16, 1. ezkerre, 20210 Lazkao). Informazio gehiago nahi duenak 16 02 82 telefonoan lor dezake.

EXKIXU taldea arituko da «Gazte topaketak 94» direla eta Jarrai taldeak antolatu duen kantaldian. Zenbait ekitaldik osatuko dute martxoaren 31tik apirilaren 3ra bitarte Etxarrin burutuko den egitaraua, eta martxoaren 1ean bertsolariak, trikitilariak, eta Patagonia, E.H. Sukarra, Def Con Dos eta Exkixu taldeak izango dira Etxarriko enparantzan. (Argazkia: Ander Gillenea).

Durangoko Liburu Azokan oso estimatua

*Edorta Jimenezen
nobela berria:*

AZKEN FUSILA

*Edozein trenbide eraikitzea epopeia itzela da.
Preso errepublikanoek eraiki zuten,
gera galdu ostean, Euskal Herrian eraiki den
azken burdinbidea, eleberri honetakoa:
joan den mundu baten ikurra.*

SUSA argitaletxea ☎ (943) 37 15 45

L I B U R U A K

«ERRAONDO». ASISKO.
ARTURO CAMPION KULTUR
ELKARTEA-IKA. 82 or.

KOMIKI moduan ematen den istorio honek hiru atal ditu, eta protagonista Pedro Fermin da, erraondotarra. Haren ibilerak, Ameriketara ihes egin beharra, pasadizuak, oroz bat bizitza kon-

tatzen da. Ez gaude ohituta horren ekoizpen *sanoak* aurkitzen —«Naparheid»etik at behintzat— eta oso une labur batean amaitzen da istorioa, oso erakargarria egiten baita ■

«IDAZKETA IKASGELAN».
AITOR BASURTO. ABEGI.
 213 or.

URTE luzetan euskal tegi irakasle, Aitor Basurtok bere esperientzia eta lankide dituen irakasleen esperientzia oinarriturik, lan-talderako ariketa mordoa bildu du liburu honetan. Lehen zati teoriko baten ostean —ikasleen motibazioaz, idazketa ekintzaz...— era

guztietako ariketak eskaintzen ditu, zein baino zein jorratuagoa. Material baliagarri ugari eta ideia iturri euskaltegiatarako ■

«NAFARROA ERDI AROAN».
BEATRICE LEROY.
ITZULPENA: IÑAKI AZKUNE.
GAIAK. 236 or.

B E G I B E L A R R I

L I B U R U A K

Europaren funtsa

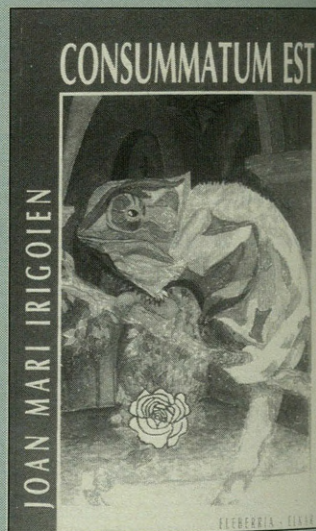
INGURATZEN gaituzten erdaretan iduritzen zaigu jadanik dotzena bat aldiz irakurri ditugula «Consummatum est» nobelako ixtorioak. Gorrotoz eta ametsez hazten diren pertsonaien tragediak ezagun ditugu, baina hala ere, liburuan aintzina goaz sorpresa askatzale baten bila bezala, edo Diego Heredia gaiztoak nolabaiteko barne-bakea aurkituko duelako esperantzarekin. Bukatzean noski, ez dago sorpresarik, dena aurretik plantaturik baitabil, alphas eta omegas ez baitiote idazlearen luma trebeari ihesik egiten.

Bi mundu dira, biak elkarretarik urrun, bi fantasma-eremu krudel, erdiaroko gaztelu sorgindu batetan kuskatzen eta frakasatzen direnak, Espainiako Gerla Zibilaren hastapean. Gadea burges serora bat da, alemana jatorriz. Diego aldiz tropa nazionalisten buru izaitea lortzen duen ikazkin espainiar baten semea, eta bi destinuak hein batean herra, salaketa mendeku nahiak kudeatzen ditu. Bi klase sozial hauen destinuak juntatzeaz gain, «Consummatum est» nobelan, Europan hain barnaki sar-

turik den Europa zentralaren eta Europa meridionalaren arteko borroka agertzen da, bat dela oso zibilizatua, goi mailako filosofoen sort-unea, bestea alderantziz basakeria eta indarkeria kontrolagaitzaren lurra. Halatan, ustegabeen mitoen ildotik, Europan dagoen dikotomia sozio-ekonomikoaren lekuko jiten zaigu Joan Mari Irigoienek elaberria. Ipar europearren desir sekretua beste behin literaturan egiaztatzen da: meridional guneen bortizkeriaren pean, ber denboran suntsitzen da meridional aldea eta Europa zibilizatua. Aspaldiko beldurra.

Liburuan ederki azaltzen den eran, Europa desiraren eta lotsaren gainean finkatua da, eta bizkitartean Europa erdi batek, beste erdia pentsamenduaren eta arrazoinaren *bortitzaz* plegarazi gei du. Guk, hegoaldeko europearrok —zona turistikoa izatez— kasik urtero frogatzen dezakegu iparreko europearren superioritatea eta dirudienez gure fagozitatzeke —nola Gadeak— prest dira beren biziak eta interesak sakrifikatzen.

Agian Joan Mari Irigoienek ez du

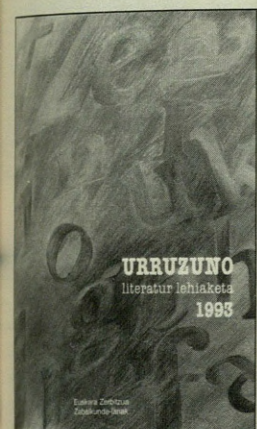

«CONSUMMATUM EST». JOAN MARI IRIGOIEN. ELKAR.

horrelako helburu «politikorik» ukan liburua idazterakoan, ongiaren eta gaizkiaren ardatzaz balia literatura hutsa «kometitu» gogo zuen, baina irakurleak liburuan bermatzen diren Europaren oinarritzko estereotipoak aurkitzen baldin baditu ez dea liburuaren osagarria?

ITXARO BORDA

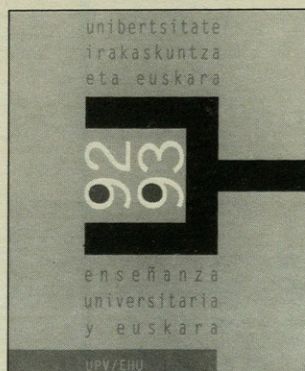
NAFARROAKO erresumaren historia kontatzen zaigu lan sakon honetan. 9. mendetik 16.era bitartean independente izanez jasan zituen erasoak, nafar gizartearen zereginak eta merkataritza jarduera... Oso azterketa interesgarria da eta testu-liburu moduan emana dago, eskolan erabilia izateko. Hiztegia eta genealogi arbolak dakartza amaieran ■

URRUZUNO LITERATUR LEHIAKETA. EUSKO JAURLARITZA, EUSKARA ZERBITZUA. 214 or.

IKASKETA ertaineko ikasleen literatur sorkuntza —poesia eta prosa mailan— suspertzeko helburua duen sari honek plazaratu ditu dagoeneko iazko irabazleen lanak. Batzuk ezagunak dira, Harkaitz Cano lasartearra, eta beste batzuk beste inon argitaratu ez dutenak.

Aukera ona, beraz, gazteen literatur joeren berri izateko. Hitzaurrea Lurdes Otaegik egina da ■

«UNIBERTSITATE IRAKASKUNTZA ETA EUSKARA 92-93».
EUSTAT-EHU. 84 or.

ORAIN arte, euskararen hedapenari buruz eginiko ikerketek oinarritzko hezi-

keta orokorra zuten abiapuntu eta helburu. Lan hau, berriz, unibertsitate mailako informazioaren gainean zegoen hutsunea betetzera dator; beraz, datu ugari ematen dira euskararen ezarpenaz unibertsitate munduan, matrikula inprimakitik abiatuta eta emaitzen analisia eginez ■

«TANTAK. EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEKO HEZKUNTZ ALDIZKARIA».
EHU. 1993.EKO ABENDUA. 10. ZENBAKIA. 144 or.

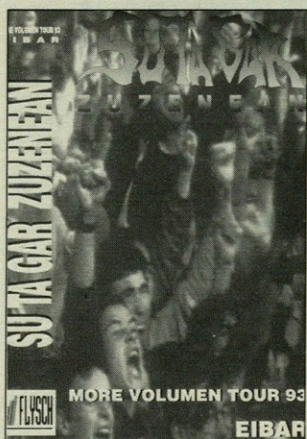
GERO eta interesgarriagoa bihurtzen ari da aldizkaria. Mami aldetik aberatsa, material egokia plazaratzen du irakasle nahiz filologia ikasketak egiten dituzten ikas-

leek ezagutzeko. Elebiduntasuna, ahozko historiaren azterketa didaktikoa, EHU eta beste unibertsitateen eredu pedagogikoak, nazio sinboloek eta beste hainbat tek osatzen dute alea ■

«GAUTXORIAK». TORMOD HAUGEN. ITZULTZAILEA: ROSEMIREN ARTOLA ETA ANE BARANDIARAN. ELKAR. 191 or.

PEDRO Osesen marrazkiez jantziriko lan honek hiru garren argitalpena ezagutu du dagoeneko. Jake du protagonista eta beldurra baino ez du sentitzen uneoro. Iru-dimen azkarrekia, bere armairuan ikusten omen dituen gautxoriekin zeharo asaldatuta dago. Lagunekin ere arazoak... ez du atarra-mendu onik ■

B I D E O A K

«SU TA GAR ZUZENEAN. MORE VOLUMEN TOUR 93».
SU TA GAR. FLYSCH. 1993.

EZ dira asko bideoa burutu duten rock inguruko euskal musika taldeak, eta alde horretatik lehenik txalogarria da horrelako lanari ekitea. Bestalde, 65 minutuko iraupena duen bideo lan honi buruz, zera aipatu beharra dago, iaz egin zuen «More Volumen Tour 93» biraren

barruan eibartar talde honek bere herrian emaniko kontzertu baten zuzeneko grabazioa dela. Hamabi kantu biltzen ditu bideoak, beren hiru iraupen luzeko diskoetan agertzen direnak, Metallica taldearen lan bertsionatu bat («For whom the bell tolls»), eta lehen make-tako doinuren bat («Jo ta ke»). Bide ona aukeratu dute autopromoziorako Su Ta Gar arrakastatsuek ■

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

T E I L A K

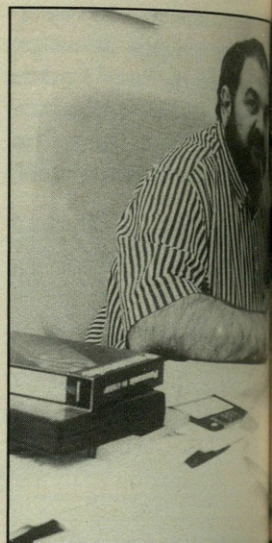
■ IDAZLEEN BILTZARRA

■ PAR Euskal Herriko idazleen urteroko biltzarra apirilaren 4ean egingo da Saran, astelehenez. Bertan, Iparraldeko idazleak biltzeaz gain, mugaz behetiko idazleek ere parte hartuko dute, Andolin Eguzkitza eta Joxe Anjel Irigaraik, hain zuzen. 11. edizioa izango da aurtengoa, eta berezitasunen artean banatuko diren sariak aipagarri: Xabier Diharce «Iratzeder»-ri bere obra osoaren gogoratuz emango zaio lehenena, eta bigarrena, ondareaz arduratzen den Baionako Lauburu elkarteari, bere 10. urteurrenean. Hainbat liburu berri aurkeztuko dituzte bestalde, hala-nola Mailux Legorbururen «Zozoaren kanta», Koldo Ameztoiren ipuinak, Mark Legasseren itzulpenak, eta beste. Guzti honekin batera, iazkoaren errepasoa ere burutu da Euskal Kultur Erakundeak eta Sarako herriak antolatu duten biltzarrean.

■ DATOZEN DISKOAK

■ AURTENGO diskoen zerrenda gizentzen hasi da eta datozen asteetan hainbat doinu berri jasoko ditugu. Urtz taldeak bigarrena grabatu du, Gor disketxearen eskutik, Lorenzo Records-en. Aste Santuan kaleratuko da, rock gogorrean oinarrituriko 10 kanturen bilduma. Bestalde, Etsaiak-ek Esan Ozenkirekin lotu du bigarrena, apirilean edo, plazaratzeko. Patagonia taldeak bere lehenengo diskoa grabatu du Oihukarekin. Apirilean estudioan sartu eta maiatzetan argitaratzea espero dute. Azkenez, EH Sukarrak hainbat aldaketa egingo ditu bigarren diskoan. Mikel Gorosabel («Norton») kantariak ez du aurrerantzean gitarra joko eta bere ordez Axier Olaberrieta arituko da. Diskoaren grabazioan pianoa 'astintzen' jardun du; zuzeneko emanaldietan berriz, abestu baino ez du egingo.

E R R A N A K E R R A N

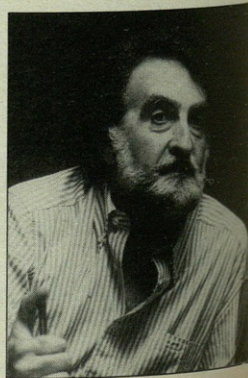

«Administrazioak barremanak normalizatu egin behar ditu euskaigintzan ari diren hainbat talderekin eta era berean, talde horiek existitzen direla onartu, mugimendu horien aintzatetsi. Hezkuntza Sailaren bitartez bideratutako barreman eta hitzarmen hauek horretarako bide izan daitezke».

Mario Onaindia, PSE-EEko idazkari ordea.
El Diario Vasco, 94-III-17.

«Ez dago kultur politikarik; kultur ekintzak egiten dira, baina ikuspegi orokorra falta da».

Ricardo Ugarte, eskultorea.
El Diario Vasco, 94-III-14.

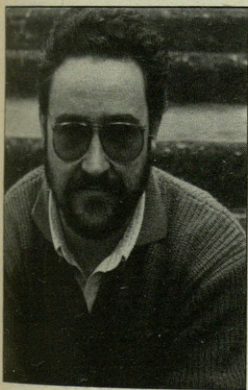

TXUTXU - MUTXUKA

ZIENTZIA ETA TEKNOLOGIAZ INFORMATZEKO AGENTZIA

ELHUYAR elkarteak, Zientzia eta Teknologiazko Informazio eta Aholkularitza Zentroa (ZETIAZ) proiektua burutu nahi du. Zentro honekin, egun Euskal Herrian, batipat komunikabideetan, zientzia eta teknologia mailan dagoen informazio hutsunea betetzea begiratzen du. Horretarako, mundu zabalean eta gurean sortzen diren materialak jaso eta zabaltzeko egitura osatuko luke ZETIAZek, datu banku baten bitartez.

NOR - NORI - NOR K

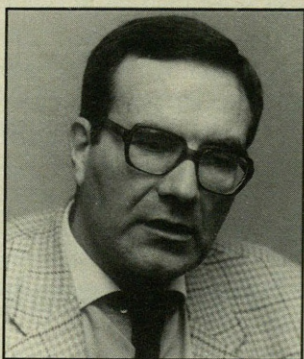

«Komikiak errealitatetik elikatzen dira, baina errealitateak komikiak gainditzen ditu gehienetan».

Javier Etayo,
marrazkilaria.
Egunkaria, 94-III-17.

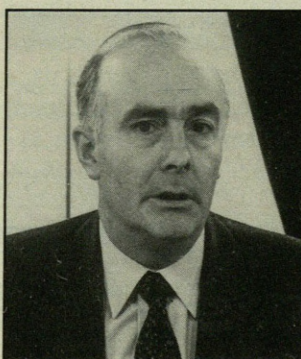
«Ez da euskal poesiaren arazoa bakarrik. Estatuan bizi dugun zibilizazio bonetan poesiari ez zaio batere garrantziarik eman. Eskolan ez digute erakutsi poesia irakurtzen eta hori sumatu egiten da. Bene-benetako errua bezkuntzan dago, poesiari ez baitio lekurik ematen».

Jose Austin Arrieta,
idazlea.
Egunkaria, 94-III-11.

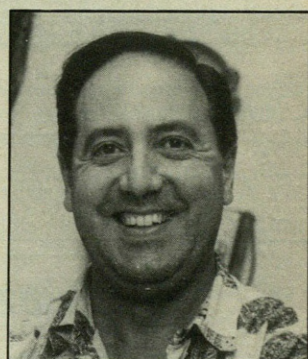
JUAN JOSE GOIRIENA

EHUko errektorea arazoz gainezka dabil azkenaldion. Hauek konpon ditzan eskatuz berrogeita hamar ikasle itxialdi mugagabeen jarri dira. Irakasle kaleratuen eta Errektoretzaren arteko negoziaketak aldarrikatu dituzte, 11 ikasleren aurkako salaketak kentzea, goardiak erretiratzea... Unibertsitateak bizi duen egoerak behar du noski, soluziorik. ●

TOMAS URIBETXEBERRIARI

entzun dizkiogu Guggenheimi buruzko azken berriak, hots, diseinu orokorra burutua dagoela, ekainean aterako direla lanak lehiaketa publikora eta abendua alderako bukaturik egon daitekeela egitura nagusia. Dagoeneko erabakiak dituzte sarrerako atrio nagusia, erakustokien malgutasuna eta dekorazioaren xehetasunak ere... Gero eta ageriagoan ditugu museoaren tripak. ●

MARTIN AGINAGALDEK

infernuko auspoa sutan jarri du. Euskadiko Trikitilarien Txokoa sortu ondoren, Euskadiko Trikitilari Gazteen Txapelketa antolatu berri du, Euskal Herriko Trikitilari Elkartearen oniritzirik gabe. Hautsi da anfora. Barruko guztia ozpindurik dago, eta aurrera begira, elkarri zapaltzeko saioan ikus ditzakegu, doinu ezin larriagoaren konpasean. ●

Josu Bereziartua: «Beti izan dut K-2 gonapetik ezagutzeko gogo»

Annapurna II, Aconcagua, Yalung-Kang, Nun, Everest, Cho-Oyu, Everest eta Gas-herbrum I espedizioetan parte hartu izan du 33 urteko azpeitiar honek. K-2 gailurraren bila joango da maiatzaren 9an Juan Tomas nafarrarekin batera. Beste euskal herritar batzuen eskaintzaz joango dira. Munduko mendirik zailenaren bila.

ARGIA. Beste espedizio bati eskaintako baimenari esker zoazte K-2ra.

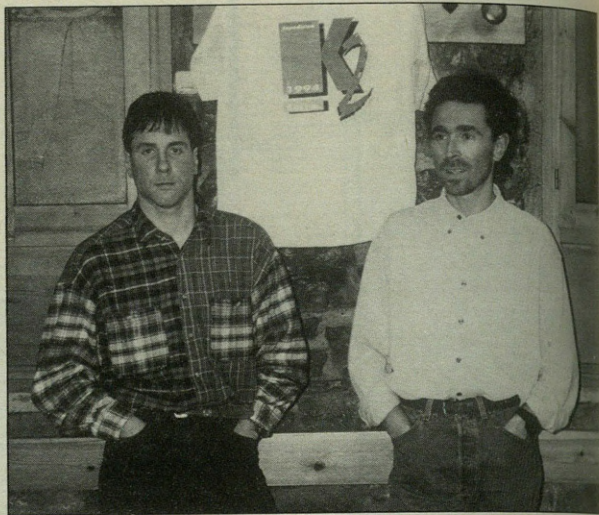
JOSU BEREZIARTUA. Ez da arraroa. Merkeagoa irteten da batera egitean, eta lagun bezala ere eskaintzen da. Gure kasuan lagun bezala eskaini digu Juanito Oiar-tzabalek. Hiru lagun hasi ginen prestatzen, baina bietako batek ezin izan zuen aurrera egin eta azkenean Juan Tomas eta biok geratu gara.

A. Everest igotzea izan zen azken erronka ezaguna. Orain are zailagoa den K-

2ra zoazte. Gero eta zaila-goaren atzetik?

J.B. Mendizale bakoitzak bere arrazoiak ditu mendira joateko. Nire kasuan ez da zailtasuna, baizik eta mendi horrek duen erakargarritasuna. Mendi handiak atsegin ditut, eta K-2ren kasuan, beti izan dut gonapetik ezagutzeko gogo. Arazo handienak eguraldiaren aldakortasuna eta sherpen laguntza ez izatea dira. Kontu handiz ibili beharreko mendia da.

A. Azken boladan badirudi erlojuz kontrako lebian zabilatzatela mendizaleak

Bereziartua (ezkerrean), Juan Tomas kidearekin.

zeuen artean.

J.B. Ez zait horretaz hitz egitea gustatzen. Besteen aurkako lebian ibiltzeak ez nau motibatzen, pertsonalki. Oso arriskutsua iruditzen zait.

A. Babesleen papera garrantzitsua izaten da goi mailako mendizaleen artean. Zuek nola estaliko duzue espedizio hau?

J.B. Azken bi urteetan egin ditudan irteerak neure patri-
katik ateratako diruz ordaindu ditut. Garai batean hainbat instituziok ordaintzen ziguten, baina denborekin mendira joateko modua aldatu egin behar dela ikusi dut, asko eskertu arren emandako laguntza.

AMAGOIA IBAN

IBILTARIENTZAKO GIDALIBURUAK

Gazteluen erresuma hurbila arakatzuz

BIDAIATZEA gustuko dutenen gidaliburuak izan daitezkeen bila, aste hone-

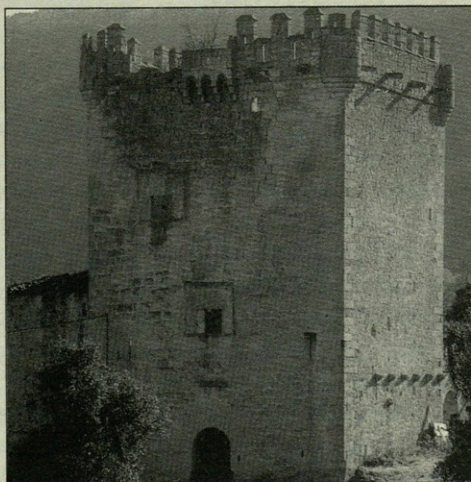
tan Burgoseraino eramango zaituztegu, Sua argitale-txearen eskutik. Burgosi

nortasuna eman dioten ezaugarrien bila gainera: gazteluak.

«Rutas y paseos por los castillos de Burgos» izeneko, Enrique del Riverok idatzia, 77 orritan zehar hainbat datu lagungarri ematen dizkigu liburu honek Burgoseko dorretxe zein gazteluak ezagutu nahi izanez gero.

ENKARTERRIETAKO Iparraldeko gazteluak, Hegoaldekoak, Bureba, Ebro eta Treviñokoak. Pisuerga eta Paramosekoak. Burgos bertako gazteluak, Arlanzonekoak, Arlanza eta

Duero erriberakoak. Guztia agertzen dira bertan. Argazkiak eta mapa erakusgarrien laguntzaz. Edozein hiriburutatik joanda ere zein errepide edota bide hartu behar duzun, non aurkituko duzun gaztelurako bidea, zein lekutan jan eta edan dezakezun, di-ruaren arabera. Lo egiteko ostatu proposak. Ibiltarientzat egokiak diren informazioak eskaintzen ditu Riverok arin eta zehazki. Historian zehar garrantzi handia izan duen gazteluen lurraldea ongi ezagutzeko aukera polita ■

Burgoseko gaztelu, harresi eta dorretxei buruzko informazio antz topatuko duzu liburuan. Nola gerturatu, non lo egin, non jan...

MOKO FINA

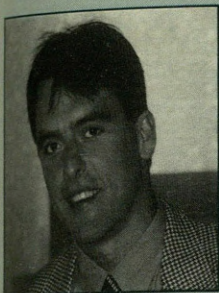
● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA

POSTREAK

HURA OTORDUAL!

JON ANDUEZA

Aurkezle

Ama Popeye-ren ziazerbak

Sukaldari makala dela, hor dago koska. Makarroiak eta arrautza frijiturez ez bada, ez lukeela sekula lehiaketarik irabaziko; eta Karlos Argiñanok telebistaz duen etorriaz gozatzeko ez bada, ez duela sukaldaritza saiorik behin ere jarraitzen; edozein jate-txetara joanda ere, solomoa eta patata frijituak eskatuko dituela beti. Klasikozale amorratua dugu, finean, Jon Andueza. Baina hori bai, Joxean Agirrekin bat etorri zaigu Arrasaten ere patatak monumentua merezi dutelakoan. Ez izoztutako patatak, dena den, Leintz bailaran hazitako puska eder horiek baizik. Eta monumentua egitekotan, baita Ama Popeyeri ere noski. Are gehiago esnegainez eta ostorez lagunduriko ziazerbak egiten hasi zene-tik. Arrasatera joanez gero, baina, ez gaitu bere etxera gonbidatu Jonek. Auzuneetara jotzeko esan digu, betiko kutsua duten jatetxeen bila. Bilatzea. Hor dago koska.

Piña dragoia

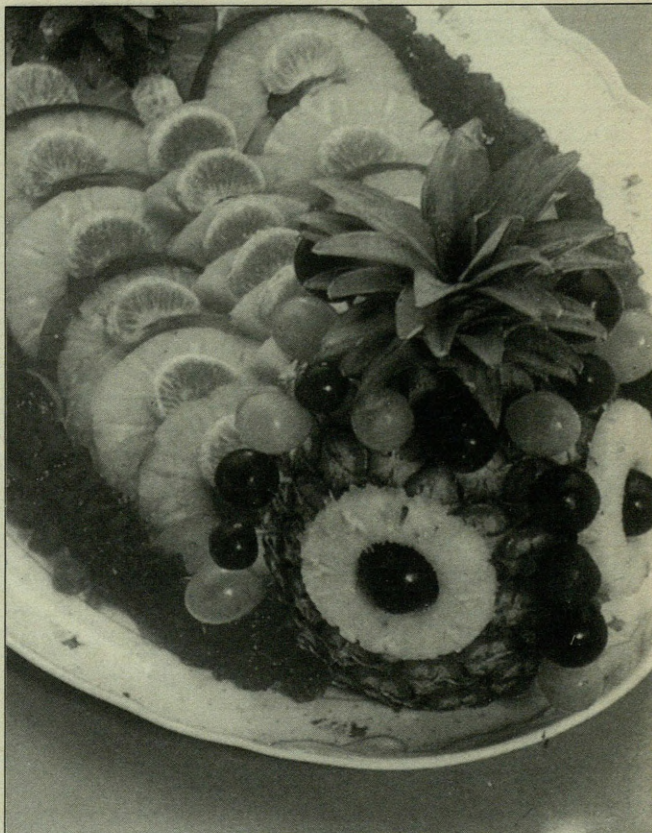
OSAGAIAK

SEI LAGUNENTZAT

4 poto piña azukre-uretan ●
6 pakete zapore anitzeko
fruta gelatina ● 4 laranja ●
5 ale mahats beltz ● 15 ale
mahats zuri ● piña natural
bat ● gereziak
azukre-uretan

PRESTATZEKO ERA

PIÑA zerrei ura kendu eta azukre-ura jaso. Gelatinak prestatu paketeetan jartzen dituen urratsak emanez eta erdia jarabe, erdia ur erabiliz. 4 zerra jarri poto bakoitzean, eta sei zapore desberdinekoak izango diren gelatina bana sartu potoe-tan. Hozkailuan utzi potoak gelatina gogortu arte eta ondoren ur berotan sartu gelatinaz estalitako zerrak ateratzeko. Zerrak banandu labana bidez. Arrautza formako fuente batean jarri zerrak. Laranja zuritu eta zatitu. Ale bat doa zerra bakoitzaren gainean. Piña naturalaren hostoak moztu eta dragoiaren buztana izango balitz bezala jarri azpilaren

Plater hau prestatzeko ordu erdi besterik ez duzu behar, baina aldeaz aurretik eginda behar duzun gelatina egiteak 4 ordu eskatuko dizkizu.

beste muturrean. Mahatsa eta gereziak hartu eta txo-txetan sartu. Piña osoa apaintzeko erabil itzazu. Geratzen den gelatina

xehetu eta piña zerrak es-tali. Hozkailuan utzi zerbitu arte. Ez ahaztu gelatina egi-teko 4 ordu beharko ditu-zula ■

BARATZAKO BOTIKA

Zigarreta ez dagoenean, aihen belarra

BELAR igokaria dugu aihen-a, zuhaitz desberdinetan enborretan gora hazten dena. Ugaria Euskal Herriko leku heze guztietan, bere enbor arinak izan dira gure artean erabilienak, lehortutakoan hartzen duten porositatea dela eta zigarretak legez erre izan baitira. Kimu gazteak, ongi egosiak garraztasuna kentzearren, zainzuriaren moduan jaten dira. Kimu gazteak biltzeko

garaia hau da, negu amaiera eta udaberri hasiera bitartekoa ■

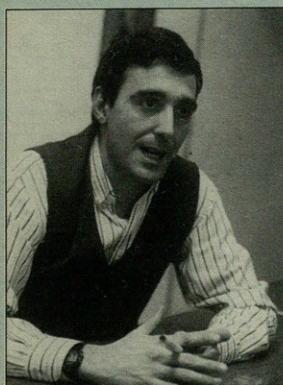

Lehortutako enbor arinak zigarreta legez erre izan dira betidanik Euskal Herrian; kimu gazteak, aldiz, barazki legez erabiltzen.

BATA ZURIA ERANTZITA

INAKI
IRAZABALBEITIA

Zetiaz-Elhuyar-eko kidea

Petroliorik gabeko etorkizuna

Joan den martxoaren 20ko Argiako alean etorkizuneko energiaz ihardun zuen Joxerra Aizpuruak zutabetxo honetantxe. Petrolioaren eta nuklearren energiaz dugun menpekotasuna nabarmenki azaldu zuen eta aldi berean, energia berriztagarrien berehalako erabilpen-mailari buruz uzkur eta ezkor agertu zen. Artikulua leitzean iaz Greenpeacek argitara emandako txosten bat etorri zait gogora: Stockholm Ingurugiro-Instituzioak egindako *Petroliorik Gabeko Energia* izenekoak.

Idazlan interesgarri horrek ondorio oso adierazgarria du: petrolio eta beste erregai fosilak baztertzea ekonomikoki eta teknologikoki posible dela, hain justu. Helburu hori erdiesteko azterketak behar dituzten oinarritutako energi politika berria ezartzea aholkatzen du:

1- Ibilgailuetan energi eraginkortasunerako estandar berriak ezartzea.

2- Hiriguneetan garraio publikoa bultzatzea eta garraio pribatua eragozteko.

3- Energi baliabide eta garapenerako aurrekontuak bikoiztea datozen hamar urtetan. Helburua energi eraginkortasun eta energia berreskuragarrii buruzko ikerketaz sustatzea da.

4- Petrolioak dituen sub-sidioak (petrolio-baliabide berriak bilatzeko dauden zerga-arinketak adibidez) kentzea.

5- Petrolio eta beste erregai fosilak usatzeak eragiten dituen kalteak (petrolio isuriak esaterako) konpontzeko fondoak lortzeko zerga berriak ezartzea. Honek, petrolioaren prezioa bikoiztuko luke.

6- Nazioarteko agentzia berri bat sortzea, Energia Berriztagarrien eta Energi Eraginkortasunaren Teknologia Garatzeko Nazio Batuen Erakundea izenekoak.

7- Garapenerako Bankuaren energi proiektuek iturri berria izan beharko lukete, energia berriztagarriak bultzatzea hain zuzen ere. Egun, Mundu Bankuaren energi inbertsioen %1 baino ez da energi eraginkortasunean inbertitzen.

Stockholm Ingurugiro-Institutuaren esanetan politika berri hau aplikatuko baltitz, energia fosilen menpekotasuna 2010 urte ingururako apurtzea posible izango litzateke. Dena dela, puntu horiek irakurri ostean, energia berriztagarrien etorkizuna edota patua borondate politikoaren menpekotasuna dela argi eta garbi dago. Eta borondate politikoa zeinen menpe dago?

Konpetentzia berria giza genomarentzat

GIZA Genoma proiektuarekin aldera daitekeen beste proiektu bat martxan da EEBBetan. Lurrean dauden animalia, landare eta gizaki bizien mapa taxonomikoa egiteko proiektua hain zuzen. Agenda sistematikoa

2000 izena duen proiektuaren bultzatzaileek urtean 3.000 milioi dolar inbertituz gero 25 urtetan proiektu amaitua egongo litzatekeela azaldu dute. Ikerketa honen helburua espezieezagunaren aurkikuntza, espezie arteko harremanak ezagutzea hobea eta dauden espezieen mundu mailako datu sarea eratzea. Guzti honen egun desagertzen dauden hainbat espezieen bizirautea ekarriko luke.

BAINA, egun proiektuak dituen diru sarrerak asko handitu beharko dira azkar azterreratu nahi bada, egungo diru sarrerekin proiektuak 150 urte beharko litzateke garatzeko. Hau adituen uste gehiegi da espezie asko desagertzeko zorian baitaude 3.000 dolar hauetatik diru gehiena herri tropikaletan zentroak irekitzera eta lantzeriari garatzera zuzenduta litzateke, bertan baitaude espezieen % 80. Ikerlariak gogokionez, ordea, munduko % 6 besterik ez dabil herrietan lanean eta gainera normalean oso baliabide eskasak aritu ohi dira

JAKIN BEHARREKOAK

✗ **LANDAREAK**: 250.000 espezie ezagun, 19.077 desagertzeko arriskuan.

✗ **ORNOGABEAK**: milioi bat espezie ezagun, hauetatik 2.125 desgertzeak.

✗ **ARRAIK**: 19.000 espeziez 596 arriskuan.

✗ **ANFIBIOAK**: 4.184 espezie ezagunetatik 54 desagertzeak.

✗ **NARRASTIAK**: 6.300etik 186 galtzeak.

✗ **HEGAZTIK**: 9.040 espezie ezagunetatik 1.073 arriskuan.

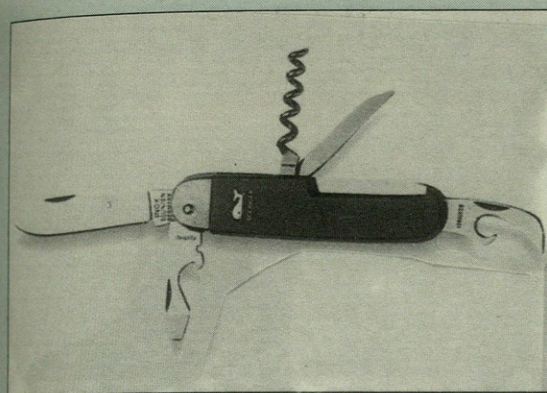
✗ **UGAZTUNAK**: 4.000tik 555 etorkizun latzekoak.

ETXE ZULOAN

● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ●

GARBIKETA

IDEIA PRAKTIKOAK

Labanak zorrotz dirau

ETXEKO labanak kamustean, txorrozkileroaren bila joan beharrik ez duzu. Aitzairu edota harri gainean zuk zeuk zorrotzeko beta baldin baduzu, 15 graduako angeluan ezarri aitztoa. Angelua baita gakoa.

Ez zorrotzu inoiz zerradun labanik, izorratu egingo baitutuzu. Aholku erraz bezala, barnizatu gabeko kikera baten ipur gainean zorrotz ditzakezu labanak. 15 graduak, hemen ere, gogoan izan.

Zure lixibaren bila

Hipoklorito sodikoa lixiba askoen osagarrien artean dago. Zure ikuzkailuan ke arriskutsuak sortzeko gaita, ur beroa erabiltzen baduzu.

ETXE guztietan erabiltzen da lixiba. Mota eta marka guztietakoak topa ditzakezu gainera. Zeurea erostean, begira osagarrien zerrenda, eta gogora ezazu hipoklorito sodikoa duten lixibak kaltegarriak izan daitezkeela. Ur berotan jarritako ikuzkailuari ke arriskutsuak

eragiten dizkio. Klorotik ateratzen den sustantzia hau kaltegarria baita, zeta, artilea, larrua, uhal elastiko eta erretsinaz landutako oiha-lentzat. Material hauek garbitzeko hobe duzu hidrogeno peroxidoa edota sufredioxidoa duten lixibak erostea ■

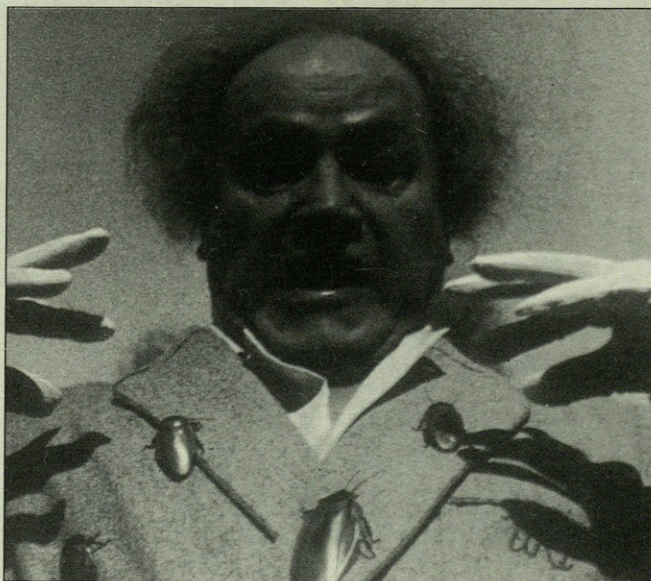
IZURRITEAK

Nahi ez dituzun etxeko apopiloak kaleratzeko aholkuak

ZOMORROAK inoren gus-tuko ez dira. Etxean sartu bezain pronto, beraien aurkako lanak etengabea izan behar du. Horrelako lanik egin nahi ez baduzu, etxeko txoko guztietatik pasatu ezazu aspiradora, eta hautsa sarritan kendu. Eskalerarik baldin baduzu, bere azpialdean intsektizida bota. Baita hormaren behealdean, harraska azpian eta leihopeetan ere.

Hala eta guztiz ere zomorroak etxean agertzen baldin bazaizkizu, hona hemen ugarienak diren bien aurkako aholkuak:

TXINDURRIAK etxean sartu baldin bazaizkizu, jarrai ezazu ilara zuloa topatu arte. Ondoren, edozein denda espezializatutan topa dezakezun intsektizida erabili.

Hautsa maiz kentzea eta etxeko txokoak garbi edukitzea zomorro izurriteen aurkako babesik onena dira.

Intsektiziden laguna ez baldin bazara, txindurrien zuloa parafinaz bustitako goata zatitxo batez estali.

Normalean, etxea utzi eta beste leku batera joaten dira.

Hala ez balitz, borax eta

glas azukrea nahastu. Txindurrien zulotik gertu, eta harri baten gainean, nahasketa zabaldu. Azukreak erakarri egingo ditu eta boraxak akabatu. Ez ahan-tzi boraxa ez dela kaltegarria pertsona eta abereentzat.

Txindurriak beharrean labezomorroak baldin badira etxean nahi ez dituzun apopiloak, pelitre sustraitik lortzen den piretrina hautsez estali beren habiak.

Horrekin botatzen ez baldin badituzu, intsektizida erabili beharko duzu nahitaez. Ez duzu beste biderik. Hori bai, ez ahaztu labezomorroen aurkako intsektizidak zeharo kutsakorak direla. Beraz, beharrezko segurtasun neurriak hartu ■

TELEBISTA-IRRATIA

● TELEBISTA-IRRATIA ● TELEBISTA-IRRATIA

IKUSI BAIETZ

● Jose Felipe Auzmendi aurkezten duen **«Gezurra Nagusi»** lehiaketan galtzailearentzat izaten da sari nagusia. Horretarako, ahalik eta galdera eta frogagehienetan huts egiten saiatzen da lehiakidea. Astelehenean, martxoaren 28an, 20.50etan.

● Astelehenetik ostiralera, **«Superbat Kluba»** rekin jolasean aritzeko aukera izango dute gaztetxoek: marrazki bizidunak, musika, umorea, telesailak, sorpresak... 19.05etan.

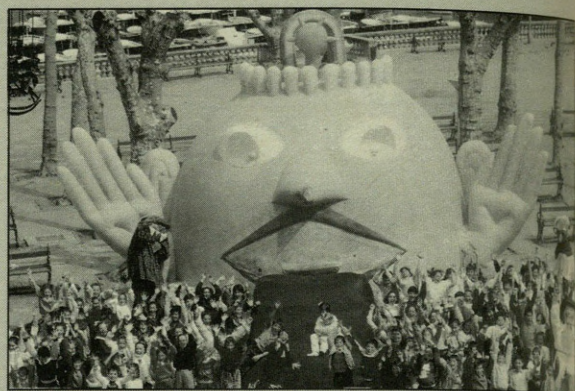
● Anne Igarteburuk **«Show show»** saioa eskaintzen dizu, musika eta ikuskizunen haritik, asteazkenean, martxoaren 30ean, 22.35etan.

● Testamentu Berria gaiari heldu zion George Setevens zuzendariak **«The greatest story ever told»** filmean. Antzezleak: Max Von Sydow, Charlton Heston eta Van Heflin. Ostiralean, apirilaren 1ean, 22.35etan.

● Igandean, apirilaren 3an, 15.40etan, munduko txirrindularitza proba nagusietarikoa den **«Flan-deseko itzulua»** izango da ikusgai.

● Igandean ere, 22.30etan, aste honetako bigarren filmea: **«Kriterrak»**, mundu ezzagun batetik datozen izakien gainean. Zuzendaria: Mick Garris. Antzezleak: Scott Grimes, Liane Curtis eta Don Oppen.

TXORI BATEK ESAN DIGU

«Gezurra Nagusi» lehiaketaren azken programa dugu aste honetako. Ondoren zer datorren? Beste lehiaketa bat, oraindik lotu gabe dagoena. Bien bitartean, eta bi astetan zehar (apirilaren 11 eta 18an), «Superbat» gaztetxoentzako saioak, martxoaren 26an Donostiako Anoeta polikiroldegian antolatu duen festaren irudiak emango ditu ETBk. Bertan Oskorri, Kukubiltxo, moztorro lehiaketa, eta era guztietako emanaldiak izango dira ikusgai, dohainik. Hain zuzen ere, 25.000 bazkide lortu ditu «Superbat»-ek, eta horren ospatzeko burutuko du festa erraldoia.

IZEN DEITURAK.....

HELBIDEA.....

Tnoa.....

HERRIA.....

HERRIALDEA.....

BANKUA/AURREZKI KUTXA.....

SUKURTSALA.....

Sukurtsalaren zka.....

KONTUAREN ZENBAKIA.....

Urte osorako harpidetza:

Hego Euskal Herria: 4.000 pzta.

Ipar Euskal Herria: 250 libera

Atzerria: 5.000 pzta.

Laburdi, 5 - Ezk. Entrepanta, 2. Dptoa
48012 Bilbo. Tnoa.: (94)4104394

izan zaitez AIZU!ren harpidedun

MARTXOKO AIZU!n

☞ "VASCUENCEREN LEGEA, EUSKARARA MUGAK JARRIZ

☞ EUSKAL LANGILEAK, BATERA

☞ TERESA TODA:

"DEIA EGINEN EGOERAN BALEGO, DAGOENEO ITXITA EGONGO ZEN"

Jeni Prieto: «Jan nahi duena prestatzen diot Maritxuri, eta asko jaten du»

Euskal Herriko haur askok ezagutzen dute Maritxu Berritsu. Baina inor gutxi ezagutzen du bere sortzailea den Jenny Prieto gasteiztarra. Haur arabarren artean euskara normalizatzeko sortutako tresna, egunero euskara husean egiten den saio bakarra da Radio Vitorian. Hala ere, Radio Euskadiko entzule guztiek ere ezagutzen dute.

ARGIA. Nor da Maritxu?

JENI PRIETO. Maritxu ez da inor. Elgoibarren bizi den emakume bat da Maritxu Berritsu. Izenburu bitxia iruditu zitzaidan eta hori besterik ez da. Haurren irudimenak jarriko dio nortasuna Maritxuri. Ideia bat besterik ez da.

A. Eta Jenny Prieto?

J.P. Maritxu Berritsuren langilea. Bere esanetara nago. Jan nahi duen guztia prestatzeaz arduratzen naiz, eta asko jaten du. Ordubete iraute duen saioko atal labur bakoitzak lan asko eskatzen du. Bere zerbitzaria naiz; bere ideiak gauzatzen saiatzen dena.

A. Zergatik da berriak?

«Elgoibarren bizi den emakume baten izena da Maritxu Berritsu».

Maritxu, agian hitz egiteko tarte gutxi duelako?

J.P. Irratian aritzeko berri-tua izan behar delako du izen hori. Euskaraz egiten den saio bakarra dela Radio Vitorian? Guztiok dakigu zein egoeratan dagoen euskara Araban. Gogorra da, baina horrela da. Izan ere, Maritxu Berritsu Gasteiz Irratian sortu zen, duela zortzi urte, haurren artean euskararen normalizazioa lortzeko, hain zuzen ere, Arabako egoera ezaguturik euskara traumarik gabe ikas zezakeen multzo egokiena zelakoan.

A. Euskadi Irratiak hartu zuen, ordea, Maritxuren zainketa.

J.P. Duela hiru urte izan zen, eta formula gustatzen zitzaiela eta, jarraitzea erabaki zuten. Duela urtebete hasi ginen Radio Vitoriaren programazioan ere sartzen.

A. Hasieratik zara EITBko langilea. Ia hamaika urte. Asko aldatuko al da hasierako irratia hura?

J.P. Aldaketa nabarmenak izan dira. Gasteiz Irratiak jada 60 urte ditu, eta honek erro sakonak ematen dizkio Araban. Duela hamar urte inguru arte, EITBren eskutik publiko bihurtu zen arte, familia txiki baten antzera funtzionatzen zuen. Ondoren, jende berri asko sartu da bertan. Asko handitu da familia, baita funtzionamendua ere. 60 urteko erroi azken 10 urte hauek aldaketa asko ezarri dizkiete.

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Taugres, bai ala ez

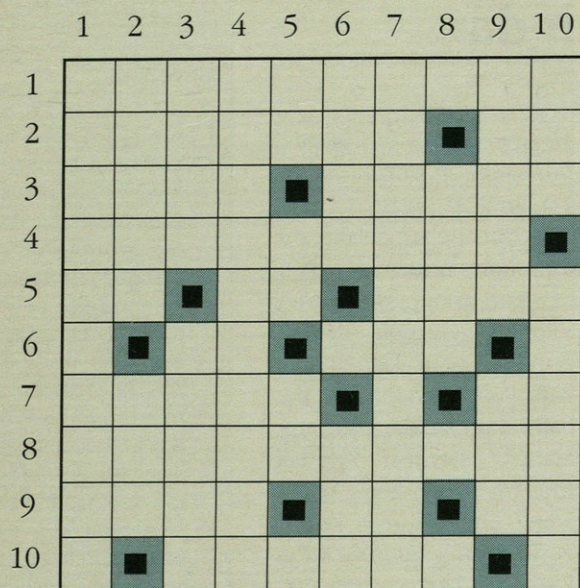
Ikusi al zenuen lehen-goan saskibaloia partitua? Europa mailako koparen atzetik ibili ziren esloveniarrak heringo talde baten kontra. Baina nongoa, gasteiztarra, arabarrak, euskaldunak, espainiarrak, nongoak ziren ia bi metroko mutikotzar haiek? Telebista parean eseri, eta bi kate aurretik izan genituen ditxosozko partidua gozatzeko. Batetan, gaztelazkoan, espainiartasunaren defendatzaile ziren Taugreskoak. Euskaraz emititzen zutenarentzako, «gure» arabarrak, duela gutxi independentzia lortu duten esloveniarraren aurka aritu ziren. Bi ikuspegi, bi abiapuntu, bi jarrera. Lurraldetasunaren bi kontzeptio desberdin kontrako. Eta, horretan kirola beti izan da berezi xamarra. Identifikazioak, bategiteak, gurea/besteena deskribatzen beti izan dira proposakiak kirol-saio eta erretransmisioak. «Liga nazionalaz» ari garela, zeintzu ekipo sartuko ditugu, eta derby famatuak daudenean Barça-Español ala Osasuna Realaren kontra. Telebista bakoitzak bere modura eraikitzen ditu interesak, leialtasunak eta lurraldea. Lehen-goan, Taugres eta esloveniarraren arteko partidua lurraldearen bi ulermen desberdinen artekoa ere bazen. Hemen-dik ikusitakoarena eta, besteena... ala ez!

AMAGOIA IBAN

BEA NARBAIZA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKERESKUIN: 1.- Edozein egunaren ondoko eguna. 2.- Igaroa. Ez eme. 3.- Zeure. Zuri, dut. 4.- Ezkontideak hil eta berriro ezkondu ez diren emakumezkoak. 5.- Musika nota. Hitz grekoa. Toka, dut. 6.- Tona. Musika nota. Ohorezko hitzmate. Lehenengoa. 7.- Ez bera ez eta hotza. Röntgenen sinbolo kimikoa. Kontsonante bikoitza. 8.- Izkutalekua. 9.- Zuhaitz mota. Joan aditzaren erroa. Alderantziz, iridioaren sinbolo kimikoa. 10.- Bokala. Iparraldean, berriketa. Argoiaren sinbolo kimikoa.

GOITIK BEHERA: 1.- Bizarra mozteko tokia. 2.- Iruten duen pertsona. Alegera. 3.- Toki hartara. Gurpilik gabeko gurdiak. 4.- Argitaraldia. 5.- Jainko egyptiarra. Errepikatuz, gura. Autonomia Elkartea. Berrogeitamar. 6.- Gizon izena. Azkenekoa. Gauerokoa. 7.- Izarak. 8.- Zero. Esperoan. Potasioaren sinbolo kimikoa. Bokala. 9.- Nau. Lurralde. 10.- Argi, hitz elkarketan. Behategi.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Etorkina
Kalakari
Labekada
Lemariak

7 letra

Adimena
Arnasak
Artibai
Gaubela

4 letra

Ager
Aker
Alak
Alor
Alta
Apar
Arku
Blai
Boli
Dira
Edan
Eire

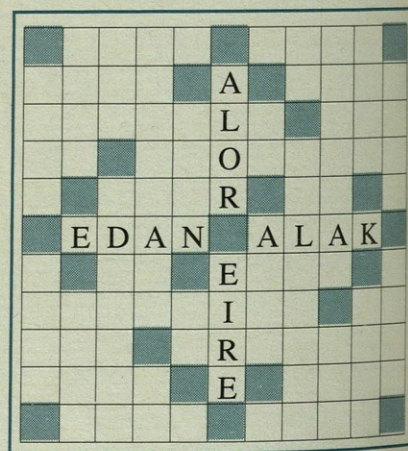
Epai
Erik
Esau
Eten
Kate
Kino
Laga
Olak
Riga
Soka
Ukan
Urak

3 letra

Are
Bir
Otu
Tar

2 letra

Ab
Ar
Ei
ID
Lo
Ot
Ra
Sa

1	2	3	4				
5	6	7	8	9	10	11	12

Nafarroa-ko oihana	▼	Lapurra	▼	Izan	▼	Dardarak
Deliberatu		Kotxeen geltoki		Sexu emea		
▶		▼		▼		▼
4						
Apalategiak	▶					
Oxigenoa				8		
▼					10	
Uhartea	▶				Röntgen	▶
Bokala				5	Zigor fisikoa	
▼	Suari dario	▶		Barrearen onomaz.	▶	▼
7	Tutu handi			Titanioa		1
Halere	▶	▼		▼		
Garen hauek						
▶	▼		(Ald.) 3,1416	▶		Joan den urtean
			Suitzako ibaia			6
		▼		Interjekzioa	▶	▼
				Sufrea		
				12		
Jakituna	▶			▼		
Bokala						
▼	Oinamizko edari	▶		Lehen eta azkenekoa	▶	
						11

Aurreko asteko soluzioak

M	A	R	T	I	N
F	I	Z			

				●	A	●	A	●	G	●
				A	R	A	Z	O	A	K
●	I	●	E	●	I	Z	A	R	R	A
A	B	E	R	T	Z	A	L	E	A	K
●	A	R	E	A	K	●	E	●	I	A
T	I	R	●	M	U	R	I	T	Z	●
●	Z	E	L	A	N	●	A	●	U	T
M	A	K	A	L	●	O	●	F	●	U
●	B	I	Z	E	N	T	E	●	A	●
G	A	N	T	Z	A	●	K	I	L	O
●	L	A	U	●	U	K	I	M	E	N

B	A	B	A	L	O	K	I
D	I	R	A	K	A	L	E
A	R	I	K	E	T	A	I
K	A	E	E	L	E	B	E
I	I	Z	U	A	R	U	N
I	Z	A	R	I	R	A	N
U	U	L	T	R	E	N	I
B	A	T	A	I	O	A	K
E	R	I	U	R	K	I	O
A	P	A	R	I	N	I	E
A	K	E	R	K	A	N	A

Kate hitzak

ZINKUNEGI OPTIKAN ERRAZTUKO DIZUGU

2.850 pta.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 4 - DONOSTIA

Eta orain zer

URTARRILAREN 15ean argi izpi bat sortu zen Maroñon. Euskal Herriko kolore ezberdinetako gizarte mugimenduek akordio bat sinatu zuten, indarkeriazko adierazbide guztiak elkarrizketa proposamenez ordezkatuak izan daitezen eskatzeko.

Martxaoren 12an, Bilboko kaletan, milaka lagun elkartu zen «elkarrizketa eta distentsioa» mezua inguruan, tartean zeinu ezberdinetako politiko, sindikalista eta pertsonalitate ugari bilduz.

Bi urrats hauek ttikiak izan arren garrantzitsuak dira, nere ustez. Enfrentamenduaren tunel ilunaren amaiera eta konpontze ziklo itxaropentsu baten atarian gaudela susmatzen dutelako.

EUSKAL gizarteak erakutsi du zein den bere jarrera. Baina ez da aski honekin. Indarra hartzen ari den energi positibo hori konpromezu aktiboa bihurtu behar da. Hitzetatik ekintzara pasatzeko ordua iritsi da. Orain guztion eginkizuna eta erantzunkizuna da elkarrizketa eta distentsioaren bidea jorratzea, komunikazioa sortzea, soluzioak aztertzea akordio integratzaile batera iristeko.

Egungo egoerak guztioi eskatzen digu hausnarketa eta aldi berean pentsamolde eta jarrera aldaketa. Norberak, norberari dagokion erantzunkizuna onartuz, dagoen tokitik urratsak eman behar ditu, konpontze

GOTZONE SESTORAIN

Elkarriko pertaidea

ziklo berria urratzeko. Testimonialismoak alde batera utzi eta zezenari adarretatik heldu behar zaio heldutasunez eta errealismoz.

Bakoitzari berea eskatu behar zaio. Nazioarteko komunitateari, beste kasu batzutan egin bezala, gurean ere bitartekaritza politika egin dezan eskatu behar diogu. Gobernu espainiarra eta ETAk elkarrizketa eta distentsio akordioa lortzeko harremanetan jarri beharra daukate.

ALDERDIEK Estatu eta Euskal Herriaren arteko gatazka gainditzeko akordio politikoa ekar dezaketenez proposamenak aztertu behar dituzte. Gizarte mugimenduek, berriaz, Maroñon bukatu zen esperientziari jarraipena eman behar diote. Gizartetik bake prozesua bultzatzea dagokigu, soluziobidea garatzeko

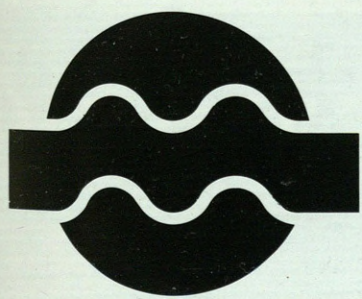
beharrezkoa den giro egokia sortzea eta indartzea. Jakin badakit, zailtasunak gaitzak direla eta bide berria urratzean ere gorabehera ugari sortuko dela. Begiratu besterik ez dago nazioartean eman izan diren eta gaur egun ematen diren beste prozesuei.

Eta hau aipatzerakoan, gogora datorkit El Salvadorreko kasua. Hain krudela izan zen gatazka hartan, irtenbide elkarrizketatua lortzea nekeza izan zen. Horren lekuko pibilegiatua izan zen Ellacuria jesuita. Honek urteak pasatu zituen gatazka aztertzen, unean uneko bariante guztiekin, gizarte sentsibilizatzen, proposamenak egiten bi aldeak elkargana hurbil arazteko, mahai baten inguruan hitz egiten jar arazteko. Bere jarrerak eta eginahalak sarri askotan alde batean zein bestean ulerezintasunarekin egin zuen topo. Baina ez zuen inoiz etsirik hartu eta denbora berarekin berak ordezkatzeko mugimenduak defendaturiko filosofia nagusitu zen.

JAKINAREN gainean naiz, tokian tokiko gatazkek, bakoitzak bere berezitasunak dituela, baina uste dut baita ere beste esperientzietatik asko ikas dezakegula eta lagun egin diezaiguketela. Beraz, orain zer galdetzen dutenei, pazientzia eta konpromezu aktiboa eskatu baino ez, egunsenti berri bat ernatu dadin indarrez.

GAZTEA
eta
EUSKALDUNA

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAIA

irratia

Katerik
gabeko ahotsa...

YADIO POPULAR
— **HERRI IRRATIA** —

...parekorik gabea.

Historiaz beteriko etorkizuna

O.M. 1.224
DONOSTIA

F.M. 99.8
LOIOLA

ARGIA

ASTEKARIAREN

GEHIGARRIA

LANDAREAK

1.476. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1994eko martxoak 27

Natura bizia etxean

ERREDAKZIOA:

MIKEL
LIZARRALDE,
PELLO
ZUBIRIA

PUBLIZITATEA:

JOSE MARTIKORENA, JUANXO
GARTZIA, AMAIA ARREGI

ARGAZKILARIAK
LEIRE ARZUAGA

DISEINU ETA MAKETAZIOA:

MONIKA BENGOTXEA,
KARLOS BERISTAIN

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA
ANIZA SAL

Krisiak ez du ihartu loreekiko
maitasuna • Urte osoko zainketa nahi
dute landareek • **Leiho-balkoietan**
naturaren ukitua • Ebakitako loreen
alaitasuna • Landareak zaintzeko
jakin behar duzuna • **Aralarko**
pago-bonsaiak Zarautzen •
Aurrerapenak eta izadia uztartzen •
Fruituak zure loreen artean •

Paisaia ikuspegi berri batetik

JAKOBA ERREKONDO

lorazantza teknikaria
eta paisajista

Paisaia, marraztu, argazki batean jaso edota leku garai batetik ikusiaz gozatzeko zerbait denaren ideia oso zabaldua da.

Paisaia, bukolikoa eta gune edo une bateko paradisu-adibide edo lekukotzat hartzen dugu.

Paisaia ez da ordea, egun, lurraren zentru artistiko huts hori.

Paisaia elkar-bereizi, elkar-osatu eta elkar-zirikatzaren duten, unean-unekeo eragile ugariren behin-behineko ondorio soila da. Eragileak franko izan ohi dira: klima, lurra, landaredia, fauna, gizakia, arkitektura eta batik bat ekonomia. Bi ideia dira azpimarregarrienak: batetik, ekonomiaren eragin ebazlea, eta bestetik paisaiaren nahi eta nahiezko eta sekulako behin-behinekotasuna.

Paisaia, beraz, ekonomiaren zeharkako eta zuzeneko eraginak pairatu eta era guztietako atarramenduak erakusten dizkigun laborategi aparta da. Ondorio nabarmenak dituzte: lantegi-erakuntza, garraio-bide, kutsadura, baliabide naturalen ustiapenaren aldaketa, basarriak uztea, pinadiak lantzea, nekazaritzaren aldaketa, padurak betetzea, hiri eta herrien urbanizatzea, industrialdea, urtegiek, etab. Maila apalago batean ondorio aipagarriak dituzte: nekazal eraikuntzak, ehizak, kirolak (BTT, skia, eta abar), industri eta etxeen margoak, soinuak, eta abar.

Paisaia, beti, behin-behinekoa da. Beregan eragiten duten tarteko hamaika baldintza horietakoren bat aldatzen den bakoitzean paisaia bera ere aldatu egiten da.

Paisaia moldatu eta lantzeko garaian egun bi joera nabarmentzen dira:

1. Paisaia eraikuntzak, garraio azpiegiturak, industrialdeak, hitz batean desarroiloa apaintzen duen zerbait da (azaleko ingurune inpaktu ikerketak, itxurako parke eta lorategiak, eta abar).

2. Paisaia, bere horretan, blindatuta etorkizunerako jaso eta gorde beharreko natura-zatia da (kontserbazionismo hutsa, arkeologia industrial, eta abar).

Paisaia, ordea, ingurune osoa oinarritzat hartuta (natura aldakorra, gizakia bere eragin on eta txar guzietan, eta abar), gorago aipatutako bi joerak deuseztatu eta ikuspegi zeharo berri batetik goldetu beharreko eremu mugagabea da. Hori bai, alperraz zanpatu eta berdindu edo uniformatu ezin daitekeena.

Harriak eta loreak
hondartza eta zelaiak
Bidasoetik Guadalupera
Arkolla cruzan Endanea Baserria
Etzerako, lorategirako,
lantokirako...
Lore eta landareak opari biziak

Zatoz Hondarribira

Endanea Loregintza Elkartea

Endanea baserria 20280 HONDARRIBIA ☎ 64 17 10 Faxa: 64 55 36

Loreekiko maitasuna ez du ihartu krisi ekonomikoaren erasoak

Udaberria piztu da gure kale eta mendietan, eta aspaldiko urteetako goizeana. Bide bazterretako aran, muxika, gerezi eta udareen lore berriek poztuta edo, etxetan landareak ipintzeko edo lore ebaki sortak erosteko gutzia zabalduta da berriro. Krisi guztien gainetik.

JAI egunetan eta data berezietan oraindik ere lore eta landare asko saltzen diren arren, loragintzaren merkaturari jipoi ederra eman dio ekonomiaren azken urteotako hozteak. Krisi ekonomikoak ez du barkatzen, eta beste sektore batzuetan gertatu bezala, honetan ere salmentak asko jaitsi dira azken aldian. Hau industrian aritzen den jendea bizi den tokietan igerri da, batez ere.

AUKERA ZABALAGOA

Lore eta landareen salmentek behera egin duten arren, gaur egun denetarik saltzen da. Azken urteotan saltzaileek aniztasunaren alde egin duten lanak eman

ditu fruituak, eta gaur egun hauek dira gehien saltzen direnak, anitzenak. Barruko landareei dagokienez, betikoez gain, landare arraragoak erosten dituzten pertsonak ere badira Euskal Herrian. Orokorrean barruko landarea urte guztian zehar saltzen da, eta nahiko ondo gainera.

Kanpoko landareak, al-diz, urteko garai zehatz batean -udaberrian- baino ez dira saltzen. Geranioak, San Jose loreak, petuniak, bitxiloreak eta udaberriko beste hainbat lore garai honetan ondo saltzen dira, baina ez daukate irtenbiderik beste urtarotetan.

Euskal Herrian loreen gaia poliki aldatzen badoa

Neguko lan isilaren emaitzak kaleratzeko ordua da.

ere, oraindik betiko loreak dira eskatuenak. Yolanda Alvarez lore-saltzaile eta Biz-

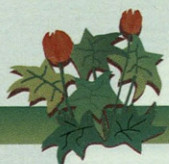
kaiko loradenden elkartearen bultzatzaileak dioenez, *'jendeak gero eta gehiago*

PEPINIERES LAFITTE MINDEGIAK

- FRUTA ZUHAITZAK
- LORE ZUHAITZAK
- ITSAS ALDEKO LANDAREAK

64240 MENDIONDO LEKORNE. LAPURDI
Tel:59296254 - Faxe:59291089

JARDINERIE LAFITTE - BAIONA - AUTOPISTA 5. IRTEERA

ulertzen du gai honetaz, eta lehen loreak eta landareak oparitzeko Domu Santu eta San Balendin egunak auke-ratzen ziren bitartean, jen-dea obartu da loreek etxea apaintzeko balio dezakete la.

LANDARE ETA LORE GARESTIAK

Landare eta loreen pre-zioek gora-behera ugari iza-ten dituzte. Hala ere, alde batetik gaur egungo krisia dela medio, eta bestetik lore gehienak beste herrialde batzuetatik iristen direlako, prezioak ez dira gehiegi jait-si azken aldian. Hego eta Ipar Euskal Herriaren artean badago aldea gai honetan. Pezetaren baliogutxitzeak kanpoko produktuak gares-tiago erostea ekarri du, eta hau loreen prezioan islatu

da. Ipar Euskal Herrian, ber-riz, egoera ez da hain larria, eta loreak merkeago eros daitezke.

Merkatuan lore eta landa-re oso ezberdinak izatean, prezioak ere asko aldatzen dira batetik bestera. Eguzki-loreak eta krabelinak dira sakelak hobeen onartzen di-tuenak, eta orkideak eta arrosak (dozenak 5.000 pe-zeta inguru -215 bat libera-balio ditu) garestienetakoak.

Azken urteetan loreen merkatuak behera egin duen arren, hurrengo urtee-tan egoera honi aurre egin ahal izango zaiola diote salt-zailleek. Bezeroen pentsa-moldea aldatzen doa apur-ka, eta hemendik urte bat-zuetara gaur egun saltzen dena baino gehiago salduko dela pentsatzen dute saltzai-leek. Beraz, etorkizuna ez da hain iluna ■

Mintegia Usurbilgo San Estebanen: Erdi Aroko eliza eta lorazaintza modernoa aurrez aurre.

TORO

Torori esker, aurreztu itzazu ura eta dirua aspertsio bidezko ureztaketa Gipuzkoarako banatzaile ofiziala

COMERCIAL BRUNET

Inausketa - ureztaketa
basoa

Ozaeta, 11 - 13 bajo tel: (943) 76 31 52 faxa: (943) 76 31 52 20570 BERGARA

Gloriosa rothschildiana du izena lili eder honek . Hasieran kanpoko lore moduan landu zen, ebakitako lore bezala zabaldu zen gero eta gaur egun etxe barruan edukitzeko prestatua dago.

Exotikoak daude modan

Merkatuan modak eragina du, eta loreen kontsumitze aldaketa honetan berebiziko eragina izan dute saltzaileek, beraiek baitira kasu askotan lore berriak edo ezagunenak bultzatu dituztenak. Azken urteetan zitorien salmenta nabarmenki igo den bezala, krabelinenak behera egin du, nahiz eta oraindik gehien saltzen diren loreen artean egon.

Erosleen adinaren arabera ezberdintasunak antzematen dira. Gazteek kolore ugarikoak, exotikoak eta arraro samarrak nahiago dituzte eta helduagoek betiko loreak: krabelinak eta arrosak. Berdin gertatzen da hiri handi eta herri txikien arteko gonbaraketa eginda. Hiri handietan berrikuntzek toki gehiago dute, etatzikietan aldiz, tradizioak oraindik mantentzen dira.

Asia eta Afrikako zonalde tropikaletik ekarria da. Gogoz hartzen ditu etxe barruko toki eguterak, eguzki askokoak. Udaberri eta udan barrena erakusten digu bere lore exotiko eta deigarri hori.

Holandan ditugu maisuak

Euskal Herriko loredendetan espezie ugari eta oso ezberdinak ikus ditzakegu, baina gutxi dira bertan landatutakoak. Gaur egun merkatuaren % 90 Holandatik iritsitako lore eta landareek osatzen dute, eta ez dirudi egoera hau gehiegi aldatuko denik hurrengo urteetan.

Pentsamendu hirukoloreak, petuniak edo geranioak landatzen dira Euskal Herrian, baina oraindik oso gutxi dira kanpotik ekarritakoekin konparatuz. Lore saltzaileek bertako banatzaileei erosten dizkiete lore eta landareak, baina hauek normalean Holandatik ekartzen dituzte.

Hemen ere badira loreak landatzen dituzten pertsonak, baina landaketa beti maila txikiari egiten da, eta ez da dendatan saldu ahal izateko adina lore hazten. Euskal Herrian eguraldiak azken urteotan izan dituen gora-beherek ez dute inola ere produkzio propioa izatera lagundu. Kataluniatik ere hainbat landare ekartzen da, Portugaldik ekarritakoa ugaldtu egin da, debaluzioen gaineratik Landetan eta Frantziako hegoaldeetik barna ibiltzen dira landare bila gure hainbat lorazain, eta Italiatik ekarritakoak ere ez dira gutxi.

Antigoaleko
arrosekiko
maitasuna
aspaldikoa da
lorenzaleen artean.
Rosa gallica
officinalis XIII.
mendekoa omen da,
eta moschata moeta
XVI. ean heldu zen
Afrikatik. Lehen
Mundu Gerra artean
ezagututako arrosen
moda dator orain
gori. Argazkian
ikusten den legez,
arrosen konbinaketa
eder bat baino gauza
xarmangarriagorik
nekez ipini daiteke
inongo jardinetan.

Urte osoko lana ematen du lorategi eder batek

Urte sasoi bakoitzak bere lanak: landareak eta lorategiak puntu-puntuan atxikitzeke, urtaro bakoitzean zer egin behar den jakin behar da. Ahalik eta hilabete gehienetan loratuta edukitzea izan ohi da helburua, eta horretarako plan-gintza ona egitea komeni da

NEGUKO tenperaturak ez du kanpoaldean loragintza lanik egiteko aukera handirik ematen Euskal Herria bezalako lurralde batean. Lur garratzegiak konpontzeko edo kare gehiegi daukatenetan zohia lur-peratzeke parada egon daiteke.

Urteko hilabete hotzetan etxe barruko landare eta loreek berogailu baten

menpe edo ne-gutegian egon behar dute. Tenperatura etengabe izan behar da kontrolpean, jaitsiera larriek suntsiketa kon-ponezinak ekar baili-tzakete. Tenperatura baxuak izan arren, minutu batzuez negu-tegia edo gela eguras-tea ez dator txarto, landare erne berriek aire aldaketak behar dituztelako. Garai ho-netan urteroko lore eta lore bizikorrak batzuk landatu daitezke, eta aro egokia da hazien estratifikazioa egiteko ere.

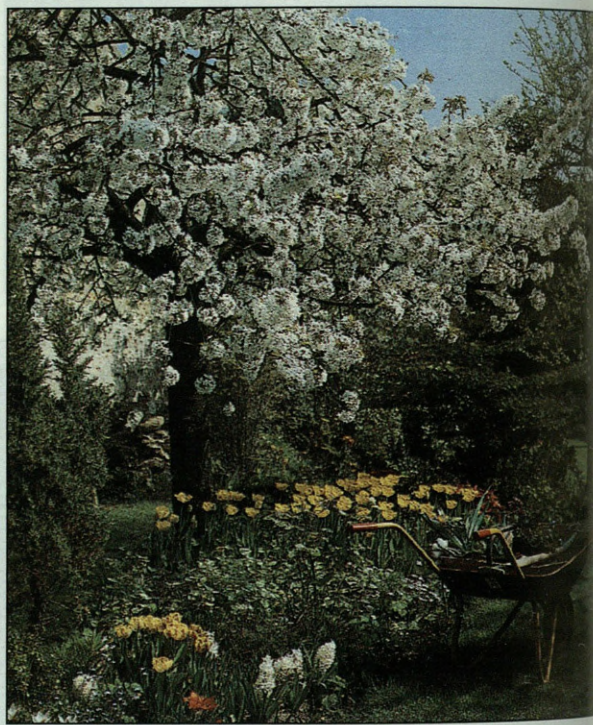
UDABERRIAN LANDAREAK KANPOAN

Ia ohartu gabe bukatu zaigu negua, eta azkar mugitu behar dugu. Hazi kontuetan, martxoan urterokoak, bi urterokoak eta bizi-korreak erein daitezke kanpoaldean, eta mendi-guneak eta ertzak prestatu behar dira hainbat landare bertan haziko baitira. Negutegiak askoz erra-

zago berotzen dira garai honetan: eguraldi ona egiten duenean aireztatu egin behar dira.

Apirilean edozein landa-

re mota ereiteko aukera dago, eta eguneroko urretaketa beharrezkoa egiten da. Belar txarrak kendu behar dira, eta udako burua

Gereziendoa loretan, udaberriaren iragarle: sekula utzi behar ez den zaintze lanaren emaitza da.

PROTECPLAST S.A.

PLASTIKO ERALDAKETARAKO INDUSTRIA

LANDAREGINTZARAKO PLASTIKOZKO LORONTZI ETA BILTEGIAK

C/ CHILE Nº2 08754 EL PAPIOL (BARCELONA) TEL:(93) 6683283 - 6683394 FAX:6688700

(batez ere gladioloak eta daliak) orain landatu, bes-tela udazkeneko lehen izozteen eragina jasan dezakete. Negutegi barruan landare ahulenak baino ez dira utziko.

Maiatzetik aurrera landare guztiak ureztatu behar dira, gehienak kanpoan landatuz.

Udaberriko erraboiadunek jadanik lorerik izaten ez dutenez, hauen buruak atera behar izaten dira, hurrengo urtera arte gordez.

EGUZKIARI AURRE EGIN BEHARRA

Idortea da udan landareen arerio nagusia, eta ondorioz honen aurkako neurriak hartzea ezinbestekoa da: ureztatzea da eginbehar garrantzitsuena, baina eguzkia gorde ondoren egin behar da, ura lurrundu ez dadin. Garai honetan hainbat lore zimeltzen direnez, loraldia-ekin jarraitzeko moztu egin behar dira. Hilabete beroetan eriten dira hurrengo udaberrian jaioko diren biurteroak.

Abuztuan negutegiko lanei hasiera ematen zaie berriro ere, eta kontu handiz burutu behar dira. Eguzkiaren indarrari aurre

Gure bide bazter eta zelaietako San Jose loreen lehengusuak diren primulak hainbat koloretakoak saltzen dira, eta udaberri hasierarako dotore daude nartzisoeekin nahasian.

egiteko negutegia zuritzea ezinbestekoa da, bertan hezetasuna eta hotza egotea beharrezkoa delako. Garai honetan landatzen dira urterokoak, baina kontuan hartuz neguan ondo babestuak egon behar dutela.

Udazkenenarekin lorategiak hustutzen joaten dira, baina oraindik izaten dira eginbehar batzuk. Irailean artean bi urterokoak landatu dai-tezke, hurrengo udan haziko direnak. Udaz-kenak aurrera egin ahala, tenperaturek behera egi-ten dute, eta ondorioz gero eta zailagoa egiten da kanpoan lan egitea. Garai honetarako landare ahulenei negutegian egon behar dute, eta lore ga-beko bizikorrak inausi egin behar dira, berriro haz daitezen ■

Udaberri aurreko loreak

Negua loreak hazteko garai txarra izan arren, hauek ondo aukeratzen baditugu _eta udazkenean prestakuntza egokia eginda_ abendurako lore batzuk eduki ahal izango ditugu.

Neguan sortzen den lehenengo lorea Eguberrieta-ko arrosa deiturikoa da. Ranunculus (urrebotoi) jeneroko landare hau ez da arrosa, baina bere loreak duen kolorea dela eta, horrela deitzen diote. Landare bizikorra da, eta ez du zainketa berezirik eskatzen. Ainarra- ren kolore argitsuak ere neguan bertan agertzen dira lorategian, batez ere haitzarteetan eta sotobasotan, eta kasu batzuetan abendurako ikus ditzakegu.

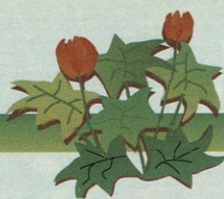
Sastraka artean ezarritako zuhaiskak ere negu hasieran haz daitezke, eta beste landare batzuekin tarte- katuz (jasmina edo junkiloa) benetako loreak jaio arte itxaron ahal izango dugu. Nartzisoa, negu-txilintxa eta astatipula ere irailean landatzen dira eta ez dute beste eginbeharrik eskatzen. Garai honetan lorategi eder bat egiteko ostargi-belarrak, neguko erantisak edo fritila- riak ere erabil ditzakegu. Udaberria heltzerako loratan dauden tulipan eta pentsamenduen artean San Jose lo- re eta hainbat primulak joko ona ematen digute.

Bidebitarte baserria - Arragua auzoa 20180 OIARTZUN (943) 492101 - 493850 Faxe:(943) 492101

GARDEN BIDELORE

Zuhaitzak, zuhaiskak, koniferak,
arrosondoak, frutarbolak, haziak,
etxebamerako landareak, bonsai-gaiak,
bonsaiak, jardinerak, lorepotoak,
keramika,e.a

Leiho eta balkoietan naturaren ukitu koloretsua

Balkoi batean lorategitxoak egitea ez da zeregin zaila. Uste baino leku gehiago daukazu, irudimenez asmatzen baduzu, etxeari espazioa eransteko ere. Garrantzitsuena barruaren eta kanpoaren arteko harremana sendotzea da.

LANDAREAK balkoiko atearen inguruan kokatzea izan daiteke honeterako bide egokia, baina beste osagai batzuk (zoru mota bera, kolore berdina) alde batera utzi gabe.

Balkoiaren barandetan

ezpel arrunta bezalako zuhaiskak edo huntza igokariak haizearen aurkako elementu gisa erabili ohi dira, baina beste landare mota batzuk ere ezar daitezke, arrosak adibidez. Landareek giro zehatza ematen dute-

nez, hauen ondoko altzariak ere ingurunea bermatzeko ezartzea komeni da.

Gaur egun, landare tropikalak, hesiak eta antzekoak dira balkoien apaintzean gehien erabiltzen direnak, baina kokatu baino lehen berauek zaintzeko baliabide nahikoak ditugun ezagutu behar dugu. Landare gehiegi izatekotan, ureztatze txorrita eskura izatea oso baliagarria da.

Leihoen inguruan «jardinerak» deituriko loron-tziak oso erabiliak dira. Material ezberdinez eginak egon dai-

tezke, baina hauen arabera prezioak ere asko aldatzen dira. Ontzi hauen behealdeak zulotxoak edukitzea ezin-bestekoa da, bestela platutako urak sustraiak ustelduko ditu. Eta plater txikiak jarri azpian.

Jardineran era askotako landareak ipin daitezke, baina leihoa zein norabidea eta urte garaia kontuan hartu behar dira egin baino lehen. Euskarriak sendotasuna ahaztu gabe. Betidanik ezagutzen diren lorontzi berriak oraindik emaitza erara segurtatzen dute ■

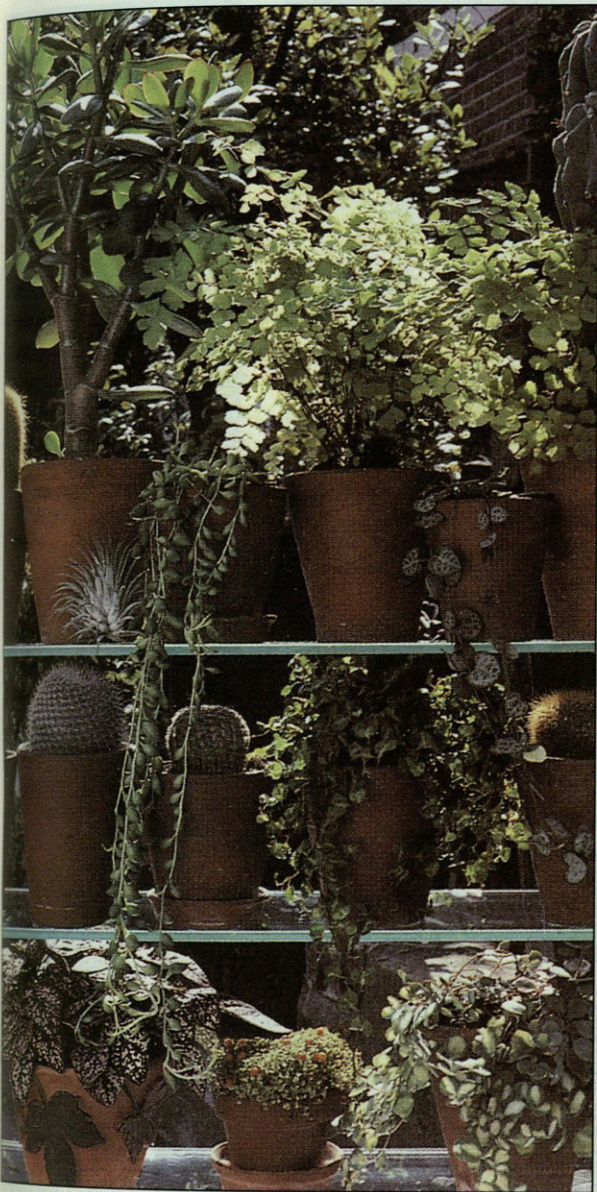
Aspaldiko lorontziak, horiek ipintzeko betiko sistemak eta lore moeta berriak ikusten dira balkoi honetan.

Leihoen aberasgarri

Jardinerak gehienbat kanpoaldeko lorontzi bezala erabiltzen diren arren, ez dago hauek etxe barruan kokatzeko inolako arazorik, beti ere leiho baten parean jartzen baditugu. Etxe barruan jardinerak bat landatu nahi badugu leihotik sartzen den argiarekin bat datozen landareak aukeratu beharko ditugu.

Barnealdekoa prestatzeko, lehenik lorontzi zatiak jarri behar ditugu buruz behera azpialdean, ura baino ez pasatzeko, eta ondoren bost zentimetro lur bota. Hurrengo pausoa, *jardineraren osaketa* erabakitzea: honen arabera kokatu beharko ditugu landare ezberdinak. Ontziarekin, etxearen estiloarekin eta landareen arteko konbinaketarekin jokatzuz.

Jardinerak kanpoan jartzen badugu, eguraldiaren gora-beherak kontuan hartu beharko ditugu, eta material egokia aukeratu. Badira plastikozkoak _kasu eman loreak ipintzerakoan, askotan zulorik gabe datoz eta_, harria eta beste materialak ongi antzeratzen dituzten beirak fibrazkoak, harritzkoak _arriskutsuak leiho ertzetan ipintzeko, zamagatik_ eta baita egurrezkoak ere, buztinezkoak ahan-tzi gabe. Etxearen estiloarekin jotatzean datza gakoak.

Hipoesteak, kaktuak, fitoniak.... kristalezko apaletan sailkatuta unibertso txiki bat osatzen dute.

Apaletan ipintzea, aukera polita

Apaletan antola dezakezu lorategi txiki bat, horma lo-retsua. Ontzi eta lore mota ezberdinak ilaran eta geruzatan jar daitezke apalategi batean, tartekatuz. Landareak au-keratu aurretik balkoiaren norabideari erreparatu. Kak-tusak eta landare tropikalak hegora begiratzten duen leiho batean paratu behar dira, eta zehar-kako argia behar du-ten landareak iparraldera begira. Landare lore-dunak bai ekialdera bai mendebaldera begira jar daitezke. Apalak hainbat materialetakoak izan daitezke, baina argi aldetik bezala espazioa _handitzeko_ beirazko apalak oso ego-kiak dira.

Atariko eskailburu hau jardín bertikala ala balkoia ote den eztabaida genezake. Baina huntza jasmin eta mahatsondo arekin konbinatuz polita dagoenik ezin uka.

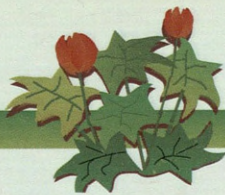
sake
KOOPERATIBAK

ineko

ITZIARKO NEKAZARI KOOPERATIBA

- ongarriak • haziak • ureztatze sistemak
- baratza eta jardinerako tresnak

ITZIAR-DEBA (Gipuzkoa) Tel: 199300 - 199330 Faxe: 199270

Etxeari estilo bat emateko landareak lagun dituzu

Etxeari loreen bidez distira berezi bat ematea artea da, osagaien hautatze eta konbinaketan maitasunez asmatuz gero edonoren esku dagoena. Dekorazioa ez da zientzia zehatza, baina zenbait arau eta lerro nagusia komeni zaizkizu.

LOREEN bidez apaindura bat egin baino lehen, landarearen inguruan joango diren beste elementu guztiak (ontzia, hondoak, gelaren estiloa edo altzariak) hartu beharko ditugu kontuan, apaindura ingurune zehatz batean kokatu behar dugulako, honen armonia hautsi barik. Toki apaingarria egiteko, gainera, zenbat lore izango ditugun eta zein motakoak izango diren aintzat hartu behar ditugu. Lehenik, noski, lore eta landare bakoitzaren izaera ezagutu beharko dugu beste batzuekin bat datorren jakiteko. Ontzia aukeratzea ere garrantzi handikoa da, apainduraren zati inportantea baita. Lorontziaren kolorearekin asmatzen badugu, lorearen koloreari indarra eman diezaiokegu.

Ontzia aukeratzera, lehen irizpidea tamainarena da. Landarea txikia bada, euskarri izango du en ontziak antzeko tamaina bete beharko du, eta alderantziz. Honekin batera, inguruneari ere begiratu beharko zaio, estetikoka aldetik landarea eta gela bat etor daitezen.

**ETXEKO OBJETUAK
ERABILI**

Lorontzi batzuk nahiko garestiak izaten dira, eta askotan etxean dauden beste objektu batzuek bete dezakete haien zeregina. Paperontziak, kaiolak, lapikoak eta abar lorontzi bilaka ditzakegu irudimen pixka batekin, beti ere inguruneari ondo begiraturaz.

Landare ezberdinez apaindura bat egitean orekari eta kontrasteak eman behar diegu garrantzia. Apaindura egoki baten oinarria bere ikus orekan datza, eta ondorioz simetria kontuan hartu behar dugu berau burutzean. Landare handi eta kolore bizikoek indar han-

diagoa izaten dute, eta hauen arabera egin behar dugu apaindura, beti simetriarekin jokaturaz. Landare arteko kontrastea ere garrantzi handiko elementua da. Bat ez beste landare guztiak berdinak direnean kontraste handia lortuko dugu.

ESTILO MOTA EZBERDINAK

Lehenago esan dugu landareak eta lorontziak ingurunearekin bat etortzea oso garrantzitsua dela, baina oso zaila egiten da gela baten de-

Etxeak dekoratzeko estilo bakoitzak ditu bere landare eta lore gogokoak. Estilo etnikoa da aukeratu ugarietako bat. Argazkian ikusten den txoko honi giro latinamerikarra eman nahi zaio, hango saski, keramika eta oihalen artean kaktu eta biperrak ipini.

Igokariak euskarria maite

Landare igokariak euskarri bat behar dute gora egin ahal izateko, baina berau asko aldatzen da landare batetik bestera. Aireko sustraiak dituzten igokariak filodendroak, potoak, hezetasun handia behar dute hazteko, eta hauek oso baliagarriak dira goroldioz estalitako makilak. Aihenen bitartez igotzen diren landareak pasio-lorea eta huntza kasu kanabera eta mahasparrarekin bideratu daitezke.

Goroldio makilak dendatan eros daitezkeen arren, hauek etxean eta burdin-sareekin egitea da komenigarriena landareentzat. Hesola egin eta gero, honek beti hezea egon behar duela gogoratu behar dugu, bestela aireko sustraiak ez zaizkio goroldioari itsatsiko.

seinua eta bertan egongo diren elementu guztiak zeintzuk diren hasieratik jakitea.

Pasiflora edo pasio-lorea jardin eta balkoietan erruz erabilitako landarea da, sasi polita osatzeaz gain lore ikusgarriak eskaintzen dituelako. Argazkian ageri den hau alanbrean gora ederki igo da.

Dena den, hauen arabera estilo ezberdinak ezagutzen dira. Nekazari estilo ingelese, estilo etnikoa, ekialdekoa, modernista edota goi teknologiarri lotuta dagoena ditugu hauen artean aipagarrienak, baina badira beste batzuk ere. Hauetariko ba-

koitzak diseinu eta landare mota ezberdinak eskatzen ditu.

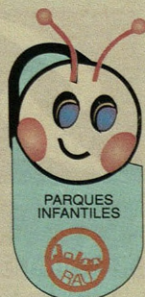
Apaindurari indarra emateko kanpoko elementu batzuk erabil ditzakegu. Esate batera, argiak garrantzia handia izan dezake landarearen gain, eta honetara-

ko argi artifiziala erabil dezakegu. Norabide batean dauden fokoei landareen koloreak definitzen dituzte eta beraien forma ere nabarmentzen dute. Gainera, argiaren bidez itzalei ere garrantzia eman diezaiekegu, landarea gailenduz ■

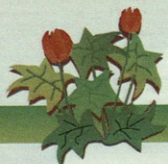

HAUR JOLASAK ETA HIRI ALTZARIAK

Geuk fabrikatzen ditugu - zur egokitua -
eskatu katalogoa eta informazioa

Industri poligonoa / M. Etxe Txiki, 19 - 44 posta kutxa
tel: (943) 833400 - 04 - 08 - 12 faxa: (943) 83 55 49

Lore-saskiak zintzilik

Kanpoan itxurosoak diren bezala, barruan ere emaitza ederrik lortu daiteke lore edo landareak otarretan zintzilik ipinita.

Zumezko otarrak erabili ohi dira gehien bat holakoetan, barruan lorontzia ipinita. Etxearen kanpoko aldetik ipintzekotan, haize lehorrak ihartuko ez dituen klaseak ipini behar dituzu, dena haize bolada batekin eraman ez diezazun gogor josiz.

Etxe barrurako izatekotan argi ibili urarekin: ez da beti erraza ontzi ipurditik jausitako tantak kontrolatzea, eta ontzi azpian platertxoak ipintzea ez ahaztu.

Burdin alantzeko saskiak joko polita ematen du. Goroldio geruza baten gainean ipinitako plastiko barruan jartzen da lurra eta hartan landareak aldatuta. Burdin sareak alde guztietatik loreak landatzeko posibilitatea ematen du, horrela bola loredun bat antolatuz.

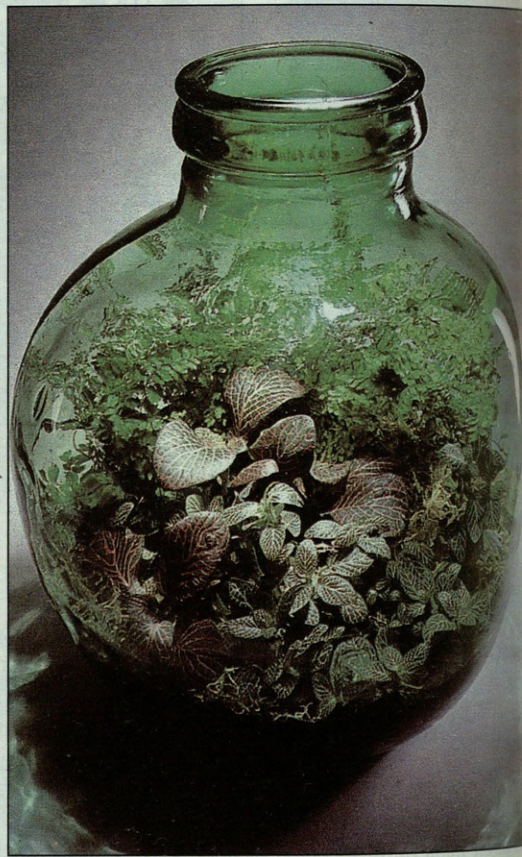
Eskuineko botilan fitoniak eta adiantoak ipini dira buztinezko koxkorren, egur-ikatzaren eta lurraren gainean, argiztapen egoki batekin joko polit hori eginez. Behekaldekoan ikusten da burdin-sareaz egindako saski batean nola ipini bi koloreko kanpanulaz osatutako lore sorta, denari bola itxura emanez.

Lorategia botila barruan

Landareak sartzen hasi aurretik zuloaren tamaina ongi aztertu behar dugu, mastrakatu gabe ahoan barrena sartzekotan. Edozein botila erabil daiteke honetarako, baina era batekoa edo bestekoa izanda, zainketa ezberdina eskatuko du. Botila koloretakoa bada argi gutxiago sartu ahal izango da: argitasun handiagoko toki batean kokatu beharko dugu.

Landareak botilan sartu baino lehen, buztin bolatxoak bota behar dira lehenik hiru zentimetroko geruza bat eginez, eta ondoren belar-ikatz eta zohi-lurra gehitu. Jarraian lurra arradatu behar da, lehenengo landarearen sustraientzako zulo bat eginez, eta segidan landareak kokatzen joango gara. Landareen artean hiru zentimetroko tarteak egon behar du gutxienez, ongi haz daitezten. Botila barruan goroldioa jar dezakegu apaingarri.

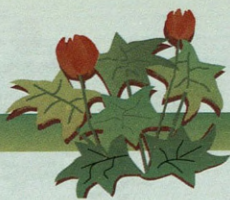

- ANORGA (GASTEIZ)
- CAVA (IGORE)
- DIBA (ABADIANO)
- SAN ISIDRO (GERNIKA)
- GUVAK (KARRANTZA)
- INEKO (ITZIAR)
- MIBA (MARKINA)

GARBE, 25 48140 IGORRE tel: (94) 673 61 77

Baserrien zerbitzuan

Aralarko pago-bonsaiak Zarautzen

Zuhaitzak lorontzi txikitan sartzea ahalbidetzen duen teknika Japoniatik ekarritakoa bada ere, gero eta gehiago dira gure mendietako arbolak hartu eta etxean ontzitzen dituztenak. Hauetariko bat du-gu Aralarko pago epotxak Zarauzko bere etxean lantzen dituen Joxe Manuel Gesalaga.

duenarekin lan egin behar da eta». Mendi garaienetan harri artean lur mehe eta kaskarra egoten denez, horietan jasotakoak erabiltzen ditu Gesalagak.

Bonsai-en mundua jorratzen duten pertsonak asko zaintzen dute diseinua, eta Gesalaga ez da salbuespena. Zuhaitz nanoek ezaugarri batzuk izaten dituzte, baina gizakiak hauek aldatzeko aukera du. «Bonsaiari forma ezberdinak eman diezazkiokezu, eta honetarako bi teknika erabiltzen dira: batetik guraizeaz soberan dauden adar guztiak muskildu egiten dira, eta bestetik burdin-hariaz forma ezberdinak ematen». Sei hilabetez mantentzen dira bonsai-ak burdin-hariari lotuta, eta epe hori amaitzean landareak betirako itxura hartu izaten du.

SUSTRAIAK LURRETIK ATERA

Bi urtetan behin bonsai-a lorontziz aldatu behar izaten da, lurra janda eta indarge egoten delako. Landarea lo-

Bonsaiekiko duen maitasuna mendizaletasunarekin lotzen du Gesalagak Zarauzko bere txokoan.

rontziz aldatzerakoan, sustraiari ere forma ematen zaio, «sustraia azalean ikustea delako politena». Gesalagaren iritziz, «horrela arbolak zaharragoa ematen du».

Bonsai-aren zaintze lanak ez dira makalak izaten. «Lorontzi txikitan izaten direnez eta beti kanpoan egon behar dutenez, eguzkiak gogor jotzen badu lurra lehortu egiten da, eta hezetasuna eten-gabe mantentzeko sarritan ureztatu behar dituzu».

Zaletasun honek izugarriko poztasuna ematen diola aitortu digu Otzarreta inprimategiko lanak uzten dizkion orduak honetan ematen dituen bonsai-zaintzaileak. «Mendian bezala, pagoari udaberrian hostoa nola iriteten zaion, udan heldu-arora nola iristen, eta udazkenean hostoak nola horitzen diren... sekulako ikuskizuna da». Gipuzkoako neguan laranja edo limoiak ikustea den bezala ■

ILORRA

LORE

APAINDURA

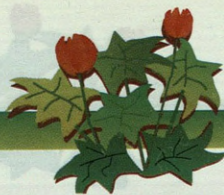
Edozein apainketa natural edo idortuak

Merkatu giblean Marechal Harispe karrika,
24 DONIBANE LOHIZUNE Tel: 59 26 19 94

LOREKI

LORAGINTZARAKO, MINDEGIETARAKO
ETA BARATZATARAKO LUR BEREZITUAK,
ONGARRI ORGANIKOAK, PINU AZALA, TURBA,
ONGAILUAK...

Z.Z. ERROBI F-64250 ITSASU/ITXASSOU tel:(07 33) 59 29 23 63

Moztutako loreek alaitasuna eta freskotasuna damaigute

Moztutako loreekin joko bereziak dituzu eskueran: egunero bizirik zaindu ezin dituzun lore motak, pasaran dendan ikusi eta hunkitu zaituztenak, premiaz erositakoak... Nola hautatu, noiz moztu eta nola erabili asmatzean dago koska.

LOREAK mozteko unerik egokiena goiza da, eguneko lehen orduotan ur gehiago izaten dutelako. Ezin bada hau egin, iluntzean ere mozaitezke, egunean zehar loreak landarearen elikagaiak biltzen joaten direlako.

Moztu ondoren, lorearen zurtoinak ireki behar dira uretan sartuz, eta azkenik le-

ku fresko batean ordu batzuz utzi. Loreak loradenda batean aukeratzen ditugunean petaloak zuzen daudela eta beren hostoek berde dirautela begiratu beharko du.

Koloreek garrantzi handia daukate apaindura mota hauetan, eta merkatuan izugarritzko kolore aberastasun-

na dagoenez, aukeratzen jakin behar. Hau praktikarekin lortzen da: koloreekin esperimendatuz bakoitzaren ahalmenak ezagutzen dira.

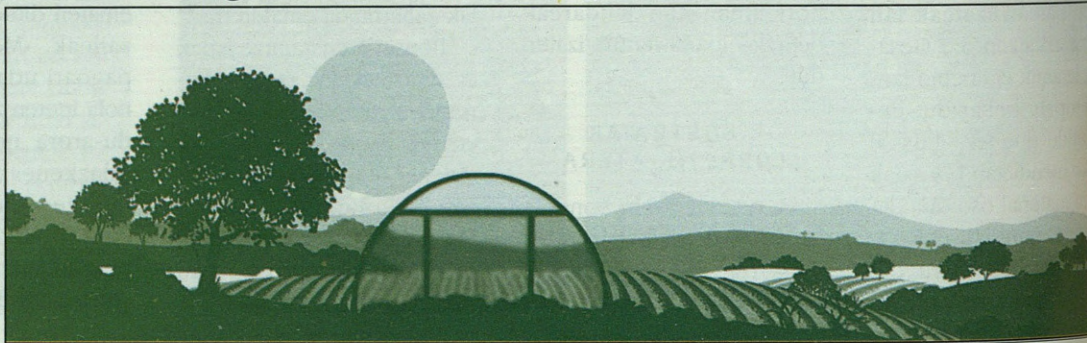
Gorria, urdina eta horia lehen mailako koloreak dira, eta batera jarri konbinaketa gogorra lor dezakegu. Morea, laranja eta berdea tartekatuz, aldiz, askoz konbina-

keta gozoagoa lortuko da.

Moztutako loreez eginik apaindurak euskarri ezberdinetan (pitxarretan, otarran, lorontzi arruntetan) kokatu ahal izango ditugu baina beti ere ingurumen kontuan hartuz. Eskualde tamaina handiko hostoak loreak apainduraren beharrendean jartzen dira, txikiagoak goialdean. Honekin batera erakargarriena erdialdean jartzea ere garrantzitsua da.

Urari lixiba pittin bat erantsi, eta goilarakada bat azukre, elikagarria eta ■

Baratzagintza berotegietan. IKASTAROA

NORENTZAT

18 urte beteak dituzten neska - mutilentzak.
Ikasle kopurua 25ekoa da.

IKASTAROEN ANTOLAKETA

PRAKTIKOA gehienbat.

Goizean Eskolako berotegietan egingo da lan. Arratsaldeetan, bi orduz, teoria: Teknika eta baratze lantze garrantzitsuenak.

Urtarriletik aurrera, eskola, aste batean bai eta bestean ez izango da, era honetara ikasleak, norberaren berotegiak montatzen ari diren bitartean, beste esplotakuntzetan praktikak egin ditzaten. Guzti hau, ikasleak gainbegirale izanik.

Gipuzkoako Foru Aldundia
Ekonomia Departamentua

arteaga - zabalegi fundazioa

• gipuzkoa donostia kuxaren
• gizarte - ekintza

Nartziso liluragarriak

Sofistikazio gutxiko loreak dira nartzisoak, eta udaberri hasierako poza dakarkigute. Egokiena nartzisoak zumezko otarrean eta beren muturrak alboetara begira kokatzea izaten da. Leku freskoan egotea eskatzen dute lore hauek, bestela zimeldu egin daitezke. Nartzisoen zurtoinek izerdi eranskor bat izaten dute: sutan erreta itxi egin behar dira lehenengo. Saskian ipintzerakoan lehenengo nartziso handiak jarri behar ditugu, eta ondoren joango gara txikiagoak kokatzen.

Hona lau argazkitan udaberrian, udan, larrazkenean eta neguan sasoi bakoitzeko lore ebakiz presta ditzakezun lau otar proposamen.

Ebakita ere bizirik

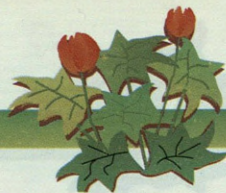
Moztutako loreak eder eta luze atxikitzeko aholku batzuk aintzat hartzea ezinbestekoa da. Lehenik, gogoratu egunero ur epelez ureztatzen badugu gehiago iraungo duela loreak, eta eguzkitik, berotik eta aire korronteetatik urrun egon behar dutela, beti. Bestela beren bizia nabarmen laburtuko da.

Zimeldutako loreak lehenbailehen kendu behar dira: hedatzen dituzten gasek lore osasuntsuak zimel ditzakete.

Zurtoin hutsa daukaten loreen bizitza luzatzeko zurtoina urez betetzea izaten da egokiena, irekidura algodoiez estaliz. Zurtoin ahulak indartu egin behar dira, eta honetarako urari eranstea produktua badira. Ondoren toki ilun batean utzi hezetasuna gal ez dezaten. Ebakia beti okerka egin, urarekiko ukipena handitzeko, eta loreek izerdia galtzen badute, uretan ipini aurretik sutan seilatu.

Arrosari arantzak kentzea komeni da, hobeto lan egiten baitu horrela, guraizeen atzealde erabiliz.

Lorontziko urari lixiba tanta pare bat bota behar zaio bakteriak ekiditeko; eta azukre pixka bat jartzea ere ez da txarra izaten, loreek beharrezkoa duten glukosa lor dezaketelako. Ura, bestalde, egunero aldatu behar izaten da.

Jardin txiki polita etxe ondoko txoko horretan

Jardina aipatu eta berehala lur eremu handi eta ederra datorkigu burura. Baina ez dugu ahaztu behar gure etxe alboan ere lorategi bat landu dezakegula. Lur sail handia edukitzea ez da beharrezkoa. Irudimena erabiltzea, aldiz, bai.

LORATEGIEN estiloa zein izango den erabaki baino lehen ingurunea nolakoa den, zein klima dagoen, zein lur

mota izango dugun eta abar jakin beharko dugu. Honekin batera, aurrekontua eta lorategian osatu nahi den la-

na ondo zehaztea komeni da edozein lantegiri ekin baino lehen.

Jardin handiek eta txikiek ematen dituzten arazoak ez dira berdinak, eta itenbideak ere ezberdinak eman behar zaizkie. Maneiatzeko lur sail handia baduzu, larriena lorategiari diseinu batasun bat ematea duzu. Irudimena izanda landareak nahi bezala koka daitezke, baina na-

hasketa handiegia egiteagatik oso lorategi desorekatuta suerta dakiguke.

Lorategi txikia zaintzeak askoz diru gutxiago eskatzen du, baina lehen burohaustea zure lur eremuari handitasun itxura ematea izango duzu. Honetarako bide egokiena erdialdea garbitzea izaten da normalean.

Diseinuari dagokionez, lorategiak izango duen for-

Etxe inguruan jardin eder bat eraikitzeko lekuri eduki ezean metro batzuk badituen txoko bat behintzat aurkitzea ez da hain zaila. Hiru argazki hauetan zehar ikusten da hasieran etxe arteko zoko itsusia baino ez zena nola bilakatu den jardin atsegingarri, plangintza egoki batekin eta zokoak zituen osagaiekin irudimenez jokatuz.

- **LORAGINTZA INTEGRALA** : diseinua, lorategigintza, mantenuak
- **FRUITARBOLAK** : aholkua, salmenta, landaketa, kimaketak
- **BESTE LANAK** : itxiturak, basolanak, jolas, banku, egurrezko itxiturak...

J.A.LARRETxea . Larraburu baserria . Tel: (943) 550772 Astigarraga 20115

ma ere kontuan hartu behar da, bakoitzaren arabera zuhaitzak toki batean edo bestean landatu beharko direla.

Lorategiaren diseinuan paper garrantzitsua betetzen dute honen inguruan izaten diren egitura elementu guztiak. Badira etzaneko elementuak (terrazak, harmailak, bideskak), eta bestetik goitik beherakoak (harresiak, hesiak).

Hesiek funtzio praktikoa dute, baina ez dugu ahaztu behar lorategiaren estetika- ren parte garrantzitsua ere bete dezaketela. Hesitarako landareen aukera zabala da gaur: arantzadunak, loretsuak, hostorik galtzen ez dutenak... Katalogoak ikusita ohar-tuko zara ligustrum zaharra non geratu den.

EGURALDIAK BALDINTZATZEN DU LORATEGIA

Eguraldiak eta klimak eragin erabakigarria izaten dute lorategi baten kokapen eta ezaugarrietan. Bertako klimara egokitzen diren landareak aukeratu baino lehen inguruko mendietan zeintzuk hazten diren edota inguruko lorategietan zeintzuk landatu dituzten begiratu behar da, akatsik ez egiteko.

Landareen haztean eragiten duten faktore garrantzitsuenak altuera eta neguaren iraupena eta tenperatura izaten dira. Haizeak ere arazo larriak ekar diezazkioke lorategiari, zuhaitz guztiek ez dituztelako berdin jasaten haize bolada gogorak.

Belardia: lorategiaren oinarria

Zure lorategiaren oinarria belarra duzu, eta hori ongi zaintzean daukazu jardinarene edertasunaren gakoetako bat. Ongi zaintuta, zelaia gogor, leun eta zuzen irautea lortuko dugu.

Honetarako lanik garrantzitsuenak ebakitzea da, belarra behin eta berriro mozteak: belar gogorak indarberritu eta sastrakak desagertarazten ditu. Belarra sarritan moztu behar da, soropila polita eta egoera onean izateko.

Udaberritik udazkenera arte hazten ari da belarra, eta etengabeko zainketa eskatzen dizu. Udazkenaren amaieran eta neguan beharrezkoak izaten dira

beste ebakitze pare bat, eta ertzak ere askotan moztu behar izaten dira. Epaiteen maiztasuna klimak eta urtaroak baldintzatzen dute, eta baita belardia zertarako erabilia izango den jakiteak ere. Zapalduko den belardia landareak kokatzeko balio izango duena baino sarriago eta motzago ebaki behar da.

Baina epaitea ez da soropila ondo zaindua izateko egin behar den gauza bakarra. Ongarritatzea, ureztatzea, aireztatzea, eta izurriteen, gaitzen eta belar txarren tratamendua ere ezinbesteko lanak dira lorategia egoera onean mantendu ahal izateko.

Hesi eder
batek beste
osagaien
hainako
laguntza
emango dio
zure
jardinari:
honako hesia
harri artean
gorostia
landatuta
egina dago.

Pedro Jose Irizar Aldanondo

LOREAK ETA BARAZKIAK

Lizardi baserria - tel: 55 03 31 ASTIGARRAGA

● LORE EBAKIAK

● EZKONTZEN
PRESTAKETA

● ELIZA ETA
JAITEKEN
PRESTAKETA

MINTEGIA

Pedro Maria
PAGOLA ITUARTE

BARATZA, FRUITARBOLAK ETA LORATEGIGINTZA (1903an sortua)

● PARKE, JARDIN ETA BERDEGUNEEN
PROIEKTU, EGITE ETA ZAINKETA

● ZUHAITZ APAINGARRIAK, ZUHAISKAK, KONIFERAK, LANDARE
BIZIKORRAK, HARRIARTEKOAK, URTEROKOAK, IGOKARIAK ETA
FRUITARBOLAK

Portu auzoa, 51 "Portu Berri" 20120 HERNANI (Gipuzkoa)
(943) 552247 Fax: (943) 330557

Argia, beroa eta hezetasuna etxe barrukoak ez zimeltzeko

Etxean dauzkagun landare batzuek gurearen antzeko klimatako lekuetan dute jatorria, baina asko sortzez tropikal edo azpitropikalak dira. Batzuek eguzki betea dute maite, besteak sorlekuan zuhaitz handien gerizpean zeuden... Erraz egokitzen direlako daude gure etxeetan, baina bakoitzaren berezitasuna ezin ahaztu.

LANDAREAK osasuntsu eta erakargarri mantentzeak ez du izugarritzko lana egitea eskatzen, baina bai landarearen oinarritzko beharrak betetzeko adinako arreta. Hauek ondo hazteko argi egokia, tenperatura erosoa

eta hezetasun maila on bat izan beharko dugu gelan, eta baldintza hauek ez badiugu betetzen, landarea arriskuan egongo da.

ARGI-ITZALAK ONGI NEURTU

Argia beharrezkoa dute landare guztiek, argitasun faltan hazkundera eten eta hostoak txiki eta zurbil geratzen dira. Fotosintesiak egiten du posible landareen haztea, eta hau argi-izpiek hostoek daukaten klorofila jotzean sortzen da.

Pigmentu hau hosto guztietan egoten da, baina koloreaniztunek desabantaila bat badute: klorofilarik ez daukate beren orri txuri, hori eta nabarretan. Hori dela medio, landare hauek argitasun gehiago behar izaten dute.

Etxe barruan landare bakoitzari dagokion argitasuna eman behar diogu, eta honetarako gela bateko leku

ezberdinek jasotzen duten argia begiratu eta aztertu behar dugu.

Argiaren intentsitatea neurtzea ez da zeregin erraza, eta ondo egiteko argaz-

ki-makinaren fotometrikerabil dezakegu: harriz egingo zara gela bera puntu batetik bestera argitasun aldetik zer alde dauka ikusita.

Gurerekin bizi diren landareek argi, hezetasun eta elikadura egokia behar dute, *codiaeum* honek duen dotorezia lortzeko.

**Urtinea
Elkartea**

San Esteban auzunea
tel: 36 22 55 USURBIL

LORE ETA LORE-LANDAREAK

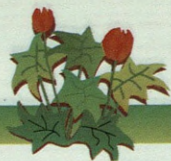

•LORATEGI PROIEKTUAK

•BARNE ETA KANPORAKO DISEINUAK

•NATURALAK ETA ARTIFIZIALAK

Cristobal Balenciaga, 23, 20008 DONOSTIA
TEL: 943 - 219655 - FAXA: 943 - 219072

Hegoaldera begira dagoen leiho baten ondoan, kanpoan jasoko luketen argitasunaren erdia hartzen dute landareek barruan, beiraren zeharpena dela eta. Leihorik metro batera argitasuna hiru laurdenera murriztu zai- zu. Pentsa ezazu leihoa ekialde edo iparrari begira baduzu ze nolako diferentzia egongo den. Dena dela, barruko landare gehienak oso ondo egokitzen dira giro ezberdinetara.

Intensitateaz gain, egunaren iraupenak ere baldintzatzen du zenbateko argia jasotzen duen landareak. Gure etxeetako lore eta landare gehienek 12 eta 16 ordu arteko argitasuna behar izaten dute ongi hazteko.

HEZETASUN EGOKIA MANTENDU

Airean hezetasun maila egokia mantentzea ezinbestekoa da. Hemengo landareek %160 inguruko hezetasuna maite dute, jatorria desertu eta leku lehorretan duten kaktusek adibidez, gutxiago, eta oihan tropikaletatik datozenek, berriz, %80tik gora. Bero denean ur gehiago behar izaten du aireak, eta berogailua pizturik denean kasu eman hezeta-

sun faltari. Hezetasun gabe- zia landareei eragin diela antzematea ez da zaila izaten: hostoak zimeldu edo lehortu egiten zaizkie eta lore- begiak erori ere egin dakizkieke.

Hozbero oso altua den geletan landareak azkarrago hazten dira, baina, era berean, hostoek hezetasuna galtzen dute, eta ondorioz lurrean dagoen ura errazago lurrunten da. Honi aurre egiteko ureztatzea areagotu egin behar da, edo hezetasuna handitu.

Hainbat landare bat bestearen alboan jarrita airea hezeago mantentzen da, batek bere arnasean ematen duen hezetasuna besteek jaso dezaketelako. Hau dela eta, landare guztiak lorontzi handi batean kokatzeak egoera hau hobetu dezake.

Hori lortzen duten negutegietatik ikasi dezakezu etxean komeni zaizuna. Landare erne berriak mintegietan hezetasun handi batean eduki ohi dituzte, sekulako abiadan haziz.

Lorontziaren azpian ur plater bat jarritz airearen hezetasun maila igo egingo da, eta gauza bera gertatuko da hostoei ura lurrinduta botatzen badiegu, egunean behin edo bitan.

Eskuak lurrez zikindu gabe

Landareak urez betetako lorontzi batean haztea gero eta gehiago erabiltzen den teknika da, hidrolabore edo hidroponia izenez. Elikagaiak eransten zaizkion uraren gainean landarea lurrik gabe bizitzeko datza oinarria. Batzuetan landarea, ontzia eta ura baino ez daude: etxeetan ikusten diren erraboila loretsu politak, kasu. Gainerakoe- tan, bi eratako ontziak erabiltzen dira: soilak eta hondo bikoitzekoak. Landareek bietan sustraiak harri txikien edo buztin bereziko kokorren artean dauzkate, eta lehen sisteman ur elikagaiduna bertara jaurtikitzen den bezala bes- tean ontziak bigarren hondoa edukitzen du ura. Buzti- nezko kokorrak dira egokienak, haizea atxiki eta aldi be- rean ura iragarazten dutelako. Elikagaiei dagokienez, onena hidrolaborerako prestatutako ongarrria eskatzea dugu, beste edozein denborarekin kristalizatu egingo zai- zu eta, landarea hondatuz.

Hidrolaborearen abantaila da landareek ez dutela arre- ta handiegirik eskatzen, eta zaintzaileen ezagutza mailak ere ez du sekulakoa izan behar. Honetaz gain, landarea osasuntsu eta indartsu hazten da, eta gaitzak eta intsek- tuak ez dira agertzen.

Anturio honek erakusten dizkigu hidrolaborearen abantailak: orri eta lore ikusgarriak ditu eta sustraiak elikatzen dizkion ura beiraren kolore berdeak zaintzen du.

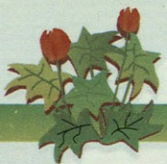
MINTEGIA

LORE ETA LANDAREAK

Fain Auzoa 31770 LESAKA (Nafarroa) (948) 637826

Casa Arregui
LORATEGIA

Larramendi, 24 - Tels. 673328

Ureztatzeak badu sekreturik

Landare gehienei ego-kiago doakie noizean behin ur xorta handi bat jasotzea egunero pixka bat baino. Ur gutxi emanez gero, hau ez da lur-raren behealdeko geru-zetara iristen eta sus-traiaren ingurua gogortu egiten da; ordea, landa-rea askotan eta gehiegi ureztatzen badugu put-zuak sortzen dira. Era honetan urak, lurrean da-goien airea kanporatzeaz gain, sustraiak usteltzen dituzten bakteriak sortze-ko bidea aske uzten du.

Landarearen izaera-ren, neurriaren eta urte sasoiaren arabera erabaki ezazu bakoitzari zenbat ur eman. Gutxi behar du-tenen hezetasuna lurrean makiltxo bat sartuz kon-trolatu. Erdibidekoei az-piko platertxoan ura azaldu arte eman. Eta he-zetasun handiaren zaleei ura ausarki eman, baina ez ahaztu platertxora jo-an den ura azkenean kentzea.

Iturriko ura landare gehienek onartzen dute, baina beti ere epel dago-enean botatzea da one-

na. Loreari emateko ura bezperan prestatzea da egokiena: ontzi batean landarea dagoen gela be-rean gau batez uzten ba-dugu, urak gela horren hozberoa hartuko du, eta kloroaren parte handi bat hegazkortuko da. Honela prest egongo da landarea ureztatzeko.

Egun batzuetarako kanpora bazoaz, landare-ari ura segurtatzeko mo-duak badituzu. Bat, su-kaldean erabiltzen duzun zapi xurgatzailearen gai-nean ipini lorontziak, za-piaren zati bat uretan _harraskan_ sartuta. Bes-tea, landarea plastikozko poltsa batean sartu. Hiru-garrena, kotoizko metxa bat ipini lurretik urez be-tetako ontzi batera doa-na.

Azken sistema hauek balioko dizute baldin eta kanpora egun gutxitara-ko bazoaz, ez hilabete osoko oporretarako: nor-baitek begiratzea komeni da.

Ez ahaztu gaitz asko-ren sustrai landareen ureztatze desegoki bate-an datzala.

Udaberriko
opor laburren
ez ahaztu zure
landare
sentiberenei
behintzat ura
segurtatzea. Ez
da ohiko
ureztapen
metodo bat
baina kanpo-
zabiltzan
egunetan
hilabetetako
lana ez alferri
galtzeko
balioko duzu.

Metxaz egarria asetzeko

Denbora eta lana aurreztera erabiltzen du metxa hainbat landarezalek. Kotoiz edo gai xurgagarri lokarri antzeko bat egiten da. Landarea ontzitik ateratzen lorontziaren zulotik metxa pasatu eta lurretan sartu hatzaz edo makiltxo batekin. Landarea ontzian sartu eta berau beste ontzi baten gainean paratu. Azpikuntza ontzi honetara, urez betea eta estalki zulodunaz joan behar du metxak. Metxan barrena hartuko da landareak behar duen ura. Noizean behin ura ontzi pasatzen dela ziurtatu behar da, oharkabean lurra idortuta eta landarea hil hurran aurkituko ez badugu.

• BARAZKIAK

• LANDAREAK

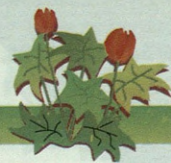
TEL: 67026 - 672822
IBARRA (GIPUZKOA)

Jardingintza Zentrua

ERAKUSKETA

Arrasate San Prudentzio errepidean © 943/79 55 46

Ontzi txikitik handira

Landareen sustraiek lorontzi osoa hartzen dutenean lurra idortu egiten da, eta komenigarria izaten da landarea beste ontzi handiago batera aldatzea.

Landarea lorontzitik ateratzeko irauli egin behar dugu, eta zurtain nagusiak hatz artean mantenduz lorontziari kolpeak eman lurra eta landarea osotasunean atera ahal izateko. Lorontzi berriaren hondoan drenaje materiala jarri beharko dugu, eta ondoren landarea gainean ezarri. Soberan geratzen den tokia lur berriz beteko dugu, eta ondo zantatu eta gero lurra lehenagoko maila berean geratuko da. Azkenik, ureztatu egin behar da. Lehen aste hauetan ez da komeni ongariak ematea, landareak elikagaiak bere kabuz aurkituko ditu eta.

Landarearen hazte garaia hasieran egin behar da birlandaketa, horrela sustraia erraz haziko direlako. Euskal Herrian martxoan edo apirilean hazten dira landare gehienak: garairik onenean zaude.

Argi artifiziala landareekin nola erabili ederki erakusten digute mintegietan zuhaitzen ugalketa "in vitro" egiten dutenek.

Argazkikoa Lezoko Bioforesta enpresako laborategia da, eta hodi fluoreszenteak erabiltzen dituzte.

Argi artifizialpean

Argi artifiziala gero eta gehiago erabiltzen da barruko landareen haztean, berezko argiaren laguntzaile batzuetan eta ordeko bestetan. Landarearen hazte eta loratzea berma dezake. Argi goritik gertuegi ipiniz gero, landarea erre egin daiteke; urrunegi eramanez gero, aldiz, zimeldu.

Aproposenak hodi fluoreszenteak dira. Argi naturalera hurbiltzekotan, bi ipin ditzakezu, bat «zuri naturala» eta bestea «egun-argia» motakoak. Loretako landareek argitik 20-30 zentimetrora egon behar dute, eta hostodunek berriz 30-40ra. Lehenengoan kasuan argiak 12-14 orduz egon behar du piztuta, eta bestean 16-18. Hodi fluoreszentea erabiltzea da landareei argi artifiziala emateko erarik egokiena, eta merkeena.

Bitxikeria gisa, gustatuko zaizu hainbat mintegietan erabiltzen den "in vitro" ugaltze sistema ikustea: argi artifizialpean ugaltzen dituzte hainbat landare eta zuhaitz moeta, lurrik gabe, agar gainean.

Lorategietan asko erabiltzen da ureztatze metxa sistema, era industrial batean. Etxean oso errez egin dezakezu.

GARAITUNA

Terapia bibrationalen eskola

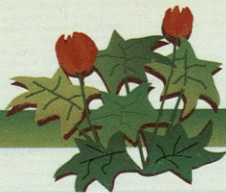
Lore esentzien banaketa

Ikastaroak: Erradiestezia, Homeopatia,

Sendabide esoterikoa, Dietetika integrala

KONTSULTAK

Informazio: Silvia del Caso Centeno eta Rosa M. Centeno
TEL: (943) 29 07 45 - 42 92 90

Zaindu itzazu landareak gaitz guztietatik

Zure landareak gaixo daudela? Beraien hostoetan barrena xomorroak ari direla? Landarezale guztion arazoak dira horiek: zaintzen ditugun landareen osasuna gaitzetatik babestea da gure lan handieta-ko bat.

LANDAREA gaixo ikusten baduzu, lehenik bere ingurune eta baldintzak aztertu itzazu: hezetasuna, argitasuna, ur korronteak, ontziaren tamaina, lurraren kalitatea, garbitasuna... Guzti horiek ongi kontrolatuz gero nekezago gaisotuko zaitzu, eta xomorroek ere ez dute hain errez erasoko.

Baina maitasunez zaindu arren kanpoko erasoek harrrapatu dezakete zure landarea. Gaitzak daude bate-tik. Hostoak erdi ustelak badaude, edo lizunduta, botritisaren seinalea da: kendu hosto ihartuak, ur gutxiago eman eta eraso gogorra bada fungizidaz tratatu. Ustelaren seinale dira zuztar bigunak eta orban beltz edo

marroiak.

Orri gainetan hauts beltz bat badakusazu, xomorroen lanarekin asoziatutako beste lizun bat da, eta azkar xomorroak eliminatu behar dituzu. Belztuta zortzenak badaude _geranioetan usu gertatzen da_ gaitz gaiztoa da: ikutu gabeko zorten zatia moztu eta landare berriak ateratzea da egokiena.

Mildiuarekin egin deza-kezu topo udaberrian: orban zuriak orri eta zortene-tan, hosto kizkurtuak, hauen erorketa... Gaiso dauden hostoak kendu eta fungizida erabili behar duzu.

ZOMORROEN ERASOA

Ongi erreparatuz gero, pirakanta honek nozitzen duen gaitz nabarmena da: zorriz josita dago.

Zure begien gozagarri diren landareak hainbat zomorren bazka ere badira. Zorriek landareari izerdia ohosteaz gain virusak erasten dizkiote, eta lostoetan uzten dioten likaren gainean onddoak hazten dira. Harrak orri eta zortzenak jaten ditu. Horiez gain badira partzak, armiarma gorriak, kotxinillak, euli zuriak, moz-

kitoak, eta abar. Txixxareak jardinean onuragarriak dira oso, baina ez etxe barruko lorontzi barruan, eta gure landareak euritara nora ateratzen diren kontu eman behar da, ontzi ipurdiko zulo-tik sartu ez daitezen.

Ahal dela kimikarik gabeko zaindu nahi ditugu landareak, baina xomorroak edo gaitzak eraso gogorrak egi-

MAKAI

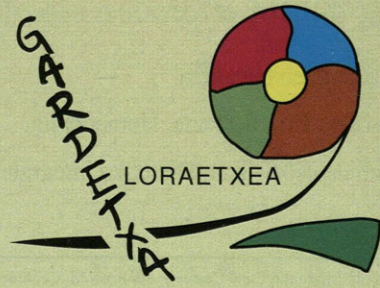
S. COOP. LTDA.

BARRUKO ZEIN KANPOKO LORATZAREN
MANTENU ETA SORKUNTZA

Polígono Basabe D-2-1

Fax - Telf. 797845
ARETXABALETA (Gipuzkoa)

LORAETXEA

- Sasoiko landareak
- Zuhaitz apaingarri eta frutarbolak
- Zuhaiskak
- Keramika
- Ongarriak
- Lurrak
- Jardingintza

ITURRIOTZ AUZUNEA Arditurrikko Bidegorrian 20180 OIARTZUN Tel: 49 32 41

Gaitzen kontrako ahaleaginean kimikaren laguntza behar izaten da sarri: kanpoan erabili behar da sistema hau eta neurri egokitik aurrerago joan gabe.

nez gero ez da beste irtenbiderik geratzen. Inguruko gizaki eta animalientzako arriskugarrienak ukipenez erasotzen duten intsektizidak dira, eta horretarako esparru erabiltzean komeni da lorontzia kanpora ateratzea.

Inguruarentzako samurragoak dira intsektizida sistemikoak: lur gainean botatzen den hauts bidez edo uretan nahastuta egiten dute lana. Holakoak izan ohi dira fungizida eta bakterizida gehienak ere ■

Hostoak garbitzea ez ahaztu

Zortzi edo hamabost egunean behin landareak aztertu eta garbitzen baditugu, edozein arazo aldeztu aurretik antzemateko garantia daukagu. Gaisotasun sintomak edo intsektuak ageri badira landarea galbidetik ateratzeko denbora izango dugu.

Landareak arakatzen hasita, hostoen azpialdea begiratu behar dugulehénbizi. Hosto handidun landareak xaboi eta ur pixka bat duen esponja edo oihal busti batez garbi daitezkeen arren, beste batzuek ez dute metodo hau onartzen. Hosto iledunak garbitzeko pintzel lehorrak erabiltzea da egokiena: orrietako ileek ura gordetzen dutenez oihalak utzitako hezetasunak landarea ustelduko liguake eta.

Egun beroetan landarea ur epeletan sartuz garbitu dezakegu. Landarea buruz behera jarri eta segundu batzuetan uretan eduki ondoren bertatik atera eta xukatu egin behar dugu.

Landarea garbitzeaz aparte, bere inguruan dauden gaitz guztiak kendu behar ditugu: zimeldutako loreak bezala hosto horiak edo zaharrak oinarritik ezabatu behar dira. Orriei punta marroiak kentzea ere ona izaten da, honek lehertasuna adierazten baitu. Zainketa egoki batez da posible kimika erabili behar ez izatea.

OSPAKIZUNAK ZEURE ETXE INGURUAN ANTOLATU MODULOZKO ERAIKUNTZAK ALOKAIRU ETA SALMENTA Etxe inguruan edozein festa edo ospakizun antolatzeke gune goxoak, maila altukoak

Aluminio anodizatuzko egitura, fin bukatua eta indar handiko lona berezi batek estalia. Alboak gardenak ditu, eta lotura eta aldaketa desberdinetarako aukera eskaintzen du.

Barrondo Auzoa 48480 ZARATAMO (Bizkaia) tel:(94) 671 08 93 - (94) 671 04 75 faxa:(94) 671 13 58

WC AUTONOMOS ALQUILER Y VENTA

GENERALIDADES

SANIKIT es un servicio autónomo. No necesita suministro eléctrico, ni a su vez no requiere conexión ni al alcantarillado.

Los baños tienen capacidades de 1.000 y 1.200 litros con reserva a la llegada y a la salida.

SISTEMA DE FUNCIONAMIENTO SANIKIT

El sistema de funcionamiento de SANIKIT es el mismo que el de los servicios instalados a lo largo de las carreteras de España.

Consiste en el depósito de los residuos sólidos y líquidos en el fondo de la unidad.

Los residuos no sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Los residuos sólidos se eliminan por el fondo, los de agua se eliminan y se reciclan.

Komun autonomoa da. SANIKIT. Ez du argindar beharrik, ez ur korrontera ez estolderiara lotu beharrik. 1.000 eta 1.200 erabili - aldirako gaitasunaz egina da, ingeles edo turkiar erako eserlekuz.

etxekit

Lurrari egindako zauriak teknika naturalez sendatu nahian

Europako erresuma aurreratuenetarik iritsi zaigu azpiegitura eta herrilanean ere natura zaintzeko joera. Orain arte hondaturik utzi edo betonez estaltzen ikusi ditugun luebaki eta abarretan, birlandaketak eta belarreztatzeak ikusten hasi gara.

ERREPIDEAK trenbideak, harrobiak, betelanak, etxadiak... Ingurugiroari mila manipulazio egin ondoren, naturan utzi ditugun txiki-zioek estetika hondatzeaz gain hainbat arazo uzten dituzte geroari begira, horien artean erosioa.

"Gure artera ere kontzientzia iristen ari da", diosku Juan Eloy B. Coronel Bioforesta enpresakoak. Lezo eta Errenteria artean dagoen bere mintegi-laboratorioetik Bilbo-Pausua-Baiona autopistak Oiartzungo paraje ederretan egindako pus-

kaketak ikusten dira.

ALPEETAKO EREDUAK

Erosioaren kontrako Nazioarteko Elkartearen aldizkarian azaltzen den hainbat adibide eta eredu erakutsi digu Juan Eloyk. Suteen ondorioak, basamortuaren aurrerakada, itsas bazterretako etxadien arriskuak, ibaien bideratzea... Estatu Batuetan eta Alpeak inguruetan daude aurrerapen handienak, eta horietatik datorkigu alor honetako teknologia.

Kongresu batean izan be-

rria da Juan Eloy, "eta ikusi dut, adibidez, ibaien bideratzeari dagokionez, Mississipirekin sekulakoa ikusi dituzte, bolandarrak sistemetatik ikasi nabian direla".

Erosio kontuetan gureko oso informazio laguntza Alpeetan dago. Azken urteetan lan asko ari da egiten italiar Alpeetan, eta Bolzeneko saioak gero gehiago aipatzen dira gure artean.

Azpiegiturretan orain baino lan txikiagoak egiten direnean, bide estuagoak

EHNELUR

EUSKAL HERRIKO
NEKAZARIEN ELKARTEA
ZERBITZU KOOPERATIBA

- Aseguru zerbitzua
- Zerbitzu juridikoa
- Nekazari eraikuntzak eta proiektuak
- Peritaje lanak
- Beste zerbitzu batzuk
- Ordezkatze zerbitzua
- Erosketa
- Bateratuak
- Saneaketak
- Aholkularitza

ZERBITZU ON ETA MERKEAK

Nafarroa Etorbidea, 6
tel: 65 35 90 - 65 35 68 / faxa: 65 01 67
20400 TOLOSA

ADAXKA

LORAZANTZA

- Mantenu eta kontserbazioa
- Proiektuak
- Ureztatze sistema automatizatuaren instalakuntza
- Alde hondatuak berreskuratzea (birlandatzea), harrobiak, meatzeak...

MENDIAK OHINTZEA

- Garbiketak
- Itxiturak
- Landaketak

LORADENDA

- Interflora zerbitzua
- Loreak, mahai erdirako lorontziak, lore sortak, koroak, landareak, etxeko etxeko zerbitzua

BULEGO TEKNIKO • AHOLOKULARITZA • PROIEKTUAK

Merced kalea, 11 tel: 22 42 34 IRUNEA

Hiper eroski (Galeria), 28 tel. eta faxa: 30 30 46

Terapia egoki batez, Alpeetako lurjauzi honen zauria eta aurrera begirako arriskua konpontzea lortu da.

Gipuzkoako lorazainak polemikan

Krisi ekonomikoa nagusi den garaiotan loragintza eta jardigintza publikoari lotutako enpresak dira ugaltzen ari diren gutxietakoak. Baina horien artean ere ez da tirabirarik falta.

Gipuzkoan lorazaintzako saila sortu berria du Adegi ugazaba elkarteak. Hartatik kanpo gelditu da alor honetan enpresarik handiena den Gureak, herritar diskapazituak gizarteratze lanean diharduena. Erakunde publikoen babesean ari dela eta konpetentzia desleiala egitea egozten diote Gureak-i Gipuzkoako zenbait lorazainek. Gureak-eko arduradunek, berriz, bere hainbat kide beste lorazainek enplegatzea gustura hartuko luketela diote, ez dutela beren enpresa gutxituen *ghetto* izatera kondenatu nahi.

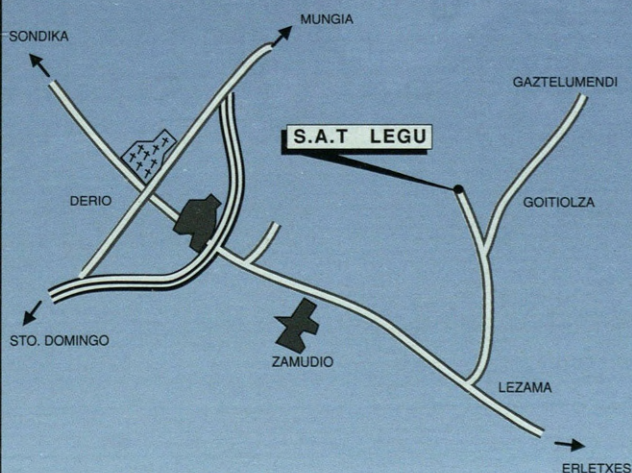
Gipuzkoako lorazainen arteko giro hotz hori konpontzen ez du inork asmatu orain arte, eta bitartean kanpoko enpresa handiak hasi dira muturra erakusten lanen esleipenetan, Bilbon ikimendu sistema aldatzera doa.usi den legez. Elkarlanean mugitzeko abisua eman die nonbait denei Donostiako Udalak ere: lorategien mantenu sistema aldatzera doa.

BIBEROAK

- Barazkiak
- Basa Landareak

GURE ESPARRUA EZAGUTZEN DUGU
KALITATEA DUGU ERRONKA

B,º GOITIOITZA, 36 • 48 196 LEZAMA - Bizkaia
tel, eta fax: 455 61 98

harresiekin konpentzen ziren arazo asko. Lanak konplikatu dira, erasoak ugartu... Oihanen desagertzeak ere erosioaren eragina areagotu du. Eskualde menditsu batean luebakiak eginez gero, horiek txukuntzeko hiru aukera daude: bere horretan uztea, maldaren forma geometrikoa aldatu gabe landareztatzea eta forma geometrikoa aldatuz lan sakonago batzuk burutu ondoren landareztatzea.

BURUETAN ATZERAPENA

Erosioari eusteko hormigoia behar den neurrian erabiltzeko ideiak datoz Europatik. Arriskuan dauden malda eta luebaketan urak kontrolatzen dira estreina, drenajeak segurtatuz, errekek bideratuz, ubideak erakiz. Horma moduan, gero

eta gehiago, zura erabiltzen da, harri eta lurrarekin konbinatuz eta prozesu guztia belar eta landareztatzearekinosatzen da.

Gure artean hidroereintza gero eta gehiago ikusten da, baina zoru askotan landareztatze konplexuagoak burutu behar dira. Bai landareen hautaketan bai landaketa sistematatzen urrats handiak eman dira urte gutxitan eta orain artean ingeniari askori bururatu ere egingo ez zitzaion hainbat osagai _zuhaitz adarrak, lastoa, hesolak..._ normaltzat jotzen hasi dira.

"Makinerian baino kontzeptu eta teknologian dago aurrerapena _dio Juan Eloyk_. Azken urteotan edozein eraikuntza edo herrian burutzeko ingurugiroari egindako eraso baloratzea eskatu behar da" ■

Gizarte hiritartu batek hiriak loreztatzea eskatzen du

Hiriburuetan lorategi handiak eraikitzen hasi zirenetik hona aldaketa ugari eman badira ere, oraindik Euskal Herrian _batez ere Hegoaldean_ ez zaio estetikari eta itxurari garrantzi handiegia ematen.

Berdegunaosatzean hiria edo auzategia nola koka diren begiratu behar da. Joakin Pagola arkitekto paisaigile eta Donostiako lorategien zati handi bateko arduradunak dioenez, *"inguruko etxeek estilo jakin bati jarraitzen badiote, lorategia ere horren barnean kokatu behar da, oreka mantenduz. Zer nolako eraikuntza, balako landaketa_.*

Kutsadurak eta ingurugiroak ere asko baldintzatzen du lorategian landatzea beharrekoa. Donostian itasasoak jotzen duenez, bertan landatzen diren zuhaitzak egoera honetara ohi-tuak behar izaten dute, eta Bilbon aldiz kutsadura ondo jasaten dutenak, indigaztainak eta zumarrak besteak beste.

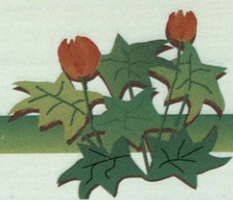
Hirietako lorategiek jasane behar izaten dituzte kanpoko beste zenbait arazo. Pagolaren esanetan *"oraindik jendea ez da jakitu lorategiek daukaten garrantziak, eta ez dituzte hauek zaintzeko erantzunak ematen_.*

Lorategi bat egiterakoan oso kontuan hartzen da honek betekiko duen espazioa, lorategi handi batean eta txiki batean landatzen diren landareak oso ezberdinak izaten direlako. Askotan hazteko metro bat behar duen landare edo zuhaitzari 40 zentimetro uzten zaizkio ez dagoelako toki gehiago, eta ondorioz, ez da behar bezala hazten.

Aipatu beharra dago Ipar eta Hego Euskal Herriko lorategien artean dauden ezberdintasun handiak. Arlo honetan Hegoaldean oso atzeratuta daude, oraindik loraginezaren kultura erroto ez dela nabaritzen baita Iparraldean, aldiz, Frantzia eta Ingalaterran bezala, jendea askoz gehiago kezkatzen da eta hori lorategietan igartzen da.

Donostiako lorategietako forma eta landareetan nabari dira hiriaren historiaren, gizartearen eta itsasoaren gertutasunaren eraginak.

Loreen ondoren fruituak ere eder dituzu jardin edo balkoian

Ezin da landareez mintzatu fruitarbolak kontutan izan gabe. Daukazu lur sailaren araberako arboladia antolatu dezakezu. Eta lurrik ez baduzu, balkoi edo terrazan hazi eta fruituak emango dizkizuten motak badira ia arbola guztietan.

Bizkaia, Gipuzkoa eta Lapurdiko kostaldean laranjak eta limoiak etxe atarian eskura daitezke, arbolak eguteren eta babesean landatuz gero.

LURSAIL zabala izanez gero, Atlantiko alde osoan gure artean bezala Britainia eta Normandia egiten dena egin dezakezu: zelai segitzen duen arboladia landatu.

Kimaketa egoki batekin fruituak eskuera edukiko dituzu, eta zelaiaren inguruan belar-hesia ez zaizu gaizki etorriko: arbolak haize hotzetik babestu eta loretan direnean primeran etorriko zaizkien zomorro eta txoriei aterbe emateko.

Jardin ttiki bat baduzu, lur meheagoan haztera eta ongi kontrolatu beharko dituzun formak hartzera bortxatuko dituzu arbolak. Hesola eta burdin-sareekin asko egiten da horrelakoetan. Lur eremu ttiki horretan loreen ordeztu horiekin nahasian barazkiak lantzea ere erabaki dezakezu, zuhaitz-ipurdietan aitzurra-ekin kontu handiz aritzekoetan. Indar gutxiko arbolak hautatu horrelakoetan.

GARDEN ★ IGORRE

LANDARE
•barne eta kanpokoak
•apainketa eta mantenua
•bulegoak, atariak, eta abar

LANDARE ERREKONSTRUKTIBOAK
•proiektuak gauzatzea
•ureztaketak
•mantenua
•negutegiak

LORIAK

•andregaiantzako loresortak
•eztei-opariak
•eliz apainketa, erropak...
•lore-sortak eta koroak

ANIMOLAK

•arrainak
•txoriak
•osagarriak

Garakoi, s/n. telef: 631 92 26 IGORRE (Bizkaia)

ET'S LES SERRES DE LA NIVELLE

HALAGEKO BIDEA F-64310 AZKAINE-ZIBURU

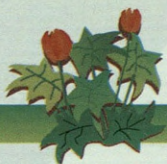
BARATZAINA

Francois MIKELAJAUREGI

URRELILIAK, BESTE LORE
ETA LANDARE UGARI, EGUBERRI PINUAK

KOPURU TTIKI ZEIN HANDITAN
Tel: (07-33) 54 03 29

ONTZIAN

Fruituak hesietan eskuratzeko da beste aukera polita. Masusta, hurra, aran, gerezi... arbola asko erabili daitezke horretarako. Mailakaturako hesia egin ezazu: handienak atzean, azpian franbuesa edo grosellak, behealdean marrubiak, adibidez. Urte osoan hesiak hainbat lore, hostaje eta fruta eskainiko dizu. Nola erabil de-

Laranja eta limoiak

Euskal laranja, mandarina eta limoiak ongien ez dira Nafarroa edo Araban gozatzen, Gipuzkoa eta Bizkaiko kostaldean baizik. Bizkaiko baserri askotan aurkituko dituzu zitrikoak atarian ipinita, Urdaibaik epeltzen duen Busturialdean batez ere. Baina baita gutxien espero duzun zenbait lekutan ere _seguru hernaniar asko oraindik ez dela ohartu_, hala-nola arrantzale herrietan. Baldintzak: izozte handirik ez, haize hotzetik ongi babestuta egotea eta oso leku eguzkit-sua. Ea bere lore ederra usaintzeko zori ona duzun.

zakezun horma hori ere ongi estaliko dizu pikua berak, mahatsak zer esanik ez.

Baina balkoirako egokitutako arbola-landararik ere

topatuko duzu merkatuan: sagar, udare, gerezi... Zer esanik ez kasis, grosella, franbuesa, melokotoi, albertxiku eta abarretatik. Ge-

netikoki hautatutako mota dira. Egizu froga bat, baina kontuz ibili eguerdi bete eguzkiarekin: lorontzian dauzkazula ez ahaztu.

Jardin
fruituemaile
ala baratze
loreduna da
argazki honen
ikusten dena?
Bere jabeak
pazientzia
handiz eta
estetika
ikuspegi argi
bideratu ditu
mandariondo
hauen adarrik
eta uda bete
bere fruituak
haina goza
ditzake
martxoan bere
loreen distira
eta usain
gozoa. Hona
estetika eta
praktikotasuna
uztartuta.

gaur
express
mezulariak

- Hiri barruko zerbitzuak
- Nazionala 10 ordu
- Nazioarteko zerbitzuak
- 3.500 kg arteko kamioi zerbitzuak

Donostia: 472438 - Tolosa: 6519 96
Beasain: 888938

Antton Karrera, Fraisoro Eskolako zuzendaria

«Nekazariaren behar nagusiak gestio ingurukoak dira gaur»

Nekazaritza eta laborantzari lotuta dauden ikasketen gero eta eskaera zabalgaoa dago. Zizurkilgo Nekazaritza Eskolako zuzendaria den Antton Karrerak azaldu digu ikastetxeek eguneroko lana hartu dutela abiapuntutzat ikasketa plangintza egiteko orduan.

ARGIA. Zeintzuk dira Fraisoro bezalako Nekazaritza Eskola batek bete nahi dituen behur nagusiak?

ANTTON KARRERA.

Gure lan nagusia irakaskuntza da, eta hau bi arlotan banatzen dugu: alde batetik arautua deitzen duguna, eta bestetik ez-arautua. Hezkuntza arautuaren bitartez etorkizunean nekazari munduan lan egin beharko duten gazteen heziketa lortu nahi dugu; eta arautu gabeko hezkuntzan, berriz, gaur egun nekazari munduari lotuta daudenei eta nekazaritza ogibidea dutenei hainbat ikastarotan parte hartzeko aukera ematen diegu. Kasu honetan, birziklapena, nekazaritzan erabili beharreko teknika berriak eta abar irakasten ditugu.

A. Zeintzuk dira irakaskuntza arautua eta arautu gabearen artean dauden bestelako ezberdintasunak?

A.K. Irakaskuntza arautuaren barnean Batxilergo Orokorra eta Lanbide Heziketa sartzen dira, eta ikaske-

ta hauek Hezkuntza Sailak errekonozituak daude. Arautu gabekoa, aldiz, ez

dago inon errekonozitua, eta guk gure kabuz egiten ditugun ikastaro ezberdinak eta zehatzak dira. Nekazaritza munduari buruzko hainbat ikastaro egiten dira, eta hauetan parte hartzen dutenei agiri bat ematen zaie.

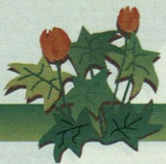
A. Jende ezberdina etorriko da ikasketa mota horietara...

A.K. Arautu gabeko irakaskuntzan baserrian ari

den jendeak parte hartzen du, eta normalean teknika ezberdinak ezagutzea nahi izaten dute. Honekin batera, baserriko kontuak nola egin behar diren, lorategiak erakitzen, ordenagailuen bidez baserri baten gestioa nola eramaten den eta abar ikasten dute. Hau da, eguneko bizitzara lotuta dauden gauza ezberdinak ikasten dituzte baserritarrek ikastaroen

Fraisoroko
Nekazaritza
Eskolako
zuzendaria den
Antton
Karreraren ustez
beren eskolen
eta nekazarien
arteko
harremanak
handiak dira, eta
hauen beharrei
egokitzen
dizkierte urtean
zehar eskaintzen
dituzten ikastaro
ugariak. Hortik
dator beren
arrakasta.

bidez. Irakaskuntza arautuan gazteak egoten diren bitartean, ez-arautuan jende helduagoak parte hartzen du.

A. Laborarien munduarekin nolako harremanak ditu eskolak?

A.K. Eskola eta nekazarien arteko harremanak handiak dira, oso garrantzitsuak baitira. Nekazariak beraien eskatzen digute ikastaro batzuk emateko, beraien direlako beren beharrek zeintzuk diren ondoen ezaugarritzen dituztenak.

A. Fraisoro eskolara hurbiltzen den jende guztia nekazari girokoa izaten da?

A.K. Orokorrean bai, etorkizunean erabiliko dituzten gauzak ikasten dituztelako; baina badaukagu honekin zerikusi handirik ez duen beste ikastaro bat, ingurugiroarena hain zuzen ere. Nekazari munduarekin

harreman handia dauka, baina honetaz gain beste esparru batzuetan aritzen den jendeak ere jaso dezake. Guk 180 orduko ikastaroa daukagu ingurugiroa gaiarekin, eta ikasle gehienak biologiako izaten dira.

A. Zeintzuk dira gaur egun nekazaritza eskolan garrantzi handien daukaten ikasgaiak?

A.K. Egun baserrietan daukaten behar handiena gestioa eta kontabilitateari lotuta dago, baina nekazariari oso zaila egiten zaie oraindik mundu horretan sartzea, ez daudelako ohituak.

Horregatik gure plangintzetan garrantzi handia du puntu honek. Loragintzan, barazkigintzan, erlazaintzan eta abarretan eskaera handia dago gaur egun, baina hau urtetik urtera asko aldatzen da, nekazaritzan ere gauza bera gertatzen delako.

Nekazariak gain gero eta ugariago hurbiltzen dira nekazari eskoletara lur-mutur bat duten kaletarrak, landareak zaintzeko teknikez jabetzera, landaketa, inausketa, loragintza, eta abar ikastera.

Nekazaritza ikasteko aukerak

Euskal Herrian nekazaritza eta honen inguruko gaiak eskaintzen dituzten ikastetxeen artean, batzuek ikasleen formakuntza Lanbide Heziketaren barruan kokatzen dute eta beste batzuek Batxilergo Orokorrean. Goi mailako ikasketak eskaintzen dituen eskola bat ere bada.

Lapurdin Hazparneko St Joseph lizeo pribatua daukagu. Bertan QHoko 7. mailatik eta BBBeko 3.enetik gorako ikasketak ematen dituzte, eta laborantza eta ortuzantza dituzte oinarri nagusiak. Honetaz gain, Baionan eta Donapaleun kokatutako Nekazari Ekonomiararen Elkarteak hainbat ikastaro ematen ditu gai honen inguruan.

Eusko Jaurlaritzako Ne-

kazaritza Sailaren mende hiru eskola daude Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan: kautekoa, Deriokoa eta zurkilgo Fraisoro. Hauetan Lanbide Heziketara zuzendutako ikasketez gain, ikastaro bereziak ere prestatzen dituzte. Bestalde, badira esparru honetan beste erakundeek antolatutako beste eskolak. Ezagunena, Gipuzkoako Kutxa Fundazioaren Zabalegi eskola da. Irrati bidezko irakaskuntza eta dibulgazioan aitzinaria. Nafarroari dagokionez, ez dago nekazaritza eskola publikorik, baina bai ikastaro bereziak antolatzen dituzten institutuak.

Bestalde, Nafarroa Berreko Etxarri herriko HTS eskolan bi urteko unibertsitate ikasketak ematen dituzte.

B E R R I A PRODUKTU EKOLOGIKOA

BIO - SEPTIKOA

PRODUKTU BIOLOGIKOA:

Krakak, jarioak eta itxierak galerazten ditu KIRATSA kentzen du, INGURUGIROA zaindraz, ez da hustu behar pozuloa.

ARAZOEI

IRTENBIDEA:

komunak, estolderiak, isurbideak, hodiak, grasa - biltegiak, zimaur - zuloak

SITEHISA - JON ARROSPIDE 11 - 5º solairua, 20 tel: 4476888 faxa: 4755401 48014 BILBO

LORAZANTZA ZERBITZUAK

- Parke, lorategi eta berdegune proiektuak
- Sorkuntza lanak, mantenua, inausketak
- Udal, etxegile, urbanizazio, jabego pribatu eta abar...
- Denboraldiko loreen aukera bikaina

JOSE ARTETXE BIDEA. 80, 20009 DONOSTIA, tel: 31 04 40 faxa: 31 03 63

**ZULOAGA &
GUREAK**

Escritor J. Artetxe, 80 - tel: (943) 31 04 40 / Faxe: (943) 31 03 63 - 20009 DONOSTIA
VIVEROS: Iparralde bidea, s/nº. - tel:(943) 55 61 09 - 20014 ASTIGARRAGA

FRAISORO

NEKAZARITZA
ESKOLA

ZER ESKAINTZEN DU:

Fraisoro Nekazaritza Eskola Eusko Jaurlaritzaren Nekazaritza eta arrantzu sailako ikastetxea da. Nekazaritza eta Ingurugiro Hezkuntzaren arloan

Fraisoro Nekazaritza Eskolak arautu eta ezaraututako hezkuntza alorrean dihardu eta barnetegi edo erdi-pentsio erregimenean funtzionatzen du.

Bere helburua bikoitza da.

1-Nekazaritza, Ingurugiro eta Elikagai Sektoreko teknikariak, gizarte, teknika eta enpresa mailetan prestatzea, beraien lanbide-etorkizuna arrakastaz aurrera eramateko.

2-Nekazaritza, Ingurugiro eta Elikagai Sektorean goimailako ikasketak egin nahi dituzten gazteak prestatzea eta bideratzea.

Fraisoro Nekazaritza Eskolak 1993-94 ikasturterako honako hau eskaintzen du:

BATXILERGO OROKORRA EDO IEE

Lortu nahi dituen helburuak ondoko hauek dira:

- Ikasleen ikasketa - aukeraketa bideratzea, beraien ezaguera, trebetasun eta gaitasunak kontuan harturik.
- Irakaskuntzaren ikuspegia gaurkotzea, modu osatuago batean eta alde teknologikoak sartuz.
- Kultur eta lan munduak elkartzeko planteamendu metodologiko bataurkeztea.

HEZIKETA TEKNIKOA LH2

Lortu nahi dituen helburuak ondoko hauek dira:

- Nekazaritza Elikagai sektoreko teknikarien heziketa osoa lortzea, **lanbide - heziketa teknikari** gaur egungo egoerak eskatzen duen garrantzia emanez eta **landare eta abere - ekoizpena** bereziki landuz.
- Hemengo ezaugarri sozial eta kulturei dagokien hezkuntza eta enpresa garapena eskuratzea.
- Lur - ganadutzako esplotazioetako espezialitatea ematen da.

FRAISORO NEKAZARITZA ESKOLA. 35 posta - kutxa. 20159 zizurkil. Telefonoa: 943/692162 -66. Fax: 692247.

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Nekazari eta Arrantzu Saila

Dpto. de Agricultura y Pesca